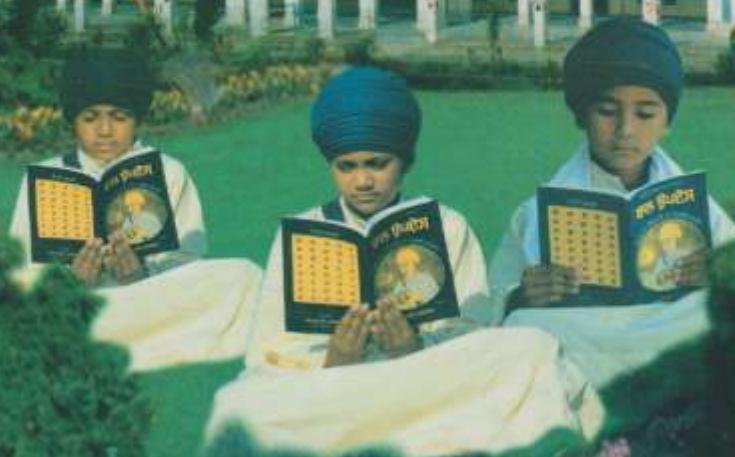

ਪਰਮ ਪੈਖੀ

ਨੰਬਰ
੨

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਜੀ ਦਾ ਮਿਲਾਪ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮੌਦੀਖਾਨਾ ਛੱਡਣ ਤੋਂ
ਬਾਅਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਚੇ ਧਰਮ ਦੇ ਰਾਹੇ ਪਾਉਣ ਵਾਸਤੇ
ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਤੋਂ ਤੁਰ ਪਏ।
ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਗੁਰੂ ਜੀ, ਕਿਧਰ ਜਾਓਗੇ ?”
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਐਮਨਾਬਾਦ, ਲਾਲੋ ਤਰਖਾਣ
ਦੇ ਘਰ ਜਾਵਾਂਗੇ।” ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਤੋਂ ਉੱਚੀਆਂ
ਜਾਤਾਂ ਵਾਲੇ, ਨੀਚ ਜਾਂ ਸ਼ੁਦਰ ਕਹਿ ਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਭਿੱਟ
ਮਨਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰ ਕੇ
ਛਕਦਾ ਸੀ ਤੇ ਆਏ ਗਏ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਤੇ
ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਉੱਚੀ
ਜਾਤ ਦੇ ਖੱਤਰੀਆਂ ਦੇ ਬੇਦੀ ਬੰਸ ਵਿਚੋਂ ਸਨ।
ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾਤ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ
ਛਗਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ, ਉੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਜਾਣ ਕੇ
ਛਿੱਟ ਨਹੀਂ ਸਨ ਮਨਾਉਂਦੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ

੧੭ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਐਮਨਾਬਾਦ, ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ। (ਐਮਨਾਬਾਦ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਜਰਾਂਵਾਲਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੈ।)

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਸਤਿਕਾਰ ਵਾਸਤੇ ਖੜਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੈਨੂੰ ਕਰਤਾਰ ਚਿਤ ਆਵੇ। ਬੈਠ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਕਰ।” ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਆਪ ਜੀ ਕਿੱਥੋਂ ਆਏ ਹੋ ? ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਘਰ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸਾਡਾ ਘਰ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਰਦੇਸੀ ਹਾਂ। ਤੂੰ ਸਾਡਾ ਨਾਮ ਆਪੇ ਜਾਣ ਲਵੇਂਗਾ।” ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਇਕ ਨਾਨਕ ਤਪਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਉਹੋ ਤਾਂ ਨਹੀਂ। ਤਾਂ ਵੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਮੈਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।”

ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਮਰਦਾਨਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਬੇਦੀ ਕੁਲ ਦਾ ਮਰਾਸੀ ਹਾਂ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਰਦਾ ਹਾਂ।” ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਦੌਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਗੁਰੂ

ਜੀ ਦੇ ਬੈਠਣ ਵਾਸਤੇ ਮੰਜਾ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ
ਜੀ ਬੈਠ ਗਏ।

ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਆਗਿਆ ਲੈ ਕੇ ਭੋਜਨ
ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਗਿਆ। ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ
ਪੁੱਛਿਆ, “ਗੁਰੂ ਜੀ, ਇਹ ਬੰਦਾ ਕੌਣ ਹੈ ? ਇਸ
ਦੇ ਮੈਨੂੰ ਵੱਡੇ ਭਾਗ ਜਾਣੀਦੇ ਹਨ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ
ਕਿਹਾ, “ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਤ ਰੂਪ ਜਾਣ। ਭਗਤੀ
ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਈ ਜਨਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।”

ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਨੇ ਆ ਕੇ
ਆਖਿਆ, “ਚੱਲ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਭੋਜਨ ਛਕੋ।” ਗੁਰੂ
ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਥੇ ਹੀ ਲੈ ਆ।” ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ
ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਭੋਜਨ ਦਾ ਬਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ।
ਬਾਜਰੇ ਦੀ ਰੋਟੀ ਤੇ ਸਰ੍ਹੋਂ ਦਾ ਸਾਗ ਸੀ। ਮਰਦਾਨਾ
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭੋਜਨ ਵੇਖ ਕੇ ਵਿਚਾਰਨ ਲੱਗਾ।
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਰਦਾਨੇ ਦੀ ਮਨ ਦੀ ਜਾਣ ਕੇ ਕਿਹਾ,
“ਮਰਦਾਨੇ, ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਭੋਜਨ ਛਕੇਂਗਾ, ਉਦੋਂ ਤੈਨੂੰ
ਸਾਰਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ।” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਖ ਕੇ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਭੋਜਨ
ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਭੋਜਨ
ਛਕਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰਗਾ ਸੁਆਦ
ਆਇਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ,
“ਮਰਦਾਨੇ, ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭੋਜਨ ਬਣਿਆ ਤੇ ਕਿਹੋ

ਜਿਹਾ ਸੁਆਦ ਹੈ ?” ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰਗਾ ਸੁਆਦ ਆਇਆ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਅੰਤਰਜ਼ਾਮੀ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦੇ ਹੋ।”

ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਵਡਿਆਈ ਵੱਡਿਆਂ ਦੀ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਵੇਖਦੇ ਹੋ, ਭੋਜਨ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕਈ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤੇ ਮੇਰੀ ਕਮਾਈ ਸਫਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਆਪਣੇ ਦਾਸਾਂ ’ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਦੇ ਹੋ।” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਖ ਕੇ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ’ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ’ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਿਆ। ਹੱਥ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਅਗਿਆਨ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੋਝੀ ਹੋ ਗਈ।

ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ। ਆਪ ਜੀ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਰਹੇ। ਇਥੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਜਾਣ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ। ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਆਪ ਜੀ ਅੰਤਰਜ਼ਾਮੀ ਹੋ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਮੰਦੀ ਮੱਤ ਵਾਲੇ, ਸਾਡੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਜਿਧਰ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਲੋਕੀਂ ਮੈਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਛੂਮ ਮਰਾਸੀ ਉਸ ਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕੁਰਾਹੇ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁੱਸਾ

ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਥੋਂ ਚੱਲੀਏ।”

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ। ਭਾਈ ਲਾਲੋਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਤੈਨੂੰ ਕਰਤਾਰ ਚਿੱਤ ਆਵੇ। ਸਾਡੀ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ।” ਭਾਈ ਲਾਲੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਆਪ ਜੀ ਮੇਰੇ ਘਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਉਂ ਚੱਲੇ ਹੋ। ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਕੀ ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ? ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸੇਵਕ ਜਾਣੋ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਸਾਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਲੋਕੀਂ ਖਿਝਦੇ ਹਨ। ਤੇਰੀ ਬੁੱਧੀ ਸੰਤਾਂ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ।”

ਭਾਈ ਲਾਲੋਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਮੰਨ ਕੇ, ਮੇਰੇ ਘਰ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਰਹੋ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸਾਥੋਂ ਤੇਰਾ ਬਚਨ ਮੌਜ਼ਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।” ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਜਾਵਾਂਗੇ।”

ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, “ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਇਥੇ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਰਹਿਣਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦਿਉ, ਮੈਂ ਤਲਵੰਡੀ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਖਬਰ-ਸਾਰ ਲੈ ਕੇ ਛੇਤੀ ਮੁੜ ਆਵਾਂਗਾ। ਉੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਆਪ ਦੀ ਸੁਖ-ਸਾਂਦ ਕੀ ਦੱਸੀਏ ?” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸਾਡੀ ਖਬਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੈ,

ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸ ਦੇਵੀਂ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਲੈ ਕੇ ਮਰਦਾਨਾ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਿਨੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਦੇ ਘਰ ਆ ਜਾਂਦੇ। ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਭੋਜਨ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਛਕਾਉਂਦਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਦਾ ਹੀ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਵੱਸ ਵਿਚ ਹਨ। ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਦਿਨੇ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਕਰਦਾ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣਦਾ। (ਹੁਣ ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਦੀ ਖੂਹੀ ਹੈ।)

ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਕਿੱਥੋਂ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਤੇ ਕੌਣ ਸੀ ?
2. ਜਦੋਂ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਭੋਜਨ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ਤੇ ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ?
3. ਜਦੋਂ ਮਰਦਾਨਾ ਨਗਰ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਲੋਕੀਂ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ?
4. ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ ?

ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਨੇ ਜਗ ਕਰਨਾ

ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਦੇ ਘਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਐਮਨਾਬਾਦ ਦੇ ਨਵਾਬ ਦਾ ਇਕ ਮੰਤਰੀ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਖੱਤਰੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪਾਪ ਕਰ ਕੇ ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਮਾਇਆ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਛਕਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਭੇਜਿਆ। ਉਸ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਆਪ ਜੀ ਵੀ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮ ਭੋਜ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਭੋਜਨ ਛਕੋ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਅਸੀਂ ਦਰਵੇਸ਼ ਹਾਂ।” ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਲੋਕੀਂ ਕੁਰਾਹੀਆ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਥੇ ਨਾ ਆਏ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸੇ ਹੋਵੇਗਾ।” ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਲੋਕੀਂ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਦਾ ਭੋਜਨ ਛਕ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਜੱਸ ਕਰਦੇ। ਜਦੋਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਕੋਲ ਚੁਗਲੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਨਾਨਕ ਤਪਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਨੇ ਗੁੱਸਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਹੁਣੇ ਜਾ ਕੇ ਸੱਦ ਕੇ ਲਿਆ।” ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਛੇਤੀ ਭਾਈ ਲਾਲੋਂ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਤੇ ਭਾਈ ਲਾਲੋਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਨਾਨਕ ਤਪਾ ਜੀ ਕਿਥੇ ਹਨ ?” ਭਾਈ ਲਾਲੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਥੇ ਹੀ ਹਨ।” ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਪਾਂਧਾ ਜੀ, ਤੁਹਾਡਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੀ ਕੰਮ ਹੈ ?” ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਨੇ ਸੱਦਿਆ ਹੈ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਤੈ ਨਾ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕੰਮ ਹੈ।” ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾ ਗਏ।

ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾ ਕੇ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਕੋਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਉਲਟ ਵੱਧ-ਘੱਟ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨਾਲ ਪੰਜ ਬੰਦੇ ਸੱਦਣ ਵਾਸਤੇ ਭੇਜੇ। ਉਹ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸੇ ਹੈ। ਹੁਣ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਗਏ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਲੈ ਜਾਵਾਂਗੇ।”

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮੰਦੀ ਮੱਤ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਤੁਰ ਪਏ। ਆਪ ਜੀ ਨਾਲ ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਵੀ ਗਿਆ। ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਰੌਲਾ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਨੇ ਨਾਨਕ ਤਪੇ ਨੂੰ ਮੰਗਵਾਇਆ ਹੈ। ਵੇਖਣ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਆ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਸਾਨੂੰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਕਿਉਂ ਸੱਦਿਆ ? ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਤੇਰਾ ਕੀ ਕੰਮ ਹੈ ?” ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਬ੍ਰਹਮ ਭੋਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਭੋਜਨ ਛਕਣ ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਏ ? ਤੁਸੀਂ ਖੱਤਰੀ ਹੋ ਕੇ ਸੂਦਰ ਦੇ ਘਰ ਭੋਜਨ ਛਕਦੇ ਹੋ। ਬ੍ਰਹਮ ਭੋਜ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਅੰਗੁਣ ਵੇਖਿਆ ?”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਆਪਣੇ ਭੰਡਾਰੇ ਵਿਚੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਭੋਜਨ ਲਿਆਉ।” ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਨੇ ਭੋਜਨ ਮੰਗਵਾਇਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਆਪਣੇ ਘਰ ਦਾ ਕੁਝ ਭੋਜਨ ਲਿਆ।” ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਆਪਣੇ ਘਰੋਂ ਛੇਤੀ ਕੋਧਰੇ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਲੈ ਆਇਆ। ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਭੋਜਨ ਘਿਉ ਵਿਚ ਤਲਿਆ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਪਕਵਾਨ ਬਾਲ ਵਿਚ ਪਰੋਸ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਤੋਂ ਕੋਧਰੇ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਤੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਦੇ ਪੂੜੇ ਫੜ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਮੁੱਠਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਘੱਟੀਆਂ। ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਦੇ ਕੋਧਰੇ ਦੀ ਰੋਟੀ ਵਿਚੋਂ ਦੁੱਧ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਨਿਕਲੀਆਂ ਤੇ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਦੇ ਪੂੜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲ੍ਹੁ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਨਿਕਲ ਤੁਗੀਆਂ। ਲੋਕੀਂ ਇਹ ਕੌਤਕ ਵੇਖ ਕੇ ਬੜੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ। ਆਖਣ ਲੱਗੇ, “ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਅਸਚਰਜ ਅੱਗੇ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ।” ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਝ ਨਾ ਆਈ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਮਨੁੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਜੁਲਮ ਕਰ ਕੇ ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਬ੍ਰਹਮ ਭੋਜ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਪੁੰਨ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਇਸ ਖੂਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਪੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਸ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਖਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਮਲੀਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਖਬਰ ਹੈ, ਉਹ ਤੇਰਾ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਲ੍ਹੁ ਕਿਉਂ ਪੀਣ ? ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰ ਕੇ ਵੇਖ।”

ਸੂਦਰ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਭੋਜਨ ਵੇਖ, ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਦੁੱਧ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਦੇ ਘਰ ਨਿੱਤ ਬ੍ਰਹਮ ਭੋਜ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੇ ਘਰ ਭੋਜਨ ਛਕਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਕੇ ਕਮਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁੰਨ ਕਰ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੋਂ, ਆਪਣਾ ਜੱਸ ਸੁਣ ਕੇ ਹੰਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੋਂ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਇਸ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਈਰਖਾ ਵਿਚ ਸੜ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਹੋ ਕੇ ਮੂੰਹ ਥੱਲੇ ਕਰ ਲਿਆ। ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਮੰਦੀ ਮੱਤ ਵਾਲਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਜਾਣ ਕੇ ਚਰਨੀਂ ਨਾ ਪੈ ਸਕਿਆ। ਈਰਖਾ ਹੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਥੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਭਾਈ ਲਾਲੋਂ ਦੇ ਘਰ ਆ ਗਏ। ਜਿਹੜੇ ਸੇਸ਼ਟ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਮਹਿਮਾ ਜਾਣੀ। ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ, ਉਥੇ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਖਦੇ, ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਅਜਰ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰੇਗਾ, ਉਹ ਦੁੱਖ ਭੋਗੇਗਾ। ਅਗਿਆਨੀ ਲੋਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਕੌਣ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਬ੍ਰਹਮ ਭੋਜ ਕੀਤਾ ?
2. ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਲਾਲੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਤੇ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਦੇ ਪੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਠ ਵਿਚ ਘੁੱਟਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਇਆ ?
3. ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਨੂੰ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਦੱਸਿਆ ?
4. ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਲਾਲੋਂ ਦੀ ਰੋਟੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੱਸੀ ?

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਅੱਕ ਦੀਆਂ ਕੱਕੜੀਆਂ ਖੁਆਈਆਂ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਤੋਂ ਵਿਦਾਇਗੀ ਲੈ ਕੇ
ਤੁਰੇ। ਉਦੋਂ ਆਪ ਜੀ ਨਾਲ ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਤੇ
ਮਰਦਾਨਾ ਵੀ ਸਨ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਜਾਂਦਿਆਂ ਤਿੰਨ
ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ।
ਭੁੱਖ ਦੇ ਦੁੱਖ ਤੋਂ ਸਰੀਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਕੇ ਤੁਰਨਾ ਅੱਖਾ
ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ, ਮੇਰੀ ਇਹਨਾਂ
ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਭੇਗੀ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਭੁੱਖ
ਲੱਗਦੀ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਮਰ
ਜਾਵਾਂਗਾ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਜਾਣ ਕੇ ਕਿਹਾ,
“ਮਰਦਾਨੇ, ਤੇਰਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ ?” ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ
ਕਿਹਾ, “ਆਪ ਜੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਰੂਪ ਹੋ। ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ
ਭੁੱਖ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ। ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਖ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਤਾਇਆ
ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਅੰਨ ਖਾਧੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ

ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਣ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੈਨੂੰ ਮਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਜੇ ਤੂੰ ਮਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਕਰ ਦਿਆਗੇ।” ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਥੇ ਇਕ ਅੱਕ ਦਾ ਬੂਟਾ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਇਸ ਦੇ ਫਲ ਖਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਭੁੱਖ ਮਿਟਾ ਲੈ।” ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆਪ ਜੀ ਹੱਸਦੇ ਹੋ। ਸੈਨੂੰ ਅੱਕ ਦੀਆਂ ਕੱਕੜੀਆਂ ਖੁਆ ਕੇ ਮਾਰੋਗੇ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜਿਤਨੀ ਤੈਨੂੰ ਭੁੱਖ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਬਚਨ ਮੰਨ ਕੇ ਪੇਟ ਭਰ ਕੇ ਖਾ ਲੈ। ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਰੱਖਣ ਦਾ ਲਾਲਚ ਨਾ ਕਰੀ।” ਮਰਦਾਨਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਮੰਨ ਕੇ ਅੱਕ ਦੀਆਂ ਕੱਕੜੀਆਂ ਖਾਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸੁਆਦ ਲੱਗੀਆਂ। ਖਾ ਖਾ ਕੇ ਪੇਟ ਭਰ ਗਿਆ ਪਰ ਛੱਡਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਕੁਝ ਕੁ ਤੋੜ ਕੇ ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹ ਲਈਆਂ। ਜਦੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਖਾ ਲਈਆਂ। ਖਾਂਦਿਆਂ ਸਾਰ ਮੁੱਹੋਂ ਹਾਇ ਹਾਇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਤੇ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਲੰਮੇ ਪੈ ਗਿਆ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਿਆ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਤੂੰ ਲਾਲਚ ਕਰ ਕੇ ਅੱਕ ਦੀਆਂ ਕੱਕੜੀਆਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖ ਲਈਆਂ। ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਤਾਂਹੀ ਇਤਨਾ ਦੁੱਖ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲੈਂਦਾ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਦੁੱਖ ਨਾ ਹੁੰਦਾ।” ਮਰਦਾਨਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਮੈਂ ਅਣਜਾਣਪੁਣੇ ਵਿਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਜਾਣਿਆ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਹੀ ਜਾਣ ਕੇ ਖਾ ਲਈਆਂ ਸਨ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਥੇ ਇਕ ਹੋਰ ਅੱਕ ਦਾ ਬੂਟਾ ਖਲੋਤਾ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਅੱਕ ਦੇ ਫਲ ਤੋੜ ਕੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਖਾਣ ਵਾਸਤੇ ਦਿੱਤੇ। ਜਦੋਂ ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਫਲ ਖਾਧੇ ਤਾਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਦੌਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਉਥੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਗਏ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ

- ਜਦੋਂ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੀ ਖਾਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ?
- ਮਰਦਾਨਾ ਕੀ ਖਾ ਕੇ ਦੁਖੀ ਹੋਇਆ ਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੀਕ ਹੋਇਆ ?

ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾਮਰੂ ਦੇਸ ਗਏ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਤੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਕਾਮਰੂ ਦੇਸ਼ ਗਏ। (ਅੱਜ ਕਲੁਅ ਆਸਾਮ ਦਾ ਇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਮਰੂਪ ਹੈ।) ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਥੇ ਮੰਤਰਾਂ-ਜੰਤਰਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਕ ਦਰਬੱਤ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਬੈਠ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੈਠਿਆਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ, ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਖ ਬਹੁਤ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਆਗਿਆ ਦਿਉ, ਸ਼ਹਿਰ ਜਾ ਕੇ ਭੋਜਨ ਛਕ ਆਵਾਂ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮਰਦਾਨੇ, ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਨਾ ਜਾਹ। ਇਹ ਦੁਖਦਾਈ ਅਸਥਾਨ ਹੈ।”

ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਆਪ ਜੀ ਤਾਂ ਕੁਝ ਖਾਂਦੇ ਪੀਂਦੇ ਨਹੀਂ, ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਹੋ। ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਭੋਜਨ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਚੰਗਾ,

ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖ ਲੈ।”

ਮਰਦਾਨਾ ਭੋਜਨ ਛਕਣ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਉਥੇ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਵਾਲੀਆਂ ਇਸਤਰੀਆਂ ਵੇਖੀਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਥੇ ਜੋ ਵੀ ਪਰਦੇਸੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਂਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਤ੍ਰੀਮਤਾਂ ਮੰਤਰਾਂ ਦੇ ਬਲ ਨਾਲ ਵੱਸ ਵਿਚ ਕਰ ਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਮੰਦੇ ਕਰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਐਸੀਆਂ ਵਿਭਚਾਰਨ ਜਨਾਨੀਆਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਰੱਖਦੀਆਂ ਸਨ।

ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੇ ਮਰਦਾਨੇ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਮੰਤਰਿਆ ਤਾਗਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਮਰਦਾਨਾ ਭੇਡੂ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਰੱਸੀ ਪਾ ਕੇ ਕਿੱਲੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਉਦੋਂ ਮਰਦਾਨੇ ਦਾ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਾ ਚੱਲਿਆ ਤੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ, ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਇਥੇ ਫਸ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੋਲ ਕੇ ਦੱਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਚਿੱਤ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਜੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆ ਕੇ ਛੁਡਾ ਲੈਣਗੇ।

ਘਟ ਘਟ ਦੇ ਜਾਨਣਹਾਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਛੁਡਾ ਕੇ ਲਿਆਈਏ।” ਭਾਈ

ਬਾਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਗੁਰੂ ਜੀ, ਮਰਦਾਨਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ?”
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਤਰਾਂ ਦੇ ਬਲ ਨਾਲ
ਭੇਡੂ ਬਣਾ ਕੇ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।” ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਨੇ
ਕਿਹਾ, “ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ
ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕੁ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦੁਖੀ ਹੋ ਲੈਣ ਦਿਓ।
ਛੇਤੀ ਨਾ ਛੁਡਾਓ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ
ਜਾਵੇਗਾ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਬਾਲੇ, ਨਾਲ ਲਏ ਦੀ ਲੱਜਾ
ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਭੁੱਖ ਜਗੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਸਾਨੂੰ ਉਸ
ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚਲੋ
ਉਸ ਨੂੰ ਛੁਡਾਈਏ।” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ,
ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰ ਪਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ
ਦੂਰੋਂ ਵੇਖ ਕੇ ਮਰਦਾਨਾ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ। ਨਾਸਾਂ
ਨਾਲ ਫਰਾਟੇ ਮਾਰਦਾ, ਖੁਰਾਂ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਪੁੱਟਦਾ,
ਮੂੰਹੋਂ ਭੈਂ ਭੈਂ ਕਰਦਾ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਸ ਘਰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ।
ਉਹ ਇਸੂਤਰੀਆਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼
ਹੋਈਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋਹਾਂ ਜਣੀਆਂ ਨੇ ਉੱਠ ਕੇ
ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਧਾਰਾ ਲਿਆ ਤੇ ਮੂੰਹੋਂ ਮੰਤਰ
ਪੜ੍ਹਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਕ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਦੇ
ਗਲ ਵਿਚ ਧਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਉਲਟੀ ਆਪ

ਹੀ ਭੇਡੂ ਬਣ ਗਈ। ਦੂਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਧਾਰਾ ਪਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਅੱਗੇ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਕੁੱਤੀ ਬਣ ਗਈ। ਦੂਸਰੀਆਂ ਛੇਤੀ ਉੱਠ ਕੇ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਮਰਦਾਨੇ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚੋਂ ਧਾਰਾ ਤੌੜ ਕੇ ਲਿਆ।” ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਨ ਕੇ ਗਿਆ ਤੇ ਮਰਦਾਨੇ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚੋਂ ਧਾਰਾ ਤੌੜ ਦਿੱਤਾ। ਮਰਦਾਨੇ ਦੀ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਮਨੁੱਖਾ ਦੇਹ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਸਿੱਧੇ ਸੁਭਾਓ ਵਾਲਾ ਹਾਂ। ਛਲ ਫਰੇਬ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੂੰ ਸਾਡਾ ਬਚਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚਨ ਕਰ ਹੀ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਜਾਦੂਗਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਆ ਗਏ। ਕੁੱਤੀ ਤੇ ਭੇਡ ਦੌੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਖਸਮਾਂ ਕੋਲ ਆ ਗਈਆਂ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤਾਂ ਨਾ ਰਹੀ ਪਰ ਆਪਣੇ ਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਧਰ ਉਧਰ ਫਿਰ ਕੇ ਤੇ ਪੂਛ ਹਿਲਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕਰ ਕੇ ਦੱਸਣ ਲੱਗੀਆਂ।

ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜਨਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਜਾਣ ਲਈ, ਸੰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਸਾਡੀਆਂ

ਘਰਵਾਲੀਆਂ ਨੇ ਕੋਈ ਟੂਣਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਪੁੱਠਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਇਹ ਕੋਈ ਪੂਰੇ ਸੰਤ ਹਨ। ਸੰਤਾਂ ਕੋਲੋਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਵਾਈ ਏ। ਉਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਜਣਿਆਂ ਨੇ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਦੇ ਚਰਨ ਫੜ ਲਏ। ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਫੜੋ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੋ। ਉਹੋ ਬਖਸ਼ਣਹਾਰ ਹਨ।” ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਛੇਤੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਫੜ ਲਏ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, “ਆਪ ਜੀ ਆਪਣਾ ਗੁੱਸਾ ਢੂਰ ਕਰੋ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਗੁਨਾਹ ਬਖਸ਼ੇ। ਇਹ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕੀਆਂ। ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਕਰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਦੰਡ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਪ ਜੀ ਨਿਰ-ਇੱਛਕ ਹੋ, ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ। ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਹਾਂ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਮਨੁੱਖਾ ਦੇਹੀ ਬਣਾ ਦਿਓ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਮੁਆਫ਼ ਕਰੋ।”

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਧਾਰਨ ਕਰ ਕੇ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਬਣਾਓ। ਉੱਥੇ ਦੋਵੇਂ ਸਮੇਂ ਸਤਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰੋ। ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੋ,

ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਡਾ ਭਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੇ ਅੰਤ ਸਮੇਂ
ਤੁਹਾਡੇ ਗਲ ਜਮਾਂ ਦੀ ਫਾਹੀ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗੀ।
ਮਾੜੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰੋ।”
ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ
ਅਧੀਨਗੀ ਦੇ ਸਹਿਤ ਆਖਣ ਲੱਗੇ, “ਅਸੀਂ ਆਪ
ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹਾਂ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਥੋਟੀਆਂ
ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੰਡ ਦੇਣਾ ਹੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ
ਤੁਸੀਂ ਅਧੀਨਗੀ ਸਹਿਤ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ
ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰ ਹੁਣ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗਾ ਹੋ
ਜਾਵੇਗਾ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਇਤਨੇ ਬਚਨਾਂ ਨਾਲ
ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗੇ ਹੋ ਗਏ। ਉਥੇ ਰਾਤ
ਪੈ ਗਈ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਥੇ ਹੀ ਰਹੇ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਜਾਗੇ। ਜਦੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਦੇ ਇਸ ਕੌਤਕ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਭੋਟਾ ਲੈ ਕੇ
ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਆਏ। ਵੱਡਿਆਂ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਿਆਂ
ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਚਰਨ ਪਾਹੁਲ ਲਈ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਬਣਾਈ ਤੇ ਨਿੱਤ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜੱਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ।

ਉਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪੰਜ ਦਿਨ ਰਹੇ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਜਾਣਾ
ਹੈ।” ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ,

“ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਖੋਟੀ ਬੁੱਧੀ ਦੂਰ ਕਰ ਕੇ ਭਾਉ-ਭਗਤੀ ਦੇ ਰਸਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੋਰ ਰਹੋ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਨਿੱਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਪੋ ਤੇ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਰੋਜ਼ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸੰਗਤਿ ਕਰੋ ਤੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਕਰ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰੋ। ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਮਨੋਕਾਮਨਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਥੋਂ ਚਲੋ ਗਏ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਕਾਮਰੂ ਦੇਸ਼ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ?
2. ਜਦੋਂ ਮਰਦਾਨਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਭੋਜਨ ਛਕਣ ਵਾਸਤੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾ ਹੋਈ ?
3. ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਜੀ ਉਥੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਜਨਾਨੀਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਕੀ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਹੋਇਆ ?
4. ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ?

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੌਡੇ ਰਾਖਸ਼ ਨੂੰ ਤਾਰਿਆ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਪਾਪੀਆਂ ਤੇ ਸਰਾਪੇ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਤਾਰਦੇ ਹੋਏ ਜੱਬਲਪੁਰ (ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਗਏ। ਆਪ ਜੀ ਨਾਲ ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਤੇ ਮਰਦਾਨਾ ਵੀ ਸਨ। ਤੁਰਦਿਆਂ ਤੁਰਦਿਆਂ ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੈਠ ਗਏ। ਸਾਰਿਆਂ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਰਦਾਨੇ ਦਾ ਮਨ ਭਰਮਾ ਦਿੱਤਾ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਮੇਰਾ ਮਨ ਉਦਾਸ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦਿਓ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਨਾ ਜਾਹ। ਅੱਗੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਇਕ ਬਲਾ ਹੈ, ਉਹ ਤੈਨੂੰ ਖਾ ਜਾਵੇਗੀ। ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਉਦਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਰਹਿ ਕੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰ।” ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਮਝਾਇਆ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਨਾ ਮੰਨੀ। ਆਪਣੇ ਕੁਟੰਬ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਿੱਦ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ

ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਤੇਰੇ ਆਖੇ ਲੱਗ ਕੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰੱਖ ਲੈ।” ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਨੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਮਝਾਇਆ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਮੰਨੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਵਿਦਾਇਗੀ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰ ਪਿਆ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਥੇ ਹੀ ਬੈਠ ਕੇ ਦਿਨ ਬਤੀਤ ਕੀਤਾ। ਮਰਦਾਨਾ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਤੁਰਦਾ ਗਿਆ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਠਹਿਰ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਰਸਤੇ ਤੁਰਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਰਾਖਸ਼ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਹਿਣ ਬਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਛੁਡਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਰਦਾਨਾ ਡਰ ਨਾਲ ਕੰਬਣ ਲੱਗਾ ਤੇ ਰੰਗ ਪੀਲਾ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਧੀਰਜ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ, ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ। ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੁਭਾਅ ਹੈ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਰਾਖਸ਼ ਤੋਂ ਛੁਡਾ ਲੈਣਗੇ। ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਾਰਿਆ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਰਾਖਸ਼ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਤੇਲ ਵਿਚ ਤਲ ਕੇ ਖਾ ਜਾਵੇਗਾ।” ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, “ਆਪ ਜੀ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਉਹ ਨਾ ਰੁਕਿਆ। ਆਪਣੇ ਕੁਟੰਬ ਦਾ ਮੋਹ ਕਰ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਛੇਤੀ ਚੱਲ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੁਡਾਈਏ। ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਹੈ।” ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਰਾਖਸ਼ ਇਥੋਂ ਕਿਤਨੀ ਢੂਰ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤਕ ਉਹ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਵੇਗਾ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸਿਰਫ਼ ੧੧ ਕੋਹੈ ਹੈ।” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜੀ ਤੇ ਇਕ ਛਿਨ ਵਿਚ ਰਾਖਸ਼ ਕੋਲ ਆ ਗਏ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਇਥੇ ਕਿਉਂ ਬੈਠਾ ਹੈਂ। ਆਪਣੇ ਘਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।” ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਸ਼ਰਮ ਦੇ ਮਾਰੇ ਧੌਣ ਬੱਲੇ ਕਰ ਲਈ ਤੇ ਮਨ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਕਿ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਚਾ ਲੈਣਗੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਇਸ ਉਬਲਦੇ ਤੇਲ ਵਿਚ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਤਲ ਕੇ ਰਾਖਸ਼ ਨੇ ਖਾਣਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਰਾਖਸ਼ ਕੋਲੋਂ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ ਰਹੀਏ।” ਬਾਲਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਰਾਖਸ਼ ਖਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਾਡਾ ਆਉਣ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ। ਆਪ ਜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਯਤਨ ਕਰੋ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਮਰਦਾਨਾ ਛੁੱਟ ਜਾਏ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੂੰ ਤਮਾਸ਼ਾ ਵੇਖ।” ਰਾਖਸ਼ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਸ ਰਹੇ, ਪਰ ਮਰਦਾਨਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਤੇਲ ਅੱਗ ਸਮਾਨ ਤਪ ਗਿਆ ਤਾਂ ਰਾਖਸ਼ ਨੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਤੇਲ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਮਰਦਾਨਾ ਘੁਗਿਆ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ,

“ਗੁਰੂ ਜੀ, ਮੈਨੂੰ ਰੱਖ ਲਓ, ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਹਾਂ।” ਮਰਦਾਨੇ ਦਾ ਸਰੀਰ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਤੇਲ ਠੰਡਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਰੂਪ ਕੌਡੇ ਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆ। ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੂੰ ਕੌਣ ਹੈਂ ਤੇ ਕਿੱਥੋਂ ਆਇਆ ਹੈਂ। ਮੇਰਾ ਤਪਦਾ ਕੜਾਹਾ ਠੰਡਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਕੌਡਾ, ਤੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਣ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ?” ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਕੌਡਾ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਤੁਸੀਂ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ। ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਨਾਲ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।” ਮੂੰਹੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਿਛਲਾ ਗਿਆਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਸਰਾਪ ਢੂਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਉਸ ਕੋਲ ਇਕ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਲਿਆਂਦਾ ਤੇ ਸੀਸੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਕੇ ਵੇਖਿਆ। ਜਦੋਂ ਸੀਸੇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਦਿਸਿਆ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਛੋਤੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ‘ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਖੜਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਵਾਰਤਾ ਦੱਸ।” ਕੌਡੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦਿਉ। ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਭੇਟਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚੋਂ ਮਿੱਠੇ ਫਲ ਲੈ ਕੇ ਆਵਾਂ। ਫਿਰ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ

ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਦੱਸਾਂਗਾ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਲੈ ਕੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚੋਂ ਮਿੱਠੇ ਫਲ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੌਡੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਜਾਣ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ, ਤੇਰਾ ਉਧਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਇਹ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਕੌਡੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਮੇਰੇ ਪੂਜਨੀਕ ਗੁਰੂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਅਨੰਦ ਆਇਆ ਹੈ।” ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ’ਤੇ ਮੱਬਾ ਟੇਕਿਆ। ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਮਰਦਾਨਾ ਬੋਲਿਆ, “ਗੁਰੂ ਜੀ, ਮੇਰੀ ਗਲਤੀ ਬਖਸ਼ ਦਿਓ। ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰੱਖੋ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ’ਤੇ ਸਦਾ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ, ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਰਹੁ। ਤੈਨੂੰ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਤੂੰ ਫਲ ਖਾਹ।” ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਫਲ ਰੱਖੇ। ਫਿਰ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ। ਫਿਰ ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਲਏ ਤੇ ਖਾਧੇ। ਜਿਹੜੇ ਫਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਰੱਖੇ ਸਨ, ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੌਡੇ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਜਦੋਂ ਕੌਡੇ ਨੇ ਉਹ ਫਲ ਖਾਧੇ ਤਾਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੀ ਦੇਹ ਪਲਟ ਗਈ। ਦੇਵ ਰੂਪ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਉਸਤਤੀ ਕੀਤੀ। ਆਪ ਜੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ

ਛਾਲੇ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਤੇ ਭਗਤ-ਵਛਲ ਹੋ। ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਉਸਤਤ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ।

ਕੈਡੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਮੇਰਾ ਪਿਛਲਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸ਼ੁਣੋ। ਆਪ ਜੀ ਅੰਤਰਜ਼ਾਮੀ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦੇ ਹੋ। ਤਾਂ ਵੀ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਨ ਕੇ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਪਿਛਲਾ ਜਨਮ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਬਹੁਤ ਹੰਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਤਤ-ਬੇਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਅ ਹੀ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆਏ। ਮੈਂ ਆਕੜ ਨਾਲ ਰਿਹਾ। ਉੱਠ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ਵੇਖ ਕੇ ਗੁੱਸਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਾਪ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਹਾ, “ਤੂੰ ਐਸੀ ਉਲਟੀ ਮੱਤ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਧਾਰੀ ਹੈ। ਹੋ ਹੰਕਾਰੀ, ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗੜਨਾ, ਪਰ ਜੇ ਤੂੰ ਇਸ ਦਾ ਫਲ ਨਾ ਪਾਵੇਂਗਾ ਤਾਂ ਜਗਤ ਵਿਚ ਸੋਸ਼ਟ ਗੀਤੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਤੂੰ ਦੈਤ ਦਾ ਸਰੀਰ ਧਾਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮਾੜੇ ਕੰਮ ਦਾ ਫਲ ਭੋਗ।”

ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਰਾਪ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਡਰਿਆ ਤੇ ਕੰਬਣ ਲੱਗਾ। ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਮੈਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਫਲ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਰਾਖਸ਼ ਸਰੀਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸੋ ਕਿ ਮੈਂ ਕਦੋਂ ਤਕ

ਇਸ ਦੇਹੀ ਵਿਚ ਦੁੱਖ ਭੋਗਾਂਗਾ ।” ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਮਨ ਦਇਆ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ । ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਇਸ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰ ਕੇ ਆਉਣਗੇ, ਉਹ ਤੇਰਾ ਉਧਾਰ ਕਰਨਗੇ ।” ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, “ਮੈਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਾਗਾ । ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਕੇ ਦੱਸੋ ।”

ਓਦੋਂ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਦਿੱਤਾ, ਆਖਿਆ, “ਜੋ ਅਵਤਾਰ ਹੋਣਗੇ, ਇਸ ਸੀਸ਼ੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਾਲਾ ਦਿਸੇਗਾ । ਉਹ ਤੇਰਾ ਉਧਾਰ ਕਰਨਗੇ । ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਬਹੁਤੇ ਜਨਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭਰਮ ਭਰਮ ਕੇ ਆਏ ਹੋਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਇਸ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖਾਂ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਦਿਸਣਗੇ ।”

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ । ਓਦੋਂ ਦਾ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਵੱਸਦਾ ਹਾਂ । ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਮਨੁੱਖ ਲਿਆਂਦੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਿਚ ਵੇਖੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਸੂਰ, ਕੁੱਤੇ, ਪੰਛੀ ਆਦਿਕਾਂ ਦੇ ਦਿਸੇ । ਪਰ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਹੀ ਸਰੂਪ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਾਲਾ ਦਿਸਿਆ । ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਣ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਸਰਾਪ ਮਿਟ ਗਿਆ ਹੈ । ਮੇਰਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ । ਹੁਣ ਭਗਵੰਤ ਰੂਪ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦਿਉ । ਮੈਂ ਬੈਕੁੰਠ ਨੂੰ ਜਾਵਾਂ । ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਰਕੇ ਸੁੱਖ ਪਾਵਾਂਗਾ ।” ਉਹ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਸਚਖੰਡ ਨੂੰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਇਹ ਕੌਤਕ ਵੇਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਮੂੰਹੋਂ ਧੰਨ ਧੰਨ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ। ਆਖਣ ਲੱਗਾ, “ਇਸ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਨੂੰ ਲੈ ਚੱਲੀਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਨਾਲ ਕੀ ਕੰਮ ਹੈ। ਢੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਵਿਚਾਰ ਰੂਪੀ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਰੱਖ। ਜਿਸ ਢੋਂ ਅੰਦਰ ਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਜਿਸ ਜਗਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੌਡੇ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਅਸਥਾਨ ਜੱਬਲਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੁਣ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਬਣਿਆ ਹੈ।)

ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੌਡੇ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਿਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਉਥੇ ਕੀ ਹੈ ?
2. ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ, ਕਿੰਨੇ ਕੋਹ ਤੋਂ ਇਕ ਛਿਨ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ?
3. ਕੌਡੇ ਦਾ ਤੱਤੇ ਤੇਲ ਦਾ ਕੜਾਹਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੰਡਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ?
4. ਕੌਡੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਿਛਲਾ ਬਿਤਾਂਤ ਕੀ ਦੱਸਿਆ ?
5. ਜਿਹੜਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਕੌਡੇ ਦੇ ਗੁਰੂ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਕੀ ਖੂਬੀ ਸੀ ?

ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾਰੂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੋਲ ਗਏ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਤੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਰੋਮ ਦੇਸ ਗਏ। ਉਦੋਂ ਉੱਥੇ ਕਾਰੂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਗਰੀਬੀ ਕਰ ਕੇ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਸੰਤ ਅਤਿਬੀ ਦੀ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾਰੂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਪਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੋ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਅੱਗੇ ਗਏ। ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਦਰਬਾਨਚੀ ਖਲੋਤੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਹਾਡਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤਨਾ ਦਾਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ?” ਪਰਜਾ ਦਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ?” ਦਰਬਾਨਚੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਕਾਰੂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਰਜਾ ਦੁਖੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਤੀ ਜੁਲਮੀ ਤੇ ਸੂਮ ਹੈ। ਬੋੜਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਾਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਸਾਰੀ ਪਰਜਾ ਇਸ ਨੇ ਲੁੱਟ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਭਰਾ ਹਾਰੂ ਨੇ 40 ਗੰਜ ਮਾਇਆ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਨੇ

ਜੁਲਮ ਕਰ ਕੇ ੪੫ ਗੰਜ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਛਰਿਆਦ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਜੁਲਮ ਕਰ ਕੀ ਇਸ ਦੇਸ ਦੇ ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਢਲੇ ਗਏ ਹਨ, ਤੇ ਕਈ ਪੁਕਾਰਾਂ ਕਰਦੇ ਹੀ ਮਰ ਗਏ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਸ ਨੇ ਇਤਨਾ ਧਨ ਕਿਸ ਭਰ੍ਹਾ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲੋਕੀਂ ਤਾਂ ਧਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਥੁਪਾ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਪਾਸੋਂ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਧਨ ਕਢਵਾ ਲਿਆ।” ਦਰਵਾਨਚੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਕ ਸਮੇਂ ਕਾਰੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਵਜ਼ੀਰ ਬੁਲਾਏ ਤੇ ਕਰੜੇ ਬਚਨਾਂ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, “ਦੱਸੋ, ਕਿਤੇ ਮੇਰੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਧਨ ਤਾਂ ਨਹੀਂ।”

ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਨੇ ਡਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, “ਸਾਡੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਖੋਜਦਿਆਂ ਵੀ ਇਕ ਰੁਪਈਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ।” ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਕਾਰੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁੱਤਰੀ ਬੁਲਾਈ ਤੇ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਸਾਰੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਢੰਢੋਗਾ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜੋ ਇਕ ਰੁਪਈਆ ਦੇਵੇਗਾ, ਉਸ ਨਾਲ ਕਾਰੂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਲੜਕੀ ਵਿਆਹੀ ਜਾਵੇਗੀ।” ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਇਕ ਬੜੇ ‘ਤੇ ਖੜੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਬਾਲਕ ਆਇਆ। ਉਹ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ ਦਾ ਰੂਪ ਵੇਖ ਕੇ ਲੁਭਾਇਮਾਨ ਹੋ

ਗਿਆ। ਉਹ ਦੌੜ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਕੋਲ ਗਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ, “ਮਾਤਾ, ਇਕ ਰੁਪਈਆ ਦੇਹ। ਮੈਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਮੁੱਲ ਲੈਣੀ ਹੈ।” ਮਾਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪੁੱਤਰ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਖੇਜ ਕੇ ਵੀ ਇਕ ਰੁਪਈਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ। ਜੇ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਮੁੱਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸੌਦਾ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਉਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ।” ਲੜਕੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਰੁਪਈਆ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਂਗੀ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਜੀਵਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ।” ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਉਹ ਭੁਆਂਟਣੀ ਖਾ ਕੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ।

ਮਾਂ ਬਹੁਤ ਰੋਈ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਬੇਟਾ, ਉਠ ਤੈਨੂੰ ਮੈਂ ਦੱਸਦੀ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਤੇਰਾ ਪਿਤਾ ਮਰਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਰੁਪਈਆ ਪਾ ਕੇ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਸੀ। ਜੇ ਤੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਲੜਕੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਪਿਤਾ ਦੀ ਕਬਰ ਪੁੱਟ ਕੇ ਰੁਪਈਆ ਕੱਢ ਲੈ।” ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਲੜਕਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ ਹੋਇਆ। ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਤਾ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਕਬਰ ਦੱਸੀ, ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਕਬਰ ਪੁੱਟ ਕੇ ਰੁਪਈਆ ਕੱਢ ਲਿਆ ਤੇ ਬਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਰੁਪਈਆ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

ਇਹ ਖਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਕਾਰੂ ਬਹੁਤ ਅਸਚਰਜ ਹੋਇਆ ਤੇ ਬਾਲਕ ਨੂੰ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਮੰਗਾਇਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਤਾਜ਼ਨਾ ਕਰ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਤੂੰ ਸੱਚੀ

ਦੱਸ, ਇਹ ਰੁਪਈਆ ਕਿਥੋਂ ਲਿਆਇਆ ਹੈਂ। ਜੇ ਝੂੰਠ ਬੋਲੇਂਗਾ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿਆਂਗਾ।” ਬਾਲਕ ਨੇ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਦੱਸ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਕਬਰ ਪੁੱਟ ਕੇ ਇਹ ਰੁਪਈਆ ਲਿਆਇਆ ਹਾਂ। ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਘਰ ਇਕ ਵੀ ਰੁਪਈਆ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿਉ ।”

ਜਦੋਂ ਕਾਰੂ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ਪੁਟਵਾ ਕੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਰੁਪਈਏ ਕਢਵਾ ਲਏ। ਦਰਬਾਨਚੀਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਦਰਵੇਸ਼ ਜੀ, ਇਸ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਰ ਜੁਲਮੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਬਹੁਤ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਹੈ, ਨਰਕਾਂ ਵਿਚ ਪਵੇਗਾ ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦਰਬਾਨਚੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਕਾਰੂ ਨੂੰ ਆਖੋ, ਇਕ ਡਕੀਰ ਤੁਹਾਡੇ ਦਰ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ। ਮੰਗਣ ਦੀ ਕੋਈ ਚਾਹ ਨਹੀਂ। ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਉ ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਦਰਬਾਨਚੀਆਂ ਨੇ ਕਾਰੂ ਕੌਲ ਜਾ ਕੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਇਕ ਨਵਾਂ ਡਕੀਰ ਆਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੰਗਣ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ। ਸਿਰਫ਼ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਹੀ

ਇੱਛਾ ਹੈ।” ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਕਾਰੂ ਆਪਣੇ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਖਲੋ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਸ ਵਕਤ ਠੀਕਰੀਆਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਕਾਰੂ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਦਰਵੇਸ਼ ਜੀ, ਇਹ ਠੀਕਰੀਆਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਕੀ ਕਰੋਗੇ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਠੀਕਰੀਆਂ ਅਸੀਂ ਪਰਲੋਕ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ।” ਕਾਰੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪਰਲੋਕ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਹ ਸਰੀਰ ਵੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ। ਠੀਕਰੀਆਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜਿਹੜੇ ਤੂੰ ਪੈਂਤਾਲੀ ਗੰਜ ਜੁਲਮ ਤੇ ਪਾਪ ਕਰ ਕੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਹ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਪਰਲੋਕ ਵਿਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਗੇ? ਤੇਰਾ ਵੱਡਾ ਭਾਈ ਹਾਰੂ ਚਾਲੀ ਗੰਜ ਜੋੜ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਤੂੰ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜ ਗੰਜ ਹੋਰ ਜੋੜ ਲਏ ਹਨ। ਯਾਦ ਰੱਖ, ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਮਰੇਂਗਾ ਤਾਂ ਇਹ ਧਨ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸਾਂਭ ਲਵੇਗਾ। ਤੈਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦਫਨਾਉਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਪਾਂ ਕਰਕੇ ਤੈਨੂੰ ਨਰਕਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਭੋਗਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਜੇ ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਭਲਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈਂ ਤਾਂ ਜੁਲਮ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦੇ। ਜੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇਂਗਾ ਤਾਂ ਨਰਕਾਂ ਨੂੰ

ਜਾਵੇਂਗਾ ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਤੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਕਾਰੂ ਦਾ ਦਿਲ ਮੌਮ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ, “ਪਿੱਛੇ ਜਿਵੇਂ ਬੀਤ ਗਈ, ਸੋ ਬੀਤ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਓ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਖੁਦਾ ਦੇ ਰਸਤੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਨਿਸਚਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਮੇਰਾ ਮਨ ਸਦਾ ਧਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਲੋਭ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਓ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਕਾਰ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਣ ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਾਰੂ ਦੇ ਭਲੇ ਵਾਸਤੇ ਉਦੋਂ ਨਸਹੀਤਨਾਮਾ ਉਚਾਰਿਆ, ਜੋ ਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਾਰੂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਨਸਹੀਤਨਾਮਾ ਸੁਣ ਕੇ ਪ੍ਰਲੋਕ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਾਰ ਕੇ ਬੜਾ ਭੈ-ਭੀਤ ਹੋਇਆ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, “ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਪਾਪ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ ਤੇ ਜਨਮ ਸਫਲਾ ਕਰੋ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜਦ ਤਕ ਤੇਰੇ ਪਾਸ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਦ ਤਕ ਤੇਰਾ ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਮੋਹ ਤੋੜ। ਮਾਇਆ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਸਤ੍ਰੀ, ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧੀ ਮਿੱਤਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਦ ਮਾਇਆ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ

ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਦਾ। ਸਭ ਦੂਰ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਗਤ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਖੁਦਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਸਦਾ ਸੁਖ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ।”

ਜਦੋਂ ਕਾਰੂ ਨੇ ਇਹ ਬਚਨ ਸੁਣੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਢਹਿ ਗਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪ ਆਗਿਆ ਕਰੋ, ਮੈਂ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਾਂਗਾ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਤੂੰ ਕੈਦ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਨ ਲੁੱਟਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਮੌਜੂਦ ਦੇ। ਬਾਕੀ ਤੇਰੇ ਪਾਸ ਜੋ ਧਨ ਬਚ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦੇ। ਤੂੰ ਸਦਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਪ।”

ਕਾਰੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਭਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਖੁਦਾ ਹੀ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਆਏ ਹੋ। ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਮੈਰੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚੋਂ ਲੋਭ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨ ਆਏ ਹੋ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੁਝ ਕੁ ਦਿਨ ਉਥੇ ਰਹਿ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਪਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਥੋਂ ਚੱਲਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ। ਕਾਰੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਸੇਵਕ ਹੈ। ਜੇ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਦੋਂ ਆਓਗੇ ?” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਾਰ ਕੇ ਨਾਮ ਜਪੋ। ਇਹੋ

ਗੀ ਸਾਡਾ ਮਿਲਣਾ ਹੈ।” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿ ਕੇ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਉਥੋਂ ਵਿਦਾ ਹੋਏ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ

੧. ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾਰੂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੋਲ ਕੀ ਕਰਨ ਗਏ ?
੨. ਕਾਰੂ ਦੀ ਪਰਜਾ ਕਿਉਂ ਦੁਖੀ ਸੀ ?
੩. ਕਾਰੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁੱਤਰੀ ਬੁਲਾ ਕੇ ਵਜੀਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀ
ਕਿਹਾ ?
੪. ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਕੋਲੋਂ ਕੀ
ਮੰਗਿਆ, ਮਾਤਾ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ?
੫. ਜਦੋਂ ਉਹ ਨੌਜਵਾਨ ਰੁਪਈਆ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਾਰੂ
ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ?
੬. ਜਦੋਂ ਕਾਰੂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ
ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ?
੭. ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਬਾਣੀ ਉਚਾਰ ਕੇ ਕਾਰੂ ਨੂੰ
ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ?

ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗ ਨਾਲ ਸੜਨ ਵਾਲੇ ਨਗਰ ਗਏ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਤੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਐਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਗਏ, ਜੋ ਛੋਟੀਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਅੱਗ ਲਗ ਕੇ ਸੜ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਉੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਇਕ ਦਰੱਖਤ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਬੈਠ ਗਏ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸੰਤ ਜਾਣ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਤੇ ਛਕਣ ਵਾਸਤੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਰਹਿੰਦੇ ਕੁਝ ਕੁ ਦਿਨ ਹੋਏ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਗੱਡਿਆਂ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਦੁੱਖ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ ?” ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜੀ, ਇਸ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਿੱਛੋਂ ਅੱਗ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਮਾਂ ਹੁਣ ਨੇੜੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਸਿੱਖੀ ਧਾਰਨ

ਕਰੋ, ਫਿਰ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਸੜਨਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਸਤਿਨਾਮ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰੋ ਤੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚੋਂ ਡਰ ਦੂਰ ਕਰੋ। ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸੋ।” ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਚਰਨਾਮ੍ਰਿਤ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਈ ਤੇ ਬਚਨ ਮੰਨ ਕੇ ਸਮਾਨ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਗ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਆ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਜਪਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ।

ਓਦੋਂ ਇਕ ਭਿਆਨਕ ਰੂਪ ਵਾਲਾ ਦੈਤ ਆਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਬਲਦੀ ਹੋਈ ਅੱਗ ਸੀ। ਆਖਣ ਲੱਗਾ, “ਤੁਸੀਂ ਮੇਰਾ ਡਰ ਛੱਡ ਕੇ ਇਥੇ ਹੀ ਰਹਿ ਪਏ। ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਾਂਗਾ ਤੇ ਖਾ ਜਾਵਾਂਗਾ।” ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਘਰ ਸੜਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਸਾਡੀ ਮੌਤ ਨੇੜੇ ਆ ਗਈ ਹੈ।” ਡਰ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਪੀਲੇ ਪੈ ਗਏ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਚੱਲੇ ਸੀ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ।”

ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੰਬਦੇ ਹੋਏ ਵੇਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਦੈਤ ਵੱਲ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਦੈਤ ਮੁਰਛਤ ਹੋ ਕੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਡਿੱਗਣ ਲੱਗਿਆਂ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵੱਲ ਹੋ

ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਉਪਰ ਦਇਆ ਆਗਈ। ਆਪਣਾ ਚਰਨ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਛੁਹਾਇਆ। ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਦੈਤ ਦੀ ਮੂਰਛਾ ਛੁੱਟ ਗਗੀ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਤੇਜ਼-ਪ੍ਰਤਾਪ ਵੇਖ ਕੇ ਨਿਮਰਤਾ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਆਖਣ ਲੱਗਾ, “ਮੇਰਾ ਅਪਰਾਧ ਮੁਆਫ ਕਰੋ। ਆਪ ਜੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਰੂਪ ਹੋ। ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਭੇਸ ਧਾਰ ਕੇ ਆਏ ਹੋ। ਮੈਂ ਅਣਜਾਣ ਹਾਂ, ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਿਆ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਈਨ ਮਨਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਸਾੜਦਾ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਪੈਣ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਗ ਜਾਗ ਪਏ ਹਨ। ਆਪ ਜੀ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਹੋ। ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਾਸਾਂ ਦਾ ਦਾਸ ਹਾਂ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪ ਜੀ ਹੁਕਮ ਕਰੋ, ਮੈਂ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਾਂਗਾ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਕ ਧਰਮਸਾਲਾ ਬਣਾ, ਉਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਬੈਠ ਕੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਜੱਸ, ਸਤਿਨਾਮ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰੋ। ਜਿਸ ਦੇ ਜਪਣ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਪਾਪ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਜਲ ਲਿਆ ਕੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਤੇ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਜੱਸ ਕਰ। ਅੰਤ ਵੇਲੇ ਤੇਰੀ ਮੁਕਤੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।”

ਦੈਤ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਮੰਨ ਕੇ ਉਥੇ ਧਰਮਸਾਲਾ ਬਣਾਈ। ਫਿਰ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਦੀ

ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲੱਗੇ। ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਵੀ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਬੜੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਵੇਖੋ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਜ਼ ਪਾਸੋਂ ਚਿੜੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਾਈ ਹੈ।” ਨੇੜੇ ਨੇੜੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਏ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਦਾ ਪ੍ਰੱਪਤੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਲੋਕਾਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਆਖਣ ਲੱਗੇ, “ਇਹ ਤਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਜੀ ਆਪ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰ ਕੇ ਆਏ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੁਝ ਕੁ ਦਿਨ ਉਥੇ ਰਹੇ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ

੧. ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ?
੨. ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਆਖ ਕੇ ਰੋਕਿਆ?
੩. ਦੈਂਤ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ?
੪. ਦੈਂਤ ਮੂਰਛਤ ਹੋ ਕੇ ਕਿਉਂ ਡਿੱਗਾ? ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੂਰਛਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢੂਰ ਹੋਈ?
੫. ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੈਂਤ ਨੂੰ ਕੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ?

ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਾਖੀ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਿੰਘ ਨਦੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਹਸਨ ਅਬਦਾਲ ਪੁੱਜੇ। (ਇਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਟਕ ਵਿਚ ਹੈ।) ਹਸਨ ਅਬਦਾਲ ਕਸਬਾ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਤੋਂ 85 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਉਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਕ ਪਹਾੜੀ ਦੇ ਬੱਲੇ ਇਕ ਪਿੱਪਲ ਦੇ ਬਿੱਛ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਬੈਠ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਸਮਾਂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਗੁਰੂ ਜੀ, ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਸ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੱਸੋ। ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਗਿਆਨ ਹੈ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਸ ਪਹਾੜੀ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹ ਜਾ। ਉਥੇ ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਨਾਮ ਦਾ ਫ਼ਕੀਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬਹੁਤ ਕਰਨੀ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਚਸ਼ਮੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਇਕ ਤਲਾਬ ਵਿਚ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਜਾ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲਈ ਮੰਗ ਲੈ।” ਗੁਰੂ ਜੀ

ਦਾ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਮਰਦਾਨਾ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਦੋ ਕੁ
ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਉੱਚੀ ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਉਥੇ
ਜਾ ਕੇ ਪੀਰ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕੀਤੀ ਤੇ ਪੀਣ ਵਾਸਤੇ ਪਾਣੀ
ਮੰਗਿਆ।

ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੂੰ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ
ਆਇਆ ਹੈਂ ? ਤੂੰ ਇਕੱਲਾ ਹੈਂ ਜਾਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਹੋਰ
ਵੀ ਕੋਈ ਹੈ ?” ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ
ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ
ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਾ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ
ਤੁਰਕ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੂ ਗੁਰੂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ
ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪੀਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ
ਕਰਾਮਾਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਪੈ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੇ ਨਾਲ ਰਬਾਬ ਵਜਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਇਸ ਪਹਾੜੀ
ਦੇ ਬੱਲੇ ਪਿੱਪਲ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ
ਵਾਰਤਾ ਸਾਰੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਪਾਣੀ
ਦਿਉ ।”

ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜੱਸ ਸੁਣ ਕੇ ਸਹਾਰ
ਨਾ ਸਕਿਆ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਜੇ ਉਹ ਬਹੁਤ
ਕਰਾਮਾਤੀ ਹਨ ਤਾਂ ਉਥੇ ਬੈਠੇ ਪਾਣੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ
ਮੰਗਾ ਲੈਂਦੇ। ਪਿਆਸੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇਣਾ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ
ਪਰ ਤੇਰੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ
ਦਿਆਂਗਾ ।” ਮਰਦਾਨਾ ਪੀਰ ਤੋਂ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਆ

ਗਿਆ ਤੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਦੱਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੰਕਾਰ ਹੈ। ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਨਹੀਂ ਸਹਾਰ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਈਰਖਾ ਰੂਪੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸੜ ਰਿਹਾ ਹੈ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਫੇਰ ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਕੋਲ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਵਾਸਤੇ ਭੇਜਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ, “ਮਰਦਾਨੇ, ਪੀਰ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ, ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਮੰਗ ਕੇ ਪੀ ਆ।” ਮਰਦਾਨਾ ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਮੰਨ ਕੇ ਉਪਰ ਪੀਰ ਕੋਲ ਗਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਪੀਰ ਜੀ, ਪਾਣੀ ਪਿਆਉਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪੁੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਆ ਦਿਓ।” ਪੀਰ ਨੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, “ਤੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈਂ, ਤਥਾ ਨਾਨਕ ਵੱਡਾ ਕਰਾਮਾਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੀਣ ਵਾਸਤੇ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਦਿਆਂਗਾ।” ਪੀਰ ਤੋਂ ਗੁੱਸੇ ਵਾਲੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਮਰਦਾਨਾ ਹੇਠਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ।

ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਪੀਰ ਦੀ ਗੁੱਸੇ ਵਾਲੀ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾਈ। ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਦੋਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਦੀ ਸੋਟੀ ਉਸ ਪਹਾੜੀ ਵਿਚ ਮਾਰੀ। ਉਸੇ ਵਕਤ ਉਥੋਂ ਨਿਰਮਲ ਜਲ ਦਾ ਚਸ਼ਮਾ ਨਿਕਲ ਤੁਰਿਆ। ਉਪਰ ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਇਕੱਠਾ

ਕੀਤਾ ਪਾਣੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਬੱਲੇ ਖਿੱਚ ਲਿਆ।

ਪੀਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਜਾਣ ਲਿਆ। ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਪਾਣੀ ਰੋਕਣ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਪੱਥਰ ਬੱਲੇ ਨੂੰ ਰੇੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਿਛਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਦਾ ਹੋਇਆ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੱਲ ਰਿੜ੍ਹਦਾ ਆਇਆ। ਉਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬੈਠਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਛੁਹਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਅਗਾਂਹ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਤੇ ਪੰਜਾ ਲਾ ਕੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁਭ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾ ਕਿਸੇ ਨਰਮ ਚੀਜ਼ ਵਿਚ ਖੁਭ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਨੇ ਉਸ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਚਸ਼ਮੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਧੱਕਣਾ ਚਾਹਿਆ, ਪਰ ਉਹ ਪੱਥਰ ਉਥੇ ਹੀ ਖੜਾ ਰਿਹਾ, ਨਾ ਹਿੱਲਿਆ। ਉਦੋਂ ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਾਣੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਹੁਤੀ ਜਾਣੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੀਰ ਆ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ, ਮੇਰੀ ਖਤਾ ਬਖਸ਼ੋ। ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਨਾ ਜਾਣ ਸਕਿਆ। ਹੁਣ ਆਪ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਓ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮੇਰਾ ਪਰਲੋਕ ਸਵਰ ਜਾਵੇ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ, “ਤੂੰ ਨਾਹੱਕ ਹੀ ਈਰਖਾ ਕਰ ਕੇ ਦੁੱਖ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਤੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਰਹੁ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਕਿਹਾ ਉਸ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਤੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ।

ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, “ਗੁਰੂ ਜੀ, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਕੇ ਪਾਣੀ ਦਿਓ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੇਰੇ ਪਾਸ ਮੀਂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਮੁੱਕੇਗਾ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਹੁਣ ਤਕ ਸਫਲਾ ਹਨ। ਹੁਣ ਵੀ ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਦੇ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਮੀਂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਮੁੱਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਪਾਣੀ ਮੁੱਕਣ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੀਂਹ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੀਰ ਆਪਣੇ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹਿ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜੱਸ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪੰਜਾ ਉਸ ਪੱਥਰ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਹੁਣ ਤਕ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ। ਕਈ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਦੇ ਨਿੰਦਕਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਲੱਗੇ ਉਸ ਪੰਜੇ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਵਿਚੋਂ ਛੈਣੀਆਂ ਹਬੰਝਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਟਾਉਣਾ ਚਾਹਿਆ ਪਰ ਉਸ ਪੱਥਰ ਟੁੱਟਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਪੱਥਰ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਪੰਜਾ ਵੀ ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵੀ ਹੁਣ ਤਕ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਲੱਗੇ ਉਸ ਪੰਜੇ ਤੋਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਨਾਮ

ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਪੈ ਗਿਆ। ਉਸ ਪੱਥਰ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਪੰਜੇ
ਦੀ ਇਕ ਸਿਫਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਪੰਜੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ
ਉਮਰ ਦਾ ਬੱਚਾ ਜਾਂ ਬੁੱਢਾ ਹੱਥ ਰੱਖੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ
ਹਰੇਕ ਦਾ ਹੱਥ ਪੂਰਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ

੧. ਜਦੋਂ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਪਿਆਸ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ
ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਥੇ ਤੇ ਕਿਸ ਪਾਸ ਭੋਜਿਆ ?
੨. ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਨੇ ਪਾਣੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ
ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ?
੩. ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਦਾ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਪਾਣੀ ਕਿਧਰ
ਗਿਆ ?
੪. ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਨੇ ਪੱਥਰ ਕਿਉਂ ਰੇਝਿਆ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਨੇ ਉਸ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਕੀ ਕੀਤਾ ?
੫. ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਕਿਥੋਂ ਦਿੱਤਾ ?

ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾਬਲ ਗਏ

ਇਕ ਵਾਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਤੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਾਬਲ ਗਏ, ਜੋ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੋਂ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਥੇ ਇਕ ਮਸੀਤ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਕ ਮੁੱਲਾਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਤੂੰ ਕੌਣ ਹੈਂ ਤੇ ਕਿਥੋਂ ਆਇਆ ਹੈਂ? ਤੂੰ ਹਿੰਦੂ ਜਾਪਦਾ ਹੈਂ। ਇਹ ਤੁਰਕਾਂ ਦਾ ਅਸਥਾਨ ਹੈ। ਇਥੇ ਨਾ ਬੈਠ, ਉੱਠ ਕੇ ਚਲਿਆ ਜਾਹ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਅਸੀਂ ਰਸਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਥੱਕੇ ਹਾਂ। ਇਥੇ ਇਕ ਰਾਤ ਰਹਿ ਕੇ ਸਵੇਰੇ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਹੈ।” ਮੁੱਲਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਇਥੇ ਨਾ ਬੈਠੋ ਤੇ ਨਾ ਰਹੋ। ਮੈਂ ਇਥੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿਆਂਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਜਗ੍ਹਾ ਜਾ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰੋ। ਮੇਰਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਇਥੋਂ ਪਿਆਨਾ ਕਰੋ। ਇਥੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਤੁਰਕ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ

ਗੁੱਸਾ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਥੋਂ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਕੇ ਤੁਰਤ ਉਠਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਹਿੰਦੀਆਂ ਦਾ ਮਸੀਤ ਵਿਚ ਕੀ ਕੰਮ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਥੋਂ ਚਲੇ ਜਾਓ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਮੰਨੋਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਹਾਂ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਇਥੋਂ ਉਠਾ ਦਿਆਂਗਾ ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਮਸੀਤ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਥੇ ਇਸਥਿਤ ਰੱਖ। ਜੇ ਤੈਥੋਂ ਇਹ ਮਸੀਤ ਇਸਥਿਤ ਨਾ ਰਹੀ ਤਾਂ ਤੂੰ ਝੂਠਾ ਹੈ। ਤੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਲੀ ਘੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।”

ਮੁੱਲਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮਸੀਤ ਇੱਥੇ ਹੀ ਟਿਕੀ ਹੈ, ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਡਰਾਉਂਦੇ ਹੋ।” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁੱਲਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਕੀਤਾ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਸ ਦੇ ਕ੍ਰੋਧ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਮਸੀਤ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਉੱਤੇ ਬੈਠ ਗਏ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਬਲ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਚੁਫੇਰੇ ਉਡਾਇਆ। ਮੁੱਲਾਂ ਇਹ ਕੌਤਕ ਦੇਖ ਕੇ ਕੰਬ ਗਿਆ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਡਰਿਆ। ਸਾਰੇ ਲੋਕੀਂ ਇਹ ਕੌਤਕ ਵੇਖ ਕੇ ਚਕਿਤ ਹੋ ਗਏ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮਸੀਤ ਨੂੰ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਜਾਦੀ ਵੇਖਿਆ। ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਵੱਡਾ

ਕਾਜ਼ੀ ਛੇਤੀ ਆ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਆਖਣ ਲੱਗੇ,
“ਇਹ ਕੋਈ ਪੀਰ ਅੰਲੀਆ ਜਾਂ ਖੁਦਾ ਆਪ ਆਇਆ
ਹੈ।” ਸਾਰੇ ਹੀ ਕਰਾਮਾਤ ਵੇਖ ਕੇ ਦੀਨਤਾਈ ਨਾਲ
ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਸ਼ਹਿਰ
ਦੇ ਕਾਜ਼ੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, “ਤੁਸੀਂ ਖੁਦਾ
ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਮਸੀਤ ਟਿਕਾ ਦਿਉ ਤੇ ਆਪਣਾ ਦਰਸ਼ਨ
ਦਿਉ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣ ਕੇ ਮਸੀਤ
ਆਪਣੇ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਟਿਕਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਦੋਂ ਸ਼ਹਿਰ
ਦੇ ਬਹੁਤ ਲੋਕੀਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਏ।
ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਭੇਟਾ ਅਰਪ ਕੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਮੱਥਾ
ਟੇਕਿਆ ਤੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ। ਉਦੋਂ ਸਾਰਿਆਂ
ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨਾਮ ਦਾਨ ਦਿੜਾਇਆ ਤੇ ਕਿਹਾ,
“ਤੁਸੀਂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪੋ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਕਲੇਸ਼
ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਨਾਮ ਨੇ ਹੀ ਸਹਾਈ
ਹੋਣਾ ਹੈ।” ਤੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਸੰਤਾਂ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ
ਮਨ ਲਾ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰੋ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣ
ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸੁਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਉਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਪਾਸੋਂ ਤੁਰਕਾਂ ਨੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਖੜਾਂਵ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵਜੋਂ
ਮੰਗੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅਦਬ ਨਾਲ
ਪੂਜਦੇ ਰਹੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਥੇ ਕਈ ਦਿਨ ਰਹਿ ਕੇ ਵਿਦਾ
ਹੋਏ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਮਸੀਤ ਟਿਕਾਈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮਸੀਤਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਧੂ ਤਾਰੇ ਦੀ ਸੇਧ 'ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਗਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਉਸ ਮਸੀਤ ਦਾ ਮੂੰਹ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਇਹ ਅਯੋਗ ਗੱਲ ਜਾਣੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਮਸੀਤ ਢੁਹਾ ਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਉਸਾਰੀ ਕਰਾ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਧੂ ਤਾਰੇ ਦੀ ਸੇਧ 'ਤੇ ਕਰਵਾਇਆ। ਪਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਪੈ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਤਕ ਉਸ ਮਸੀਤ ਦਾ ਮੂੰਹ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ

੧. ਉਹ ਮਸੀਤ ਕਿਥੇ ਹੈ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਡਾਈ ਸੀ ?
੨. ਮਸੀਤ ਨੂੰ ਉੱਡਣ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ?
੩. ਉਹ ਮਸੀਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿਕਾਈ ?
੪. ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਮੰਗੀ ?
੫. ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਮਸੀਤ ਢੁਹਾ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਕੀ ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਹੋ ਗਿਆ ?

ਗੁਰੂ ਜੀ ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਨਗਰ ਗਏ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਤੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਐਸੇ ਨਗਰ ਵਿਚ ਗਏ, ਜੋ ਸਾਰਾ ਠੱਗਾਂ ਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨਗਰ ਵਿਚ ਜੋ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਂਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਠੱਗ ਮਾਰ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਧਨ ਮਾਲ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਮੱਤ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਕੌਤਕ ਰਚਿਆ। ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਨੂੰ ੧੬ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮੁਟਿਆਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਚੰਗੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਪਾ ਕੇ ਲਾੜੇ ਬਣ ਗਏ। ਇਉਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਆਪ ਜੀ ਮੁਕਲਾਵਾ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਨ। ਮਰਦਾਨਾ ਆਪ ਜੀ ਨਾਲ ਲਾਗੀ ਹੋ ਗਿਆ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਥੇ ਇਕ ਠੱਗ ਦੇ ਘਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਹ ਠੱਗ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਆਉ ਜੀ, ਸਾਡੇ ਘਰ ਡੇਰਾ ਕਰੋ। ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾ ਕਰਾਂਗਾ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਸ ਠੱਗ ਦੇ

ਘਰ ਰਹਿ ਪਏ। ਉਹ ਘਰ ਵਾਲੇ ਠੱਗ ਨੇ ਸਾਰੇ ਠੱਗ ਸੱਦ ਲਏ। ਉਹ ਆਪਸ ਵਿਚ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਇਸ ਦੇ ਮੱਬੋ ਤੇ ਬਹੁਤ ਚਮਕ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪਾਸ ਬਹੁਤ ਧਨ ਹੈ। ਤੂੰ ਇਸ ਕੋਲੋਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਧਨ ਲੁੱਟ ਲਵੀਂ। ਅਸੀਂ ਸਵੇਰੇ ਆ ਕੇ ਤੇਰੇ ਪਾਸੋਂ ਧਨ ਵੰਡ ਲਵਾਂਗੇ।” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਚਲੇ ਗਏ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਰਾਤ ਪੈ ਗਈ। ਸਾਰੇ ਭੋਜਨ ਛਕ ਕੇ ਸੌਂ ਗਏ। ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਪਰੇਰੀ ਨੀਦ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਵੱਸ ਕਰ ਲਿਆ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਜਾਗ ਸਕਿਆ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉੱਥੋਂ ਚਾਲੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ। ਠੱਗ ਸੁੱਤੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗ ਆਈ ਤੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਉਸ ਠੱਗ ਦੇ ਘਰ ਆ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਤੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਧਨ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦੇ।” ਉਸ ਠੱਗ ਨੇ ਅਸਚਰਜ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਾਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਸੁੱਤੇ ਹੀ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਠੱਗਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਝਰਾੜਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਤੇਰੇ ਹੱਥ ਬਹੁਤ ਧਨ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਤੂੰ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਧਨ ਛੁਪਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਤੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਹਾਨੇ ਨਾ ਲਾ। ਤੂੰ ਵੀ ਅੱਗੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਵੰਡਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।”

ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਘਰ ਵਾਲੇ ਠੱਗ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੀਰ ਦੀ ਸੌਂਹ ਖਾਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਆਇਆ। ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਠੱਗਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਿਸ ਪਏ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਚਾਰ ਜਵਾਨ ਠੱਗ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਫੜਨ ਵਾਸਤੇ ਚੱਲ ਪਏ। ਪੰਜ ਕੋਹ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਠੱਗ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ, “ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਚਲੋ ਜਾਓਗੇ, ਇਥੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਓ। ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਘਰ ਤੋਂ ਧਨ ਚੁਰਾ ਕੇ ਲਿਆਏ ਹੋ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮਾਰ ਦਿਆਂਗੇ।”

ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ ਤਾਂ ਉਥੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋ ?” ਇਕ ਠੱਗ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਾ ਧਨ ਦੇ ਦਿਓ। ਤੁਸੀਂ ਛਲ ਕਰ ਕੇ ਆ ਗਏ ਹੋ। ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਾਂਗੇ। ਸਾਡੀ ਇਹ ਗੀਤੀ ਸਦਾ ਹੀ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਮਨੁਖ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਵਸਤੂ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਏ ਹੋ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਸੁੱਟਿਓ। ਅੱਗ ਨਾਲ ਸਸਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਜਾਇਓ। ਫਿਰ

ਤੁਸੀਂ ਧਨ ਲੈ ਜਾਇਓ ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡਾ ਬਚਨ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਲਾਗੇ ਅੱਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਸ ਜਾ ਕੇ ਸਾਡੇ ਉਲਟ ਪੁਕਾਰ ਕਰੋਗੇ ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਧੰਅਾਂ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਅੱਗ ਲਿਆਉ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿਓ। ਦੋ ਜਣੇ ਅੱਗ ਲੈਣ ਚਲੇ ਜਾਓ ਤੇ ਦੋ ਜਣੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਰਹੋ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਮੰਨ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਧੰਅਾਂ ਨਿਕਲਦਾ ਸੀ, ਦੋ ਜਣੇ ਉਥੇ ਅੱਗ ਲੈਣ ਚਲੇ ਗਏ। ਦੋ ਜਣੇ ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਅੱਗ ਲੈਣ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਇਕ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕੁਝ ਜਣੇ ਮਾਰਦੇ, ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਦੇ ਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਂਦੇ ਵੇਖਿਆ। ਉਹ ਅੱਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਠੱਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਕੇ ਲੰਘੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਚਿਖਾ ਤੋਂ ਅੱਗ ਕੱਢ ਲਈ ਤੇ ਮੁੜ ਆਏ।

ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਕੌਤਕ ਵੇਖਿਆ। ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁੱਟ-ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਬਾਨ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹ ਠੱਗ ਬੜੇ ਅਸਚਰਜ ਹੋਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ, “ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੁੱਟ-ਮਾਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਬਾਨ ਵਿਚ ਬਿਠਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ

ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ ?”

ਜਮਦੂਤਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਪਾਪੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਦੇਣਾ ਹੀ ਬਣਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਚਿਖਾ ਦੇ ਧੂੰਏਂ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਾਪ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਪੁੰਨੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਬਿਬਾਨ ਵਿਚ ਬਿਠਾਇਆ ਹੈ।”

ਠੱਗ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕੌਣ ਹਨ, ਸਾਨੂੰ ਦੱਸੋ।” ਜਮਦੂਤਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਤੁਸੀਂ ਅੱਗ ਲੈ ਚੱਲੋ ਹੋ। ਉਹੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਹਨ।” ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਠੱਗ ਅਸਚਰਜ ਹੋ ਗਏ। ਆਖਣ ਲੱਗੇ, “ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਿਗ ਹੈ” ਕਹਿ ਕੇ ਦੌੜ ਕੇ ਆਏ। ਆਪਣੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਫੜ ਲਏ। ਆਖਣ ਲੱਗੇ, “ਆਪ ਜੀ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਵਾਲੇ ਹੋ, ਸਾਡੀ ਭੁੱਲ ਬਖਸ਼ ਦਿਓ।”

ਜਿਹੜਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵੇਖ ਕੇ ਆਏ ਸਨ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਦੂਜੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਲੰਮੇ ਪੈ ਗਏ। ਆਖਣ ਲੱਗੇ, “ਸਾਡੀ ਜੀਵਕਾ ਹੀ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਤੇ ਲੁੱਟਣ ਦੀ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਸਾਰੇ ਗੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੋ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ

ਵਿਖਾਈ। ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਪਾਪ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਆਪ ਜੀ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਹੋ। ਸਾਡੇ ਨਗਰ ਵਿਚ ਚੱਲੋ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਮੰਨ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਏ। ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੱਸਿਆ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਚੰਗੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਆਸਣ ਲਾਇਆ। ਸਾਰੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਭੇਟਾ ਰੱਖ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਲੱਗੇ। ਆਖਣ ਲੱਗੇ, “ਸਾਡਾ ਭਲਾ ਕਰੋ ਤੇ ਆਪਣਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਓ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਕੁਕਰਮਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਸੁਮੱਤ ਮਿਲੀ ਹੈ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਜੀਵ ਹੱਤਿਆ ਛੱਡ ਕੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਚੰਗੀ ਮੱਤ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਜਿਤਨਾ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਧਨ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਰਾ ਲੁਟਾ ਦਿਓ। ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਧਰਮ ਦੀ ਕ੍ਰਿਤ ਕਰੋ। ਉਸ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਪੁੰਨ ਕਰੋ, ਵੰਡ ਛਕੋ। ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਧਰਮਸਾਲਾ ਬਣਾਓ। ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਸਾਧਾਂ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਛਕਾਓ। ਸਦਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਿਮਰੋ। ਜੋ ਸਾਰੇ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਦਿਨੇ ਦਸਾਂ ਨਹੁੰਆਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰੋ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਧਰਮਸਾਲਾ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰੋ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਵੀ ਮਨ ਨੂੰ ਟਿਕਾ ਕੇ ਨਾਮ ਜਪੋ।

ਇਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਦਾ ਕਮਾਈ ਕਰੋ। ਤੁਹਾਡਾ ਜਨਮ
ਸਫਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।”

ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਮੰਨ ਕੇ ਆਪਣਾ
ਸਾਰਾ ਧਨ ਲੁਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰੇ ਹੀ ਖੇਤੀ ਦੀ ਕਾਰ
ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਧਰਮਸਾਲਾ
ਬਣਾਈ। ਸਾਰੇ ਹੀ ਭਾਉ-ਭਰਾਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋ
ਗਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੁਝ ਕੁ ਦਿਨ ਉਥੇ ਰਹਿ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ
ਵਿਦਾ ਹੋਏ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਗਏ, ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਨੂੰ
ਕੀ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਆਪ ਕੀ ਬਣੇ ?
2. ਸਾਰੇ ਠੱਗਾਂ ਨੇ ਉਸ ਘਰ ਵਾਲੇ ਠੱਗ ਨੂੰ, ਰਾਤ ਨੂੰ
ਕੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ ?
3. ਜਦੋਂ ਠੱਗ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਫੜਨ ਗਏ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ
ਕੀ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ ?
4. ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਕਿਥੋਂ ਅੱਗ ਲਿਆਉਣ
ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ ?
5. ਉਨ੍ਹਾਂ ਠੱਗਾਂ ਨੇ ਅੱਗ ਲਿਆਉਣ ਸਮੇਂ ਕੀ ਕੌਤਕ
ਵੇਖਿਆ ?
6. ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ?

ਸ਼ਹੁ ਸੁਹਾਗਣ ਦੀ ਸਾਖੀ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਤੇ ਮਰਦਾਨੇ
ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਸਿਆਲਕੋਟ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਦੂਰ,
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਨਗਰ ਵਿਚ ਗਏ। ਉਸ ਦਿਨ
(ਚੰਦ ਰਾਤ) ਦੂਜ ਸੀ। ਉਥੇ ਇਕ ਪਖੰਡੀ ਫ਼ਕੀਰ
ਗਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਉਸ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ
ਮੇਲਾ ਲਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਮਾਇਆ
ਤੇ ਪਦਾਰਥ ਭੇਟਾ ਕਰਦੇ ਤੇ ਮੰਨਤਾਂ ਮੰਨਦੇ, ਚੜ੍ਹਾਵੇ
ਚਾੜ੍ਹਦੇ, ਦੀਵੇ ਬਾਲਦੇ, ਢੋਲ ਵਜਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ
ਮਨਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਪਖੰਡੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ, “ਦੂਜ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮੈਰੇ ਕੋਲ ਸ਼ਹੁ
(ਪਰਮੇਸ਼ਰ) ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ
ਸ਼ਹੁ-ਸੁਹਾਗਣ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨਾਲ ਵੱਡੇ
ਨਿਸ਼ਾਨ ਗੱਡੇ ਸਨ। ਉਹ ਉਸ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ
ਤੇ ਜਨਾਨੀਆਂ ਵਾਲੇ ਹਾਰ-ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਸ ਦਾ ਪਖੰਡ ਉਘਾੜਨ ਵਾਸਤੇ ਇਕ

ਬੁੱਢੀ ਮਾਈ ਦੇ ਘਰ ਗਏ। ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਮਾਤਾ, ਇਸ ਨਗਰ ਵਿਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੋਲਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।” ਉਸ ਮਾਈ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਸ ਨਗਰ ਵਿਚ ਇਕ ਸ਼ਹੁ-ਸ਼ਹਾਰਣ ਨਾਮ ਦਾ ਫਕੀਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਉਸ ਫਕੀਰ ਪਾਸ ਮੇਲਾ ਲੱਗਾ ਹੈ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਚੱਲੋ, ਉਸ ਫਕੀਰ ਨੂੰ ਵੇਖੀਏ।” ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਤੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਥੋਂ ਤੁਰ ਪਏ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਸ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਗਏ, ਉਥੇ ਬਹੁਤ ਭੀੜ ਸੀ। ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਬਾਹਰੋਂ ਹੀ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੇ ਸਨ।

ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਦਰਵਾਨਚੀਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ, “ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਇਥੋਂ ਹੀ ਯਾਤਰਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਕੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਮੁੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸਾਡੀ ਖਬਰ ਫਕੀਰ ਨੂੰ ਦਿਉ ਤੇ ਕਹੋ ਤੁਹਾਡੇ ਦਰ 'ਤੇ ਫਕੀਰ ਆਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਚਾਹ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਆਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੌਲ ਆ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲੈਣ।” ਦਰਵਾਨਚੀਆਂ ਨੇ ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਜਾ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ

ਦਰਵੇਸ਼ ਆਏ ਹਨ। ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਚਾਹ ਹੈ। ਜੇ ਆਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਆ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਲੈਣ।” ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਜ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਸ਼ੁਹੂ ਨੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਾਂਗਾ।” ਉਸ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਦਰਵਾਨਚੀਆਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਉੱਤਰ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੌ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਇਥੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਸਭ ਪਖੰਡ ਤੇ ਝੂਠ ਹੈ।”

ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਹ ਗੱਲ ਆਖ ਕੇ ਮੁੜੇ ਤਾਂ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਲੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਕਈ ਫੱਟੜ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਕਈ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਉਥੇ ਲੁੱਟ ਪੈ ਗਈ। ਬਲਵਾਨ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੁੱਟਣ ਲੱਗ ਪਏ।

ਕਈ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਸ ਦੇ ਮੰਜੇ ਤੇ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੀ। ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਭੋਗ-ਬਿਲਾਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕੁਕਰਮ ਕਰਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਸਾਰੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਬਹੁਤ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਲੁੱਟ ਲਿਆ। ਸਾਰੇ ਨਗਰ ਵਿਚ ਰੌਲਾ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪਖੰਡੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਸਾਰੇ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਨਿੰਦਾ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹੋਇਆ। ਆਪਣੀ ਬੁਰੀ

ਹਾਲਤ ਵੇਖ ਕੇ ਜਾਣ ਗਿਆ ਕਿ ਬਾਹਰ ਜੋ ਸੰਤ
ਆਏ ਸਨ, ਉਹ ਕੋਈ ਮਹਾਨ ਸੰਤ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ
ਮੈਂ ਨਿਰਾਦਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਮੇਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਚਲਾ
ਗਿਆ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਕ ਰਾਤ ਉਸ ਨਗਰ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ
ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਬਹੁਤੇ ਜੀਅਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ
ਆਪ ਜੀ ਦੁਬਾਰਾ ਉਸੇ ਨਗਰ ਵਿਚ ਸ਼ਹੁ-ਸੁਹਾਗਣ
ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨ ਆਏ ਤੇ ਉਸੇ ਮਾਈ ਦੇ ਘਰੇ ਗਏ।
ਉਸ ਦਿਨ ਵੀ ਦੂਜ ਸੀ, ਪਰ ਉਥੇ ਸ਼ਹੁ-ਸੁਹਾਗਣ ਦਾ
ਮੇਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਾਈ ਤੋਂ
ਪੁੱਛਿਆ, “ਅੱਜ ਸ਼ਹੁ-ਸੁਹਾਗਣ ਦਾ ਮੇਲਾ ਕਿਉਂ
ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਇੱਥੇ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।” ਉਸ ਮਾਈ
ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਉਹ ਝਠਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਾਜ
ਉੱਘੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
ਪੂਜਦਾ।”

ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਆ
ਗਏ। ਉਸ ਵਕਤ ਉਥੇ ਇਕ ਲੂਲਾ ਲੰਗੜਾ
ਆਦਮੀ ਆਇਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ
ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਠੀਕ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ ਆਦਮੀ
ਇਹ ਕੌਤਕ ਵੇਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਪੈ
ਗਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ
ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਅਰੋਗ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।”

ਉਸ ਵਕਤ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਉਸਤਤੀ ਕੀਤੀ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਤੂੰ ਨਗਰ ਵਿਚ ਜਾ। ਜੋ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਤੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ ਹੈਂ ਤਾਂ ਤੂੰ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਤੇ ਸ਼ਹੁ-ਸੁਹਾਗਣ ਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਉਹ ਨਗਰ ਵਿਚ ਗਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਤੈਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ?” ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਸ਼ਹੁ-ਸੁਹਾਗਣ ਨੇ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਹੈ।” ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਰੇ ਨਗਰ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਈ। ਲੂਲ੍ਹੇ ਲੰਗੜੇ ਨੂੰ ਸ਼ਹੁ-ਸੁਹਾਗਣ ਨੇ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਹਿੰਦਾ ਉਹ ਸ਼ਹੁ-ਸੁਹਾਗਣ ਕੋਲ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਲੂਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਤੇਰਾ ਸਰੀਰ ਕਿਸ ਨੇ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਹੈ ?” ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਨੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਸ਼ਹੁ-ਸੁਹਾਗਣ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ, ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਸ਼ਹੁ-ਸੁਹਾਗਣ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਉਥੇ ਲੈ ਚੱਲ, ਜਿਸ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।”

ਉਦੋਂ ਉਹ ਬੰਦਾ ਸ਼ਹੁ-ਸੁਹਾਗਣ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲ ਲੈ ਆਇਆ। ਸ਼ਹੁ-ਸੁਹਾਗਣ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ

ਜਾਣ ਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਉਹੋ ਖੁਦਾ ਦੇ ਰੂਪ ਦਰਵੇਸ਼ ਹਨ, ਜੋ ਮੇਰੇ ਦਰ ਤੋਂ ਮੁੜੇ ਸਨ। ਇਹ ਮੇਰਾ ਪਖੰਡ ਛੁਡਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਆਏ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣ ਕੇ ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਢਹਿ ਪਿਆ ਤੇ ਕਿਤਨਾ ਚਿਰ ਚਰਨਾਂ ਤੋਂ ਮੱਥਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗਾ, “ਆਪ ਜੀ ਖੁਦਾ ਦੇ ਰੂਪ ਹੋ। ਮੈਂ ਅਣਜਾਣਪੁਣੇ ਵਿਚ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਅੰਗੁਣ ਮੁਆਫ ਕਰੋ। ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਦਾਸ ਹਾਂ। ਆਪ ਜੀ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ ਹੋ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਛੁਪਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਵਡਿਆਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸ਼ਹੁ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣ। ਹੁਣ ਤੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਅਤੇ ਸਦਾ ਖੁਦਾ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰ।” ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਮੰਨ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਾ ਲਿਆ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਮੁਰੀਦ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਫੇਰ ਹੋਣ ਲੱਗੀ।

ਲੋਕੀਂ ਕਹਿਣ, “ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਭੁਲੇਖੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਜ਼ਰੂਰ ਸ਼ਹੁ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਲ ਕਰਕੇ ਲੂਲਾ ਰਾਜੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤੀ ਮਾਨਤਾ ਵਡਿਆਈ

ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਲਾ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ

੧. ਸ਼ਹੁ-ਸੁਹਾਗਣ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਆਖਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ?
੨. ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸ਼ਹੁ-ਸੁਹਾਗਣ ਕੋਲ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ?
੩. ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਥੋਂ ਮੁੜੇ ਤਾਂ ਉਥੇ ਕੀ ਹੋਇਆ ?
੪. ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਗਏ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਦਾ ਵੇਖਿਆ ?
੫. ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੁਬਾਰਾ ਉਸ ਪਿੰਡ ਗਏ ਤਾਂ ਸ਼ਹੁ-ਸੁਹਾਗਣ ਦਾ ਭਲਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ?

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਅਨੋਖੇ ਬਚਨ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਤੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਗਤ ਦੇ ਜੀਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਹਿਲੀ ਉਦਾਸੀ ਸਮੇਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਸੂਰ ਦੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਕੰਗਣਪੁਰ ਪਹੁੰਚੇ। ਇਥੇ ਆਪ ਜੀ ਇਕ ਵਣ ਦੇ ਰੁਖ ਥੱਲੇ ਬੈਠੇ। ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਇਤਨੇ ਹੰਕਾਰੀ ਦੇ ਬਦ-ਕਿਸਮਤ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਨੇਕੀ ਕਰਨੀ ਤਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਆਏ ਗਏ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਕੋਈ ਰਾਹੀਂ ਮੁਸਾਫ਼ਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਆ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਲੋਕ ਉਸ ਦਾ ਕਦੀ ਆਦਰ-ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸਗੋਂ ਉਸ ਨਾਲ ਭੈੜੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤਦੇ ਸਨ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਤੇ ਮਰਦਾਨੇ ਦਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਆਦਰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਨ ਪਾਣੀ ਹੀ

ਛਕਾਇਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਜੇ ਬਿਸਤਰੇ ਹੀ ਦਿੱਤੇ। ਸਗੋਂ ਇਥੋਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੈਠਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਵੱਟੇ ਮਾਰੇ। ਇਹੋ ਜਿਹੋ ਮੰਦੀ ਮੱਤ ਵਾਲੇ ਵੇਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਗਧ ਦੇ ਬਚਨ ਨਾ ਕੀਤੇ ਤੇ ਕਿਹਾ, “ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਓ, ਵੱਸਦੇ ਰਹੋ ਮਿੱਤਰੋ।” (ਜਿਸ ਰੁਖ ਬੱਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਉਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮਾਲ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਹੈ।)

ਇਥੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੋ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਪਿੰਡ ਮਾਣਕ ਦੇਕੇ ਵਿਚ ਆਏ। ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਬੜੇ ਚੰਗੇ ਸੁਭਾਉ ਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਆਏ ਗਏ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਤੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬੜੀ ਸੇਵਾ-ਟਹਿਲ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਥੋਂ ਤੁਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਓ, ਉੱਜੜ ਜਾਓ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਇਹ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਮਰਦਾਨਾ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਗੁਰੂ ਜੀ, ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਬੜੇ ਅਨੋਖੇ ਬਚਨ ਕਹੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡਾ ਆਦਰ-ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਅੰਨ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਛਕਾਇਆ। ਮੰਜਾ ਬਿਸਤਰਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਟੇ ਮਾਰੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਅਸੀਸ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹਾ ਵੱਸਦੇ ਰਹੋ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਭਲੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪ

ਜੀ ਨੇ ਬਦ-ਅਸੀਸ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ, ਉੱਜੜ ਜਾਓ। ਇਹ ਕੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ?”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਅਸੀਂ ਜੋ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਜਗਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਮੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਜਿਥੇ ਜਾਣਗੇ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੈੜੀ ਮੱਤ ਹੀ ਦੇਣਗੇ ਤੇ ਭੈੜੇ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਹੀ ਸਿਖਾਉਣਗੇ। ਉਹ ਜਿਥੇ ਹਨ, ਠੀਕ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਇਸੇ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਨੇਕ ਤੇ ਸਾਉਂ ਹਨ। ਉਹ ਜਿਥੇ ਵੀ ਜਾਣਗੇ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਲੀ ਮੱਤ ਹੀ ਦੇਣਗੇ ਤੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਚ ਹੀ ਦੱਸਣਗੇ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਇਸੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰਨੀਂ ਪਿੰਡੀਂ ਜਾ ਵੱਸਣ। ਉੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੰਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਗੇ ਤੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮੀਂ ਲਾਉਣਗੇ।”

ਇਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਰੋੜੇ ਮਾਰੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੰਸ ਵਿਚ ਗਿੱਲੜ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਥੇ ਹੀ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ।

ਮਾਣਕ ਦੇਕੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉੱਜੜ ਜਾਓ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਇਹ ਪਿੰਡ ਹੁਣ ਵੀ ਉੱਜੜਿਆ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮੰਜ਼ੀ ਸਾਹਿਬ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ

੧. ਕੰਗਣਪੁਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ?
੨. ਮਾਣਕ ਦੇਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ?
੩. ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੰਗਣਪੁਰ ਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਸਦੇ ਰਹੋ ਤੇ
ਮਾਣਕ ਦੇਕੇ ਪਿੰਡ ਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉੱਜੜ ਜਾਓ ਕਿਉਂ
ਕਿਹਾ ?

ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਵਲ ਨੈਨ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਗਏ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਤੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨਾਲ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਗੁਰੂ ਜੀ! ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਹੈ।” ਇਤਨੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦਿਸ਼ ਪਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇਕ ਬਾਗ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਏ। ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਜਾ ਕੇ ਭੋਜਨ ਛਕ ਲੈ।” ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪੱਲੇ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ, ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸ ਦੇ ਘਰੋਂ ਖਾਵਾਂਗਾ ?” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੈਨੂੰ ਸਾਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦਿੱਤਾ।” ਮਰਦਾਨਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਗਿਆ, ਉੱਥੇ ਸੁੰਦਰ ਬਜ਼ਾਰ ਵੇਖੇ। ਹੱਟੀਆਂ ਵਿਚ ਸੁੰਦਰ ਮਿਠਿਆਈਆਂ ਤੇ ਭੋਜਨ ਬਣੇ ਵੇਖੇ।

ਇਕ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦਾ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਨਾਮ ਕੀ ਹੈ? ਇੱਥੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਹਾਰ ਚੱਲਦਾ ਹੈ?” ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਸ ਪੁਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸੁਅਰਨਪੁਰ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਜੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੂਸਰਾ ਰਾਜਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਹੱਟੀਆਂ ਵਿਚ ਮਿੱਠੇ

ਬੋਜਨ ਬਣੇ ਹਨ, ਉਹ ਧਰਮ ਖਾਤੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।”

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਭੋਜਨ ਛਕਣਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਪਰਦੇਸੀ ਜਾਣ ਕੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਦੱਸ।” ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਹੈ। ਤੇਰੀ ਜੋ ਇੱਛਾ ਹੈ, ਹੱਟੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਖਾ ਲੈ। ਇਥੇ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦਾ।” ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀ ਦੇਹ ਤਾਂ ਮੈਂ ਖਾਵਾਂਗਾ।” ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਚੱਲ ਤੈਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦਿਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਜੋ ਵੀ ਸਾਬੀ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਲੈ ਜਾਹ।”

ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦੋ ਸੰਗੀ ਹੋਰ ਹਨ। ਉਹ ਕੁਝ ਖਾਂਦੇ ਪੀਂਦੇ ਨਹੀਂ। ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਭੋਜਨ ਲੈ ਕੇ ਦੇਹ।” ਉਸ ਨੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਇਕ ਹੱਟੀ ਵਾਲੇ ਪਾਸੋਂ ਭੋਜਨ ਦਿਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਭੋਜਨ ਛਕ ਕੇ ਸਾਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵੇਖਿਆ। ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਆ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵੇਖਿਆ। ਭੋਜਨ ਛਕਿਆ ਕਿ ਨਹੀਂ ?”

ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਕੀ ਉਪਮਾ ਕਰਾਂ। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸ਼ਹਿਰ ਅੱਗੇ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ। ਸਾਰੀ ਨਗਰੀ ਸੋਨੇ ਦੀ ਹੈ। ਹੱਟੀਆਂ ਵਿਚ ਸੁੰਦਰ ਭੋਜਨ ਬਣੇ ਹਨ। ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ। ਇਕ ਮਨੁੱਖ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੁਭਾਉ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹੱਟੀ ਤੋਂ ਭੋਜਨ ਦਿਵਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਜੋ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਸੰਗੀ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਲੈ ਜਾਹ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦੋ ਸੰਗੀ ਹੋਰ ਹਨ। ਉਹ ਖਾਂਦੇ ਪੀਂਦੇ ਨਹੀਂ, ਸੰਤੋਖੀ ਹਨ। ਮੈਂ

ਭੋਜਨ ਛਕ ਕੇ ਸਾਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵੇਖਿਆ ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ, ਤੇਰੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ।” ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਗੁਰੂ ਜੀ ! ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਬਹੁਤ ਅਮੇਲ ਸੁਖ ਹਨ ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ । ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਧਰਮਸਾਲਾ ਹੈ । ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਾਪ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਹੈ । ਇੱਥੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸੰਤੋਖੀ ਹਨ । ਲੋਕ ਵਿਭਚਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ । ਪੁੰਨ ਕਰਮਾਂ ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਹੈ ।” ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਅਸਚਰਜ ਕੌਤਕ ਦੱਸੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਰੀ ਮਰਿਆਦਾ ਨਵੀਂ ਦੱਸੀ ਹੈ । ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਮਰਿਆਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਸੁਣੀ ਜਾਂ ਵੇਖੀ ਨਹੀਂ ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਕਰਤਾਰ ਦੇ ਕੌਤਕ ਅਸਚਰਜ ਹਨ । ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਮਝ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ । ਕਲਜੁਗ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਰ ਰਾਜਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਸ ਦੀ ਈਨ ਸਤਾਰਾਂ ਦੇਸਾਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਮੰਨਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਧਰਮੀ ਰਾਜਾ ਹੈ ।”

ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਗੁਰੂ ਜੀ ! ਇੱਥੇ ਰਹਿ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਬਗੀਏ । ਇੱਥੇ ਸੁੰਦਰ ਬਣੇ ਬਣਾਏ ਭੋਜਨ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸਾਡੇ ਵੱਸ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ । ਕਰਤਾਰ ਸਾਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਬੈਠਿਆਂ ਸੱਤ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ । ਮਰਦਾਨਾ ਦੋਵੇਂ ਸਮੇਂ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਜਾ ਕੇ ਭੋਜਨ ਛਕ ਲੈਂਦਾ । ਬਹੁਤੇ ਪਦਾਰਥ ਖਾ ਕੇ ਉਹ ਛਕੜਾ ਹੋ ਗਿਆ । ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਇਕ ਦਿਨ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, “ਤੇਰੇ ਸਾਬੀ ਕਦੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ

ਨਹੀਂ ਵੇਖੋ । ਉਹ ਕਿੱਥੋਂ ਭੋਜਨ ਛਕਦੇ ਹਨ ?” ਮਰਦਾਨਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਉਹ ਸੰਤੋਖੀ ਹਨ ਤੇ ਭੋਜਨ ਨਹੀਂ ਛਕਦੇ । ਜੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਛਕਦੇ ਹਨ । ਉਹ ਬਾਗ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹਨ ।”

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਏ ਹਨ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਭੋਜਨ ਦਾ ਥਾਲ ਲੈ ਗਿਆ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਭੋਜਨ ਰੱਖ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ’ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਆਪ ਜੀ ਭੋਜਨ ਛਕੋ । ਮੇਰੀ ਭੇਟਾ ਪਰਵਾਨ ਕਰੋ । ਮੈਂ ਆਪ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਸੁਣ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ ।”

ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਭੋਜਨ ਕਿਸ ਨੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ? ਤੂੰ ਕੌਣ ਹੈਂ ਤੇ ਕਿਸ ਮਨੋਰਥ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਹੈਂ ?” ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਆਪ ਜੀ ਮੁਕਤੀ ਦਾਤੇ ਹੋ । ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਆਏ ਸੱਤ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਹਨ । ਨਾ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਚਰਨ ਪਾਏ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਭੋਜਨ ਛਕਿਆ ਹੈ । ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸਾਬੀ ਤੋਂ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਭੋਜਨ ਲਿਆਇਆ ਹਾਂ । ਸਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਰਾਜਾ ਕਵਲ ਨੈਨ, ਧਰਮੀ ਤੇ ਹੰਕਾਰ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ । ਕਿਸੇ ’ਤੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਉਂਦਾ । ਆਪੇ ਹੀ ਸਤਾਰਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਇਸ ਦੀ ਈਨ ਮੰਨ ਕੇ ਮਾਮਲਾ ਭਰਦੇ ਹਨ ।”

ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾਈ ਹਾਂ । ਹੁਣ ਆਪ ਜੀ ਭੋਜਨ ਛਕੋ ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ,

“ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਜੇ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋਖ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਭੋਜਨ ਨਹੀਂ ਛਕਦੇ। ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਦੋਖ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉੱਥੇ ਅਸੀਂ ਭੋਜਨ ਛਕਦੇ ਹਾਂ।” ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸਾਡੇ ਰਾਜੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੋਖ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੱਸੋ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹੋ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।” ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਰਾਜੇ ਕੋਲ ਗਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ, “ਇੱਥੇ ਸੱਤਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਅਤੀਤ ਆਏ ਹਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਨਗਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਭੋਜਨ ਛਕ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਦੂਸਰੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੱਤਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਭੋਜਨ ਨਹੀਂ ਛਕਿਆ। ਮੈਂ ਭੋਜਨ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਛਕਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜੇ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋਖ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ।”

ਰਾਜਾ ਕਵਲ ਨੈਨ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਲੱਗਾ, “ਚਲੋ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਚੱਲੀਏ। ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਸੰਤ ਹਨ, ਜੋ ਸੱਤਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬੈਠੇ ਹਨ ?” ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਲਿਆਇਆ। ਨਾਲ ਭੇਟਾ ਵਾਸਤੇ ਚੰਗੀ ਵਸਤੂ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸਿਪਾਹੀ ਵੀ ਸਨ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਆ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ ਤੇ ਨੇੜੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਆਪੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਦੋਖ ਵੇਖਿਆ ਹੈ, ਦੱਸੋ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਤੂੰ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ

ਜਿਹਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ ਤਾਂ ਦੂਸਰਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਈਨ ਕਿਉਂ
ਮਨਾਉਂਦਾ ਹੈਂ ? ਤੇਰੇ ਮਨ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਟਿਆ। ਹੰਕਾਰ
ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਬਹੁਤ ਕਠਿਨ ਕੰਮ ਹੈ। ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲੈਂਦਾ
ਹੈ, ਉਹ ਸੁਰਮਾ ਹੈ।” ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ
ਕਹਿੰਦਾ। ਰਾਜੇ ਆਪੇ ਹੀ ਈਨ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਆਪ ਜੀ ਮੇਰੇ
ਅੰਦਰ ਹੰਕਾਰ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਆਪੇ ਹੀ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿਉ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਤੂੰ ਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ
ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈਂ ਤਾਂ ਰਾਜੇ ਸੁਧਰ ਸੈਨ ਦੀ ਈਨ ਮੰਨ। ਤਾਂ ਅਸੀਂ
ਤੈਨੂੰ ਦੋਖ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਜਾਣਾਂਗੇ। ਸੁਧਰ ਸੈਨ ਸਤਾਰਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ
ਰਾਜਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਰਾਜਾ ਹੈ।” ਰਾਜਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣ
ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ। ਆਖਣ ਲੱਗਾ, “ਜੇ ਆਪ ਜੀ ਆਖੋ
ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੁਧਰ ਸੈਨ ਰਾਜੇ ਦੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਪੈਣ ਨੂੰ
ਤਿਆਰ ਹਾਂ।” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ
ਤੇ ਕਿਹਾ, “ਰਾਜਾ ਤੂੰ ਧੰਨ ਹੈ। ਤੇਰੀ ਵੱਡਿਆਈ ਰਾਜੇ ਜਨਕ
ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਤੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਦਾਤ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਕੀਤੀ ਹੈ।”

ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਆਪ ਜੀ ਮੇਰੇ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਦੀ
ਗੱਲ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੱਸੋ। ਮੈਂ ਰਾਜੇ ਜਨਕ
ਦੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਦਾਤ ਬਖਸ਼ੀ। ਆਪ ਜੀ ਪੂਰਨ ਸੰਤ ਹੋ, ਮੈਨੂੰ ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ
ਕਰਕੇ ਮਿਲੋ ਹੋ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਰਾਜ
ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਵਕਤ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਸਫ਼ਾਚੰਦ ਸੀ। ਤੂੰ

ਰਾਜੇ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਸ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਬਰਫ ਦੇ ਪਹਾੜ ਦੇ ਲਾਗਿਓਂ ਠੰਡਾ ਜਲ ਛੇਤੀ ਲਿਆ।” ਤੂੰ ਆਗਿਆ ਮੰਨ ਕੇ ਗਿਆ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਇਹ ਸੰਕਲਪ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਜਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮ ਕਰਦਾ ਤੇ ਸੁਖ ਭੋਗਦਾ। ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੁੰਦੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਗਵਾ ਲੈਂਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੁਰਨਾ ਕਰਦਾ ਪਾਣੀ ਲਿਆਇਆ। ਰਾਜਾ ਪਾਣੀ ਪੀ ਕੇ ਬੁਸ਼ਹੋਇਆ ਤੇ ਕਿਹਾ, “ਜੋ ਤੇਰੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਮੰਗ ਲੈ।” ਤੂੰ ਕਿਹਾ, “ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ।” ਤੂੰ ਟਾਲ-ਮਟੋਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ।

ਰਾਜੇ ਨੇ ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਜਾਣ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਤੂੰ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਫੁਰਨਾ ਕਰ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਗ ਲਿਆ ਹੈ।” ਉਸ ਵੇਲੇ ਰਾਜੇ ਜਨਕ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਵਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਰਾਜਾ ਹੋਵੇਂਗਾ। ਤੂੰ ਦੌਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਆਤਮ-ਗਿਆਨ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਮੈਂ ਖਾਲੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹਾਂ।” ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੈਨੂੰ ਕਲਜੁਗ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਮਿਲਣਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਤੂੰ ਆਤਮ-ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋਂਗਾ।”

ਰਾਜਾ ਕਵਲ ਨੈਨ ਪਿਛਲਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਬੁਸ਼ਹੋਇਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗੁਰੂ ਕੌਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਆਪ ਜੀ ਰਾਜ-ਮਹਿਲਾਂ ਵਿਚ ਚਰਨ ਪਾ ਕੇ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰੋ। ਗੁਰੂ ਜੀ

ਰਾਜੇ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣ ਕੇ ਮਹਿਲਾਂ ਵਿਚ ਗਏ ਤੇ ਉਥੋਂ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਰਹੇ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਆਤਮ-ਗਿਆਨ ਬਖਸ਼ਿਆ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਪਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਸਮੇਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜਾਪ ਹੋਣ ਲੱਗਾ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਥੋਂ ਜਾਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋਏ, ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਵੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਚੱਲਦਾ ਹਾਂ। ਰਾਜ ਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਿਠਾ ਦਿਓ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੂੰ ਰਾਜ-ਯੋਗ ਕਰ ਤੇ ਸਦਾ ਹੀ ਮਨ ਵਿਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰ। ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਹਾਂ।” ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤੀ ਧੀਰਜ ਦੇ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਥੋਂ ਵਿਦਾ ਹੋਏ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਕਵਲ ਨੈਨ ਕਿਸ ਦੇਸ ਦਾ ਰਾਜਾ ਸੀ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਦੇਸਾਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਉਸ ਦੀ ਈਨ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ?
2. ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਤੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ?
3. ਜਦੋਂ ਮਰਦਾਨਾ ਭੋਜਨ ਛਕ ਕੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਬਾਰੇ ਤੇ ਰਾਜੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਦੱਸਿਆ ?
4. ਜਦੋਂ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਭੋਜਨ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ?
5. ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਵਲ ਨੈਨ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕੀ ਦੱਸਿਆ ?

ਗੁਰੂ ਜੀ ਮੱਕੇ ਗਏ

ਮੱਕਾ ਸਾਉਂਦੀ ਅਰਬ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਰਾਜੇ ਕਵਲ ਨੈਨ ਤੋਂ ਵਿਦਾ ਹੋਏ ਤਾਂ ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਗੁਰੂ ਜੀ ! ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੱਕੇ ਤੇ ਮਦੀਨੇ ਦੀ ਬਹੁਤ ਤਾਗੀਫ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਉਥੋਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਉ ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੱਕਾ ਇਥੋਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਹੈ ।” ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਆਪ ਜੀ ਸਮਰੱਥ ਹੋ, ਇਕ ਖਿਨ ਵਿਚ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਰਦਾਨੇ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਮੰਨ ਕੇ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਉਥੋਂ ਸੱਖਰ-ਭੱਖਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ।

ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨੀਲੇ ਬਸਤਰ ਪਹਿਨੇ। ਕੱਢ ਵਿਚ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਲੈ ਲਈ। ਸਿਰ 'ਤੇ ਉੱਚੀ ਟੋਪੀ ਪਾਈ। ਹੱਥ ਵਿਚ ਸੋਟਾ ਲੈ ਲਿਆ। ਗਲ ਵਿਚ ਜਨੇਊ ਪਾਇਆ ਤੇ ਸੇਲੀ ਪਾਈ। ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਤਿਲਕ ਲਾਇਆ। ਲੋਟਾ ਤੇ ਮੁਸੱਲਾ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੌਤਕ ਵਰਤਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅੱਧਾ ਭੇਖ ਹਾਜ਼ੀਆਂ ਵਾਲਾ ਤੇ ਅੱਧਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਧਾਰਿਆ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਹਨ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ। ਉਥੇ ਬਹੁਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹਾਜ਼ੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ

ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉੱਥੋਂ ਪਾਣੀ ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਮੱਕੇ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਰਾਤ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਉੱਥੇ ਡੇਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਨੇ ਮੁਸਲਾ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਮੁਸੱਲੇ ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭੇਖ ਵੇਖ ਕੇ ਹਾਜੀਆਂ ਨੇ ਈਰਖਾ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਦੇਸ ਤੋਂ ਆਏ ਹੋ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਜਾਂ ਹਿੰਦੂ ? ਵੇਸ ਤੁਹਾਡਾ ਹਾਜੀਆਂ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੱਥੇ ਤੇ ਤਿਲਕ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੁੱਛਦੇ ਹਾਂ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਅਸੀਂ ਬੇਗਮਪੁਰੇ ਦੇਸ ਤੋਂ ਆਏ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਨ ਵਾਲਾ ਹਾਂ। ਬੰਦਾ ਮੁਦਾ ਦੀ ਬੰਦਰੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਕੱਚੀ ਮੱਤ ਵਾਲੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪੱਖਵਾਦ ਤੇ ਹੰਕਾਰ ਵਿਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਭੂਤਨਿਆਂ ਤੇ ਪਸੂਆਂ ਵਰਗੀ ਬਿਰਤੀ ਧਾਰੀ ਹੈ।”

ਹਾਜੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਮਹਾਨ ਬੋਲ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਮਹਾਨ ਪੀਰ ਹੋਵੇਗਾ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਤਰਕ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਕਿਤਾਬ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਜੋ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮਾਇਨੇ (ਅਰਥ) ਦੱਸੋ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਹੈ। ਹੱਡ ਖਾਣਾ, ਗੋਸ਼ਤ ਖਾਣਾ ਤੇ ਮਗਜ਼ ਖਾਣ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਲੱਛਣ ਸੁਣੋ। ਜੋ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁੱਜਤ ਕਰਨੀ, ਇਹ

ਹੱਡ ਖਾਣ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵੱਡਾ ਜਾਂ ਪੂਜਨੀਕ ਬਣਨਾ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਕਰਾਉਣੀ, ਇਹ ਗੋਸ਼ਤ ਖਾਣ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਭੁਦਾ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਹਨ, ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਭੁਦਾ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਜਾਣ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਨਾਮ ਮਗ਼ਜ਼ ਖਾਣਾ ਹੈ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸਾਡਾ ਨਾਮ ਨਾਨਕ ਜਾਣੋ, ਅਸੀਂ ਮੱਕੇ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਹਾਜ਼ੀਆਂ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਚਤੁਰ ਹਿੰਦੂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਮੱਕੇ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਵੱਖਰਾ ਕਰ ਦੇਈਏ। ਰਾਤ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਉੱਥੋਂ ਗੁਜ਼ਾਰੀ। ਸਵੇਰੇ ਹਾਜੀ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਉੱਥੇ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ।” ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਰੋਕਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਮੱਕਾ ਤੇ ਮਦੀਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਵਿਖਾਓ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਤੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈਂ ਤਾਂ ਕੀਰਤਨ ਕਰ।” ਮਰਦਾਨਾ ਭੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਗਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਸਿਰ ਉਪਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮੱਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੁਨਾਰੇ ਦਿਸਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮਰਦਾਨਾ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, “ਇਹ ਅਸਥਾਨ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮਰਦਾਨੇ, ਇਹ ਮੱਕਾ ਤੇਰੀ ਜ਼ਿਆਰਤ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਠ ਕੇ ਵੇਖ ਲੈ।” ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਮਰਦਾਨਾ ਬਹੁਤ ਭੁਸ਼ ਹੋਇਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਉੱਥੋਂ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਤੁਰ ਪਏ। ਕਾਬੇ ਦੇ

ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਕੰਧ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੇਰੀ ਵੇਖਣ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਇੱਛਾ ਹੈ, ਜਾ ਕੇ ਵੇਖ ਲੈ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਮੰਨ ਕੇ ਮਰਦਾਨਾ ਕਾਬੇ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਗਿਆ। ਬੂਹੇ ਅੱਗੇ ਮਜ਼ੌਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉਹ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਅੱਗੇ ਵੇਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਤੂੰ ਅੰਦਰ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਥੋਂ ਹੀ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਸਿਰ ਨਿਵਾ ਕੇ ਜਾਹ।” ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਮਰਦਾਨਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮਰਦਾਨਿਆ! ਵੇਖ ਆਇਆ ਹੈ।” ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮਜ਼ੌਰ ਅੱਖਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਵੇਖਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਨਾਲ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਭਰਮ ਰਹੇਗਾ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਅਸਥਾਨ ਹੈ। ਤੁਰਕ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਪੂਜਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਜਾਣਿਆ। ਜੇ ਹੁਣ ਨਾ ਵੇਖ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਦੋਂ ਵੇਖਾਂਗਾ। ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ! ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਅਸਥਾਨ ਵਿਖਾ ਕੇ ਜਾਇਓ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਤੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਵੇਖਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੁਣ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖ ਲੈ। ਤੈਨੂੰ ਮਜ਼ੌਰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਣਗੇ।” ਮਰਦਾਨਾ ਮੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਕਾਬੇ ਅੰਦਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ। ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਾਬੇ ਅੰਦਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਕਾਲਾ ਪੱਥਰ ਵੇਖਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮਰਦਾਨਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਸ ਵਾਰੀ ਤੇਰਾ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।” ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਉਥੇ ਇਕ ਕਾਲਾ ਪੱਥਰ ਵੇਖਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੱਸੋ। ਇਸ ਦੀ ਇਤਨੀ ਮਹਾਨਤਾ ਕਿਉਂ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਕਿਉਂ ਜਾਈਦਾ ਹੈ। ਤੁਰਕ ਆਖਦੇ ਹਨ ਪੱਥਰ ਦੀ ਪੂਜਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ। ਇੱਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪੂਜਦੇ ਹਨ। ਆਪ ਜੀ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਜਾਣਦੇ ਹੋ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸੋ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਆਪਣਾ ਪਾਜ ਲੁਕੋ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਤੈਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੱਸਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਇਥੇ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਦਾ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਥੇ ਜੰਗਲ ਸੀ। ਕੋਈ ਮੰਦਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਕ ਖੁਨਕਾਰ ਨਾਮੇ ਤੁਰਕ ਰਾਜਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ। ਆਪਣੇ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਆਖ ਕੇ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਨੂੰ ਢੂਰ ਸੁਟਵਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ। ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਸੜ ਗਏ।

ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਦਾ ਇਤਨਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਵੇਖ ਕੇ ਰਾਜੇ ਨੇ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਅੱਗੇ ਹੰਕਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗੀ। ਜਦੋਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਰਾਜਾ ਸੁੱਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵਜੀ ਨੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਮੇਰਾ ਮੰਦਰ ਬਣਾ ਕੇ, ਉਸ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਨੂੰ ਟਿਕਾਉ। ਇਸ ਮੰਦਰ ਅੰਦਰ ਅੱਖਾਂ ਮੂੰਦ ਕੇ ਜਾਓ। ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਸਿੱਧ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਹ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।” ਜਦੋਂ ਸਵੇਰ ਹੋਈ ਤਾਂ ਰਾਜੇ ਨੇ ਉਸ

ਜਗ੍ਹਾ ਮੰਦਰ ਬਣਵਾਇਆ। ਉਦੋਂ ਦਾ ਇਸ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਨੂੰ ਇਥੇ ਟਿਕਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ਼ਿਵਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਖਾ ਕੇ ਇਹ ਅਸਥਾਨ ਬਣਵਾਇਆ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਅੰਦਰ ਮਜ਼ੌਰ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਦਾ ਜਦੋਂ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਜਲ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਜੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਮਝ ਕੇ ਪੀਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਪਾਪ ਮਿਟ ਗਏ ਹਨ।’ ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਗੁਰੂ ਜੀ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਅੰਨ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਵੀ ਮੇਰਾ ਸੰਸਾ ਮਿਟਾਉ। ਤੁਰਕ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ਰ ਕਿਉਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੌਂ ਛੋਟਾ ਕਿਉਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਆਪ ਹੀ ਕਾਫ਼ਰ ਹਨ। ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਤੇਰੇ ਤੇ ਕਰਤਾਰ ਦੀ ਕਿਧਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਅੰਨ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।”

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਨ ਬੀਤ ਗਿਆ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾਬੇ ਵੱਲ ਪੈਰ ਕਰ ਕੇ ਲੰਮੇ ਪੈ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਕ ਜੀਵਨ ਨਾਮੇ ਮੁੱਲਾਂ ਝਾੜ੍ਹ ਫੇਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਬੜੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਲੱਤ ਮਾਰੀ ਤੇ ਖੋਟੇ ਬਚਨ ਬੋਲ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਤੂੰ ਕਿਥੋਂ ਆਇਆ ਹੈਂ। ਤੇਰੀ ਮੱਤ ਅਣਜਾਣ ਹੈ। ਤੂੰ ਰਸੂਲ ਦੇ ਮੰਦਰ ਵੱਲ ਪੈਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਰਮ ਨਹੀਂ। ਤੂੰ ਹਿੰਦੂ ਹੈਂ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ? ਇਥੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਹ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਪੈਂਡਾ ਕਰ ਕੇ ਬੱਕਿਆ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਕਿਧਰ ਪੈਰ ਕਰਨੇ ਹਨ।

ਜਿਸ ਪਾਸੇ ਖੁਦਾ ਦਾ ਘਰ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਪਾਸੇ ਸਾਡੇ ਪੈਰ ਫੜ ਕੇ ਕਰ ਦੇ।” ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਜੀਵਨ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਫੜ ਕੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਘਸੀਟ ਕੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਕਾਬਾ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਫਿਰ ਗਿਆ। ਜਿਧਰ ਜੀਵਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਕਰੇ, ਉਪਰ-ਉਪਰ ਹੀ ਕਾਬਾ ਫਿਰ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖ ਕੇ ਜੀਵਨ ਖਲੋ ਗਿਆ। ਤੇ ਕਾਬਾ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਲੋ ਗਿਆ। (ਜਦੋਂ ਕਾਬਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਫਿਰਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਤਰੇੜ ਪੈ ਗਈ, ਜੋ ਹੁਣ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਉਹ ਤਰੇੜ ਕਿਸੇ ਯਤਨ ਨਾਲ ਵੀ ਹੁਣ ਤਕ ਨਹੀਂ ਮਿਟੀ।) ਜੀਵਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਸਾਰਾ ਭੇਦ ਜਾਣ ਲਿਆ ਹੈ। ਤੂੰ ਹਿੰਦੂ ਹੈਂ, ਇੱਥੇ ਕਿਸ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਹੈਂ ?”

ਜਦੋਂ ਸਵੇਰ ਹੋਈ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁੱਲਾਂ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਬੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਖਲੋਤਾ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਅਸਚਰਜ ਹੋ ਗਏ। ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ, “ਇਹ ਕੀ ਕਾਰਣ ਹੋਇਆ ?” ਜੀਵਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਰਾਤ ਨੂੰ ਇਕ ਕਾਫਰ ਕਾਬੇ ਵੱਲ ਪੈਰ ਕਰ ਕੇ ਸੁੱਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਕਿਹਾ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰਾ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ। ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪੈਰ ਘਸੀਟ ਕੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਕਾਬੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਖਲੋਤਾ ਵੇਖਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਜੰਤਰ ਮੰਤਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਹ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਖਬਰ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਜਾਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਚੱਲ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖੋ।” ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਅਸਚਰਜ ਹੋਏ ਤੇ ਆ

ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚੁਫੇਰੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ, “ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੂ
ਹੋ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ। ਕਾਬੇ ਵੱਲ ਪੈਰ ਕਰਨ ਦੀ ਗੀਤੀ
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।”

ਕਾਜ਼ੀ ਰੁਕਨਦੀਨ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਤੁਸੀਂ ਪੈਗੰਬਰ ਜਾਂ
ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋ ਕਿ ਨਹੀਂ ?” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਖੁਦਾ
ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਪੈਗੰਬਰ ਤੇ ਪੀਰ ਆਦਿਕ ਹੱਥ
ਜੋੜ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗਿਣਤੀ ਨਹੀਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ
ਨੇ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਖੁਦਾ ਦਾ
ਰਸਤਾ ਵਿਖਾਉਣ ਆਏ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੇ
ਦੱਸੇ ਹੋਏ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਪੱਖਵਾਦ
ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੰਗਾ ਰਸਤਾ ਦੱਸਦੇ ਹਾਂ। ਜੇ
ਨਹੀਂ ਮੰਨੋਗੇ ਤਾਂ ਨਰਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਉਗੇ।”

ਕਾਜ਼ੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ, “ਹਿੰਦੂ ਵੱਡਾ ਹੈ ਕਿ
ਮੁਸਲਮਾਨ, ਸਾਨੂੰ ਦੱਸੋ। ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਕਰਾਮਾਤ
ਵਿਖਾਈ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕਰਾਮਾਤ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ
ਵਿਖਾਈ। ਤੁਹਾਡੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਕਾਬਾ ਫਿਰ ਗਿਆ। ਤੁਸੀਂ
ਪੀਰਾਂ ਦੇ ਪੀਰ ਹੋ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸਾਰੇ ਹੀ ਪੰਜਾਂ ਤੱਤਾਂ
ਦੇ ਸਰੀਰ ਹਨ। ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਵੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੈ।
ਮੂਰਖ ਲੋਕ ਈਰਖਾ ਧਾਰ ਕੇ ਝਗੜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਖੁਦਾ ਦੇ
ਨਾਮ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮਨ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ। ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪ
ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਉਧਰ ਜਾਈਦਾ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਦੋਵੇਂ
ਨਰਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਗੇ। ਕੁਟੰਬ ਤੇ ਧਨ ਵਾਸਤੇ ਜੋ ਵੀ ਕਰਮ
ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਹ ਨਰਕਾਂ ਦੇ ਹੀ ਮਿੱਤਰ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤਕ ਸਰੀਰ

ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤਕ ਹੀ ਸੰਸਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਤੀਸਰਾ ਮਿੱਤਰ ਕਰਮ ਹੈ, ਜੋ ਸਦਾ ਹੀ ਸੰਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੱਖਵਾਦ ਛੱਡ ਕੇ ਇਕ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਮਿੱਤਰ ਜਾਣੋ। ਰਾਮ, ਰਹੀਮ, ਅੱਲਾਹ, ਖੁਦਾ, ਸਾਰੇ ਇਕੋ ਹੀ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ। ਨਾਮ ਜਪਣ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਸਾਰੇ ਹੀ ਨਰਕਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ ਢੁੱਖ ਪਾਉਣਗੇ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਚਰਨੀਂ ਪੈ ਗਏ। ਖੁਦਾ ਦਾ ਰੂਪ ਜਾਣ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਥੇ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਰਹੇ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ

੧. ਮੱਕਾ ਕਿਥੇ ਹੈ ?
੨. ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹਾਜੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਕਿਤਨੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਦੱਸਿਆ ?
੩. ਜਦੋਂ ਮਰਦਾਨਾ ਕਾਬੇ ਵਿਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਥੇ ਕੀ ਵੇਖਿਆ ?
੪. ਜੀਵਨ ਨਾਮੇ ਕਾਜ਼ੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਫਲ ਨਿਕਲਿਆ ?
੫. ਖੁਨਕਾਰ ਨਾਮੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਵਾਇਆ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਫਲ ਨਿਕਲਿਆ ?
੬. ਸ਼ਿਵਜੀ ਨੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ?

ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਦੀਨੇ ਗਏ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮੱਕੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕੁ ਸਮਾਂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਤੇਰੀ ਕਿਧਰ ਜਾਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ?” ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜੋ ਮਦੀਨੇ ਵਿਚ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਬਰ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਖਾਉ। ਆਪ ਜੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋ। ਇਸ ਦੇਸ਼ ਆਏ ਹਾਂ, ਵੇਖ ਕੇ ਚੱਲੀਏ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮਦੀਨਾ ਇੱਥੋਂ ੧੨ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਹੈ।” ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਨੇੜੇ ਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਥੇ ਛੇਤੀ ਚਲੇ ਜਾਵਾਂਗੇ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “੧੨ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ।” ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ! ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਕੋਹ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਆ ਗਏ ਹਾਂ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਿਆ। ਆਪ ਜੀ ਕਰਤਾਰ ਰੂਪ ਹੋ। ਕਲਜੁਗ ਵਿਚ ਮਨੁਖਾਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਏ ਹੋ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮਰਦਾਨੇ, ਤੇਰਾ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਮੌਜੂਦੇ। ਤੈਨੂੰ ਮਦੀਨਾ ਵਿਖਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ੧੨

ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮਦੀਨੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਥੋਂ ਜਾ ਕੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਮਦੀਨਾ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੇਰੀ ਵੇਖਣ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਇੱਛਾ ਹੈ, ਜਾ ਕੇ ਵੇਖ ਲੈ।” ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ! ਮੈਨੂੰ ਮਜ਼ੌਰ ਮੌਜ਼ ਦੇਣਗੇ। ਮੈਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖਾਂਗਾ?” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਨ੍ਹਦਾ। ਤੇਰਾ ਤੁਰਕਾਂ ਵਾਲਾ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰੋਕੇਗਾ।” ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜਨਮ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਰੂਰ ਤੁਰਕਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਬੀ ਨਹੀਂ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਸਾਬੀ ਤੇ ਸਿੱਖ ਹਾਂ। ਤੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਲਈ ਹੈ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਤੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੱਕਾ ਨਿਸ਼ਚਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਮੱਕੇ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਿਉਂ ਸੀ?” ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਮੱਕੇ ਨੂੰ ਪੂਜਣ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਵੇਖਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ ਕਿ ਉਥੇ ਕੀ ਹੈ? ਜਿਸ ਦੀ ਤੁਰਕ ਇਤਨੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਤੁਰਕਾਂ ਦੀ ਮੱਤ ਹੀਣੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਖ ਕੇ ਮਰਦਾਨਾ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਬਰ ਵੇਖਣ ਗਿਆ, ਜੋ ਚਾਰ-ਦੀਵਾਰੀ ਅੰਦਰ ਸੀ।

ਮਗਰੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੀ ਉਥੇ ਗਏ। ਉਥੇ ਬਹੁਤ ਮੁਲਾਣੇ ਕਬਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮੁਲਾਣੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਤੂੰ ਕੌਣ ਹੈਂ, ਖੜਾਂਵ ਪਾ ਕੇ ਇਥੇ ਆਇਆ ਹੈਂ। ਤੇਰੀ ਮੱਤ ਅਨਜਾਣੀ ਹੈ। ਤੇਰੀ ਇਹ ਗੀਤ ਜ਼ਿਆਰਤ

ਕਰਨ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੂੰ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅਦਬ ਨਹੀਂ ਧਾਰਿਆ। ਤੂੰ ਹੁਣੇ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਜਾਹ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਿਆ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਬਰ, ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਅੱਗੇ ਝੁਕੀ। ਫਿਰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਟਿਕ ਗਈ। (ਉਸ ਕਬਰ ਦਾ ਅਗਲਾ ਹਿੱਸਾ ਹੁਣ ਤਕ ਝੁਕਿਆ ਹੈ) ਮੁਲਾਣੇ ਇਹ ਕੌਤਕ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਏ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦਾ ਰੂਪ ਜਾਣ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਜਾਣਿਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੋਰ ਝੁਕ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਉਂ ਨਾ ਝੁਕੀਏ।” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਖ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਤੇ ਉੱਚੇ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆਸਣ ਲਵਾਇਆ। ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਉ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਚੇਤੇ ਰੱਖੋ। ਵਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਪੱਖਵਾਦ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਜਾਣੋ। ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰੋ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਨਰਕਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਵੋਗੇ। ਲੋਕ ਵਿਖਾਵੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸੱਚੇ ਨਾਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰੋ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਸੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣਗੇ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ

ਤੇ ਆਪ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਮਜ਼ੌਰਾਂ ਨੇ ਖੜਾਂਵ ਮੰਗੀ। ਉਹ ਖੜਾਂਵ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਕਬਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੂਜਣ ਵਾਸਤੇ ਰੱਖੀ। ਉਥੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੁਝ ਕੁ ਦਿਨ ਰਹੇ। ਫਿਰ ਵਾਪਸ ਮੱਕੇ ਆ ਗਏ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਜੋ ਹਾਜ਼ੀ ਸੱਖਰ-ਭੱਖਰ ਮਿਲੇ ਸਨ, ਉਹ ਵੀ ਆ ਪਹੁੰਚੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਅਸਚਰਜ ਹੋ ਕੇ ਆਖਣ ਲੱਗੇ, “ਇਹ ਹਾਜ਼ੀ ਕਦੋਂ ਦਾ ਆਇਆ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਛੱਡ ਆਏ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਰਸਤਾ ਤੈਅ ਕਰ ਕੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਤਾਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹਿੰਦੂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।” ਉਥੇ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਆਇਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਤੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਮੁਦਾ ਦੇ ਰੂਪ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਕਾਬਾ ਫਿਰ ਗਿਆ ਹੈ।” ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਪਏ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਮਹਿਮਾ ਜਾਣ ਲਈ। ਮਨ ਵਿਚ ਸ਼ਕਤੀ ਵੇਖਣ ਦਾ ਚਾਉ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਜੇ ਇਹ ਮੁਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਥੇ ਜਲ ਲਿਆ ਦੇਣ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲ ਸੋਟਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕਾਬੇ ਦੀ ਕੰਧ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਉਥੋਂ ਜਲ ਦੀ ਧਾਰ ਛੁੱਟੀ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਜਲ ਨਾਲ ਉਜੂ (ਪੰਜ ਇਸ਼ਨਾਨਾ) ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਸ਼ਕਤੀ

ਵਾਲੇ ਜਾਣ ਕੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਰੀਬਰ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਇਥੇ ਜੋ ਦਾ ਆਹਾਰ ਖਾ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਖੁਦਾ ਦੀ ਬੰਦਰੀ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਫਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲਾ ਤੇ ਪੂਰਾ ਪੈਰੀਬਰ ਹੋਇਆ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਇਹ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਧੰਨ ਧੰਨ ਕਿਹਾ। ਸਾਰੇ ਤੁਰਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣ ਲੱਗ ਪਏ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੇਵਕ ਬਣ ਗਏ। ਕਾਜ਼ੀਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਖੜਾਂਵ ਦਿਓ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਜਾਂਗੇ।” ਤੁਰਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਖੜਾਂਵ ਕਾਬੇ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਪੂਜਣ ਲੱਗੇ। ਆਖਣ ਲੱਗੇ, “ਖੁਦਾ ਹੀ ਸਰੀਰ ਧਾਰ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਹੈ।”

ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ੧੨ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਨੇੜੇ ਕਿਉਂ ਦੱਸਿਆ?
2. ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਬਰ ਕੌਲ ਗਏ ਤਾਂ ਕਬਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ?
3. ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਜ਼ੌਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ?
4. ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੋਟਾ ਮਾਰ ਕੇ ਪਾਣੀ ਕਿਥੋਂ ਕੱਢਿਆ?

ਗੁਰੂ ਜੀ ਹਰਿਦੁਆਰ ਗਏ

ਇਕ ਵੇਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਹਰਿਦੁਆਰ ਗਏ, ਜੋ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਤੀਰਥ ਹੈ ਤੇ ਗੰਗਾ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਵੱਸਿਆ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਓਥੇ ਮੇਲਾ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਨਵਿਰਤੀ ਵਾਸਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਆਏ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਾਤ ਉਥੇ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ। ਸਵੇਰੇ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹੇ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਗੰਗਾ ਵਿਚ ਖਲੋ ਕੇ, ਚੜ੍ਹਦੇ ਪਾਸੇ ਸੂਰਜ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰ ਕੇ, ਪਾਣੀ ਦੇ ਬੁੱਕ ਸੁੱਟ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੀ ਗੰਗਾ ਵਿਚ ਖਲੋ ਕੇ ਲਹਿੰਦੇ ਵੱਲ ਪਾਣੀ ਦੇ ਬੁੱਕ ਸੁੱਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਇਹ ਨਵੀਂ ਤੇ ਅਨੋਖੀ ਗੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਲੋਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਉਦਾਲੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਕਈ ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਹੱਸਣ ਤੇ ਮੱਖੇਲ ਕਰਨ। ਕਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਹੋ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਤੁਰਕ ਹੋ ਤਾਂ ਗੰਗਾ ਕਿਉਂ ਆਏ ਹੋ ? ਜੇ ਹਿੰਦੂ ਹੋ ਤਾਂ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਪਾਣੀ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ ?”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ ਕਿ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਕਿਸ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਣੀ ਕੌਣ

ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ?” ਲੋਕਾਂ ਕਿਹਾ, “ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਵੱਡ-ਵੱਡੇਰੇ ਪਿਤਰਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਰ ਕਿਤਨੇ ਦੂਰ ਹਨ ?” ਲੋਕਾਂ ਕਿਹਾ, “ਕਈ ਲੱਖਾਂ ਕ੍ਰੋੜਾਂ ਮੀਲ ਦੂਰ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਫਿਰ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਪਾਣੀ ਦੇ ਬੁੱਕ ਸੁੱਟਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਲੋਕਾਂ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ। ਹਿੰਦੂ ਹੋ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ?”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ ਲਹਿੰਦੇ ਵੱਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸਲ ਬੀਜ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਚਲੋ ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਪਾਣੀ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਈਏ।” ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰੇ ਹੱਸ ਪਏ। ਕੋਈ ਕਹੇ ਇਹ ਕਮਲਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਕਹੇ ਅੱਜ ਕੱਲ ਵੀ ਇਤਨੇ ਸਿੱਧੇ ਲੋਕ ਹਨ। ਪਾਣੀ ਗੰਗਾ ਵਿਚ ਡਿੱਗਦਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਭਾਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਤੇਰਾ ਪਾਣੀ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਇਥੇ ਗੰਗਾ ਵਿਚ ਹੀ ਡਿੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਮੇਰਾ ਸੁੱਟਿਆ ਪਾਣੀ ਇਸੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਖੇਤਾਂ ਤਕ ਨਹੀਂ ਅੱਪੜ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਦਿੱਤਾ ਪਾਣੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਪਿਤਰਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਕ੍ਰੋੜਾਂ ਕੋਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੋਚੋ ਤਾਂ ਸਹੀ।” ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰੇ ਸੋਚੀਂ ਪੈ ਗਏ। ਇਕ ਜਣੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਸੱਚ ਕਹਿੰਦੇ

ਹਨ।” ਦੂਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਭੁੱਲੇ ਹੀ ਰਹੇ, ਕਿੱਡੀ ਖਰੀ ਗੱਲ ਆਖੀ।” ਤੀਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਪੰਡਤਾਂ ਨੇ ਮੂਰਖ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਹਾਡੇ ਸੰਕਲਪ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਰਕਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਦਿਨ ਰਾਤ ਲੋਕ ਵਿਖਾਵਾ ਤੇ ਪਖੰਡ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਮਾਲਾ ਫੜੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਮਨ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਨੀਆਂਦਾਰੀ ਵਿਚ ਫਸੇ ਹਨ।” ਇਕ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਤੂੰ ਨਾਮ ਤਾਂ ਜਪ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਮਨ ਤੇਰਾ ਮੁਲਤਾਨ ਵਿਚ ਗਿਆ ਹੈ।” ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਤੇਰਾ ਮਨ ਕਾਬਲ ਵਿਚ ਗਿਆ ਹੈ।” ਤੀਜੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਤੇਰਾ ਮਨ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੂੰ ਇਹ ਤੱਕ ਰਿਹਾ ਹੈਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸ ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ।” ਜਿਥੇ ਜਿਥੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਨ ਗਏ ਸਨ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤੇ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਜਾਣਿਆਂ ਇਹ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਜੀ ਆਪ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰ ਕੇ ਆਏ ਹਨ। ਆਖਣ ਲੱਗੇ, “ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਤੋਂ ਭੁੱਲੇ ਹੀ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਗੁਨਾਹ ਬਖਸ਼ੇ। ਆਪ ਜੀ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਹੋ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਬਣਾਉ।” ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਿਠਾਇਆ ਤੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਜਿਸ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇਂਦੇ ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਜਾਣ ਕੇ ਮਨ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਵਿਚ ਜੋੜ ਕੇ ਨਾਮ ਜਪੋ।”

ਪੰਡਤਾਂ ਨੇ ਭੋਜਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਭੋਜਨ

ਛਕਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਤੇ ਭੋਜਨ ਛਕਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਗੁਰੂ ਜੀ, ਕਰਤਾਰ ਦਾ ਵਾਸਤਾ, ਆਪ ਜੀ ਚੱਲ ਕੇ ਭੋਜਨ ਛਕੋ।” ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਰਸੋਈ ਵਾਲੇ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ।

ਬੱਤਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਬਸਤਰ ਉਤਾਰ ਕੇ ਚੌਂਕੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪੈਰ ਧੂਆ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੌਂਕੇ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਲਕੀਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਚੌਂਕਾ ਭਿੱਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਲਕੀਰਾਂ ਕਿਉਂ ਕੱਢ ਰਹੇ ਹੋ ?” ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਅਸੀਂ ਬੜੀ ਸੁੱਚ ਨਾਲ ਭੋਜਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਚੌਂਕਾ ਗੋਬਰ ਨਾਲ ਲਿੰਬਿਆ ਹੈ। ਨੇੜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ। ਲੱਕੜਾਂ ਧੋਤੀਆਂ ਹਨ। ਅੰਨ ਚੁਣ ਕੇ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲਾਗੇ ਬੈਠ ਕੇ ਬੜੇ ਸੁੱਚ ਨਾਲ ਹੁਣੇ ਹੀ ਭੋਜਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਰਸੋਈ ਭਿੱਟੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖੀ ?”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜਦੋਂ ਤਕ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਆਏ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਤਕ ਰਸੋਈ ਸੁੱਚੀ ਸੀ। ਤੁਹਾਡੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਭਿੱਟੀ ਗਈ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਨੀਚ ਆਏ ਹਨ।” ਪੰਡਤਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦਿਸ ਰਹੇ। ਕਿੱਥੇ ਹਨ ? ਸਾਰੀ ਰਸੋਈ ਸੁੱਚਮ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਭੋਜਨ ਛਕੋ। ਜੇ ਨਹੀਂ ਛਕਦੇ ਤਾਂ ਜੋ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਨੀਚ ਦਿਸ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਾਨੂੰ ਦੱਸੋ। ਬਿਨਾਂ ਦੱਸੋ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਸੱਚੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ।” ਓਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਲੋਕ ਉਚਾਰਿਆ :

ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੧ ॥

ਕੁਬੁਧਿ ਛੂਮਣੀ ਕੁਦਇਆ ਕਸਾਇਣ
ਪਰ ਨਿੰਦਾ ਘਟ ਚੂਹੜੀ
ਮੁਠੀ ਕ੍ਰੋਧ ਚੰਡਾਲ ॥
ਕਾਰੀ ਕਢੀ ਕਿਆ ਬੀਐ
ਜਾਂ ਚਾਰੇ ਬੈਠੀਆਂ ਨਾਲ ॥

ਅਰਥ : ਕੁਬੁਧਿ—ਤੁਹਾਡੀ ਖੋਟੀ ਬੁੱਧੀ। ਛੂਮਣੀ—ਮਿਰਾਸਣ ਹੈ। ਕੁਦਇਆ—ਖੋਟੀ ਦਇਆ, ਭਾਵ ਜਿਹੜੇ ਤੁਸੀਂ ਜੀਆਂ ਤੇ ਤਰਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਉਹ ਕਸਾਈ ਦੇ ਘਰਵਾਲੀ ਕਸਾਇਣ ਹੈ। ਪਰ ਨਿੰਦਾ—ਜਿਹੜੇ ਤੁਸੀਂ ਪਰਾਈ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਚੂਹੜੀ ਹੈ। ਕ੍ਰੋਧ ਚੰਡਾਲ—ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਕ੍ਰੋਧ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਹਿੰਸਾ ਇਹ ਚੰਡਾਲਣੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਘਟ—ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਚਾਰੇ ਨੀਚ ਇਸਤਰੀਆਂ ਬੈਠ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਠੀ—ਠੱਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਰੀ—ਤੁਹਾਡੇ ਲਕੀਰਾਂ ਕੱਢਣ ਨਾਲ ਕੀ ਸੁੱਚਮਤਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਨੀਚ ਜਾਤ ਵਾਲੀਆਂ ਇਸਤਰੀਆਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ।

ਪੰਡਤਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਆਪ ਜੀ ਦੱਸੋ, ਚੌਂਕਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ?”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਥਾਏ ਫਿਰ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਿਆ :

ਸੁਚ ਸੰਜਮ ਕਰਣੀਕਾਰਾਂ ਨਾਵਣ ਨਾਉ ਜਪੇਗੀ ॥
ਨਾਨਕ ਅਗੈ ਉਤਮ ਸੇਈ ਜਿ ਪਾਪਾਂ ਪੰਦਿ ਨ ਦੇਗੀ ॥

ਅਰਥ : ਸੁਚ ਸੰਜਮ—ਸੁਚ ਸੰਜਮ ਰੱਖਣਾ ਅਰਥਾਤ ਨਿਸ਼ਕਪਟ ਹੋ ਕੇ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦਾ ਦਮਨ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਚੌਂਕਾ ਕਰੋ। ਕਰਣੀ—ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਕਰਨੀ ਕਾਰਾਂ—ਲਕੀਰਾਂ ਕੱਢੋ। ਨਾਵਣ ਨਾਉ ਜਪੇਹੀ—ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਇਹ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰੋ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਅਗੈ ਉਤਮ—ਪਰਲੋਕ ਵਿਚ ਉਹੋ ਉਤਮ ਕਹੇ ਜਾਣਗੇ, ਜੋ ਪਾਪਾਂ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੌਂਕਾ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਮਲੀਨਤਾ ਵੀ ਦੂਰ ਕਰੋ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਔਗੁਣ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਵਿਚਾਰਨ ਲੱਗੇ। ਸੋਚਣ ਲੱਗੇ, ਸਾਡੇ ਔਗੁਣ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਰ ਹੋਣ ? ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, “ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਬਣਾਓ। ਸ਼ਰਨ ਪਏ ਦੀ ਲਾਜ ਰੱਖੋ। ਆਪ ਜੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਜਾਣੋ, ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਤਾਰੋ। ਆਪ ਜੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਹੋ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੀਨਤਾਈ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਜਿਤਨਾ ਧਨ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਲੁਟਾ ਦਿਓ। ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿੱਖ ਬਣਾਵਾਂਗੇ।” ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਸਾਰਾ ਧਨ ਲੁਟਾ ਦਿੱਤਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਤਿਨਾਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਤਮਕ ਸੁੱਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਗਈ।

ਰਾਤ ਨੂੰ ਗੰਗਾ ਇਕ ਮਾਈ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਗੁਰੂ

ਜੀ ਪਾਸ ਆਈ। ਉਸ ਨੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਥਾਲ ਵਿਚ ਮੌਤੀ ਭਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਭੇਟਾ ਕੀਤੇ ਤੇ ਮੱਖਾ ਟੇਕ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੋ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਜੀ! ਕਲਜੁਗ ਦੇ ਪਾਪ ਮੈਥੋਂ ਨਹੀਂ ਸਹੇ ਜਾਂਦੇ। ਮੈਨੂੰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਕੇ ਕੋਈ ਉਪਾਉ ਦੱਸੋ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੈਂ ਸਦਾ ਸੁਖੀ ਰਹਾਂ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਉਪਕਾਰ ਵਾਸਤੇ ਸਰੀਰ ਧਾਰਿਆ ਹੈ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਗੰਗਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਹਨ, ਤੂੰ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਾਰ। ਉਹ ਜਦੋਂ ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਪੈਰ ਪਾਉਣਗੇ, ਤੇਰੇ ਸਾਰੇ ਪਾਪ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਧਨ ਸਾਡੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ। ਤੂੰ ਇਸ ਧਨ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨਮਿਤ ਭੰਡਾਰਾ ਕਰ ਦੇਹ।” ਗੰਗਾ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਆਪ ਜੀ ਵੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਕੇ ਭੰਡਾਰੇ ਵਿਚ ਭੋਜਨ ਛਕਣ ਵਾਸਤੇ ਆਇਓ।”

ਜਦੋਂ ਸਵੇਰੇ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਗੰਗਾ ਨੇ ਭੰਡਾਰੇ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ। ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਬਣਾਏ ਤੇ ਸਾਰੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਦਿਆ। ਦੇਵਤੇ ਮਨੁੱਖਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਆਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੀ ਉਥੇ ਗਏ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮੱਖਾ ਟੇਕਿਆ। ਭੋਜਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਸਾਂਭੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜਲ ਲੈ ਕੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨ ਧੋਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਸਾਰਾ ਲੰਗਰ ਵਰਤ ਗਿਆ ਤਾਂ ਦੇਵਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਗੰਗਾ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਸਮਾ ਗਈ।

ਲੋਕੀਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਕਿ ਇਹ ਭੰਡਾਰਾ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੁਝ ਦਿਨ ਉਥੇ ਰਹੇ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਉਂਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਭਰਾਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ

੧. ਹਰਿਦੁਆਰ ਜਾ ਕੇ ਲੋਕੀਂ ਕੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ?
੨. ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਦਿੱਤਾ ਪਾਣੀ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਰਾਂ ਤੇ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ?
੩. ਜਿਹੜੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਮਾਲਾ ਫੜ ਕੇ ਨਾਮ ਜਪ ਰਹੇ ਸਨ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ?
੪. ਜਦੋਂ ਪੰਡਤਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਚੌਂਕੇ ਵਿਚ ਲਿਜਾ ਕੇ ਭੋਜਨ ਛਕਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ?
੫. ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲ ਗੰਗਾ ਆਈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ਤੇ ਗੰਗਾ ਨੇ ਕੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ?

ਗੁਰੂ ਜੀ ਤ੍ਰਿਆਰਾਜ ਰਾਏ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਿਚਰਦੇ ਹੋਏ ਨੂਰ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਗਏ। ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਸ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਿਤੋਂ ਪਾਣੀ ਪੀ ਆਵਾਂ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਲੈ ਕੇ ਮਰਦਾਨਾ ਨਗਰ ਵਿਚ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਉਸ ਨੇ ਬੂਹੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਜ਼ਨਾਨੀ ਖਲੋਤੀ ਵੇਖੀ। ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪੀਣ ਵਾਸਤੇ ਪਾਣੀ ਮੰਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਅੰਦਰ ਆ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪੀ ਲਓ।” ਮਰਦਾਨਾ ਅੰਦਰ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਵਾਸਤੇ ਮੰਜੇ ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ।

ਉਹ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੀ, “ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਏ ਹੋ ਤੇ ਕਿਧਰ ਜਾਣਾ ਹੈ? ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਮ ਕੀ ਹੈ?” ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਮਰਦਾਨਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਦੇਸ-ਦੇਸਾਂਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਾਸਤੇ ਘਰੋਂ ਆਏ ਹਾਂ।” ਉਸ ਨੇ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਮਰਦਾਨੇ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਮੰਤਰਿਆ ਹੋਇਆ ਧਾਰਾ ਪਾਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਭੇਡੂ ਬਣ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿੱਲੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਆਪ ਘੜਾ ਲੈ ਕੇ ਪਾਣੀ ਲੈਣ ਚਲੀ

ਗਈ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਜੀ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਬਾਹਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਕਿਤੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਾ ਵਾਪਰ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਜੋ ਅਜੇ ਤਕ ਆਇਆ ਨਹੀਂ।” ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਥੋਂ ਢੂਰ ਪਏ। ਉਹ ਜ਼ਨਾਨੀ ਪਾਣੀ ਦਾ ਘੜਾ ਲੈ ਕੇ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਸਾਡਾ ਇਕ ਬੰਦਾ ਇਥੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਆਇਆ ਸੀ। ਮੁੜ ਕੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।” ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਤੁਹਾਡਾ ਇਥੇ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ। ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।” ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਬੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵੱਸ ਨਹੀਂ ਚੱਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ‘ਭੈਂ ਭੈ’ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੂੰ ਝੂਠ ਬੋਲਦੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਬੰਦਾ ਇਥੇ ਹੀ ਹੈ।” ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖ ਲਓ।” ਉਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਵਾਲਾ ਘੜਾ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਿਰ ਤੋਂ ਘੜਾ ਉਤਾਰਨ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਯਤਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਵੀ ਘੜਾ ਨਾ ਉਤਰਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਮਰਦਾਨੇ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚੋਂ ਧਾਰਾ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਮਰਦਾਨੇ ਦਾ ਪਹਿਲੇ ਵਰਗਾ ਸੁਰੂਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ

ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਮੰਤਰਾਂ ਦੇ ਜੋਰ ਨਾਲ ਉਸ ਘੜੇ ਨੂੰ ਸਿਰ ਤੋਂ ਉਤਾਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਉਹ ਨਾ ਉਤਰਿਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਟੁੱਟਿਆ। ਪੱਥਰ ਵਾਂਗ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੁੜ ਗਿਆ।

ਉਥੇ ਨੂਰ ਸ਼ਾਹ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਕ ਚੇਟਕੀ ਫ਼ਕੀਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਘੜਾ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਮੰਤਰਾਂ ਜੰਤਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਨੂਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਕੋਲ ਜਿਤਨੀਆਂ ਜਾਦੂਗਰਨੀਆਂ ਸਨ, ਸਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਘੜਾ ਉਤਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਭੇਜਿਆ। ਕੋਈ ਕੰਧ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਭਜਾ ਕੇ ਆਈ, ਕੋਈ ਮ੍ਰਿਗ ਛਾਲਾ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਆਈ, ਕੋਈ ਢੋਲ ਵਜਾ ਕੇ ਆਈ, ਪਰ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਜੰਤਰ ਮੰਤਰ ਕਰ ਕੇ ਹਾਰ ਗਈਆਂ। ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਘੜਾ ਸਿਰ ਤੋਂ ਨਾ ਉਤਰਿਆ।

ਕਿਸੇ ਨੇ ਫਿਰ ਨੂਰ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਯਤਨ ਕਰ ਕੇ ਥੱਕ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਚੱਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਨੂਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲ ਆਈ। ਆਖਣ ਲੱਗੀ, “ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਚੇਟਕੀ ਫ਼ਕੀਰ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖਾਂ।” ਉਥੇ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਜੰਤਰ ਮੰਤਰ ਕੀਤੇ ਪਰ ਸਿਰ ਤੋਂ ਘੜਾ ਨਾ ਉਤਰਿਆ। ਸਾਰੇ ਯਤਨ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਏ।

ਜਿਸ ਜਨਾਨੀ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਘੜਾ ਜੁੜਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹੋਈ। ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਨਿਮਰਤਾ ਪਾਰੀ ਤੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਜੋ ਗੁਨਾਹ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਨੂਰ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਤੇ ਆਖਣ ਲੱਗੀ, “ਮੈਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦਿਵਾ ਦਿਉ।” ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਨੂਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਜਾਣਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪੀਰਾਂ ਦੇ ਪੀਰ ਹਨ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਘਰਿਗਾ ਕੇ ਚਰਨੀਂ ਪੈ ਗਈ। ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗੀ, “ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਭੇਦ ਨਾ ਜਾਣ ਸਕੀ। ਮੇਰੀ ਖਤਾ ਬਖਸ਼ੇ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਘੜਾ ਉਤਾਰ ਦਿਉ। ਆਪ ਜੀ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹੋ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਿਮਰਤਾ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਹਿ ਕੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਘੜਾ ਉਤਾਰ ਲਉ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਹਿ ਕੇ ਘੜਾ ਉਤਾਰ ਲਿਆ। ਇਹ ਕੌਤਕ ਵੇਖ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਅਸਚਰਜ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਬਹੁਤ ਭੇਟਾ ਰੱਖ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਜੀ, ਸਾਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਲਉ। ਸਾਡੀ ਭੇਟਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰੋ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਦੇ ਬਚਨ ਕਹੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵੈਰਾਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਅੰਗੁਣਾਂ ਦਾ ਪਛਚਾਤਾਪ ਕਰ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀਆਂ, “ਸਾਨੂੰ ਮੁਆਫ

ਕਰੋ। ਆਪ ਜੀ ਪਰਉਪਕਾਰ ਵਾਸਤੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਭੇਦ ਜਾਣ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਕਿਰਤਾਰਬ ਕਰੋ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਕੇ ਸਾਡੀ ਭੇਟਾ ਲੈ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿਓ। ਸਾਡੀ ਪਿਛਲੀ ਉਮਰ ਬੇਅਰਬ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ।”

ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧੀਨਗੀ ਦੇ ਬਚਨ ਕਹੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚਰਨ ਪਾਹੁਲ ਦੇ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਥੇ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਬਣਵਾਈ ਤੇ ਸਤਿਸੰਗਤ ਕਰਨ ਦੀ ਗੀਤੀ ਤੋਗੀ ਤੇ ਕਿਹਾ, “ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਪੋ, ਜੋ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਜੋ ਵੀ ਆਵੇ, ਉਸ 'ਤੇ ਮੰਤਰ ਨਾ ਚਲਾਇਓ। ਪਿਛਲੀ ਗੀਤੀ ਛੱਡ ਕੇ ਆਏ ਗਏ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੋ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਉਥੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਉ ਭਗਤੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਗਏ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਜਦੋਂ ਮਰਦਾਨਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੋਈ ?
2. ਜਦੋਂ ਉਹ ਜਨਾਨੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਝੂਠ ਬੋਲੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਕੀ ਹੋਇਆ ?
3. ਉਸ ਜਨਾਨੀ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਘੜਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਤਾਰਿਆ ?
4. ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ?

ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾਗ ਭਸੁੰਡ ਕੌਲ ਗਏ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ, ਨੇਪਾਲ, ਬੁਟਾਨ, ਤਿੱਬਤ, ਚੀਨ, ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਝੀਲ, ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਤੋਂ ਸੁਮੇਰ ਪਰਬਤ 'ਤੇ ਗਏ। ਉਥੇ ਸਿੱਧਾਂ ਨਾਲ ਗੋਸ਼ਟ ਕਰ ਕੇ ਕਾਗ ਭਸੁੰਡ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਕਾਗ ਭਸੁੰਡ ਸਾਰੇ ਪੰਛੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਕੌਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਛੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਕਬਾ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਲੇ ਤੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨਾਲ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਕਾਗ ਭਸੁੰਡ ਕਬਾ ਕਰ ਕੇ ਹਟਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪੰਛੀਆਂ ਨੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਆ। ਓਨਾ ਚਿਰ ਕਾਗ ਭਸੁੰਡ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਲੱਗੀ ਰਹੀ। ਫਿਰ ਮਰਦਾਨਾ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਕਾਗ ਭਸੁੰਡ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲੀਆਂ ਤੇ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸ ਦਾ ਉਚਾਰਿਆ ਹੈ। ਜੋ ਮੋਹ ਰੂਪੀ ਜੰਗਲ ਨੂੰ ਦਾਵਾ ਅਗਨੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਜ਼ਨ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਆਇਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ। ਉਹ ਬਹੁਤੀ ਭਗਤੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।”

ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਉਚਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਆਪ ਨਿਰੰਕਾਰ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰ ਕੇ ਆਏ ਹਨ।” ਕਾਗ ਭਸੁੰਡ ਨੇ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸਾਰੇ ਪੰਛੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਖਬਰ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ। ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਜੀ ਕਲਜੁਗ ਵਿਚ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰ ਕੇ ਆਏ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ। ਜੋ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੀ ਜਾਣ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।”

ਕਲਜੁਗ ਵਿਚ ਧਰਮ ਤੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਜੀ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਪਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਆਏ ਹੋ। ਜੋ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਆ ਜਾਣਗੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਮਰਨ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਤਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਗਿਆਨ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕਲਜੁਗ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਜ਼ਰੂਰ ਮੁਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣਗੇ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਾਗ ਭਸੁੰਡ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਹੋ ਤੇ ਇਕ ਰਸ ਭਗਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋ।

ਸਰੋਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਡੇ ਸਰੋਤੇ ਹੋ।” ਕਾਗ ਭਸੁੰਡ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਆਪ ਜੀ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋ। ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਸਰੋਤੇ ਕਿਤਨੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸਰੋਤੇ ਪੰਜ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਰਾਗ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ, ਦੂਜੇ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ, ਤੀਜੇ ਤਾਲ ਨੂੰ ਹੀ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ, ਚੌਥੇ ਵਾਜੇ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਰਸ ਲੈਣ ਵਾਲੇ, ਪੰਜਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਵਾਲੇ; ਜੋ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਸਰੋਸ਼ਟ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸਰੋਤੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਛਿੱਲਾਂ ਖਾਣ ਵਿਚ ਮੱਤ ਧਾਰੀ ਹੈ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਾਗ ਭਸੁੰਡ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਸਤਿਸੰਗਤ ਦਾ ਰਸ ਮਾਣਿਆ ਹੈ ਤੇ ਚਿਰੰਜੀਵੀ ਦੀ ਪਦਵੀ ਲਈ ਹੈ।”

ਬਾਲਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਰਿਖੀ ਜੀ! ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦੱਸੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਵੇਖਦਿਆਂ ਕਿਤਨੇ ਜੁਗ ਬਤੀਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ?” ਕਾਗ ਭਸੁੰਡ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਪ੍ਰਮਾਨ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੌ ਜੁਗ ਬਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦਾ ਇਕ ਦਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੌ ਜੁਗ ਬਤੀਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਕ ਰਾਤ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਬ੍ਰਹਮੇ ਦੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਬੀਤ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬ੍ਰਹਮਾ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵੇਖਦਿਆਂ ਕਈ ਬ੍ਰਹਮੇ ਮਰੇ ਹਨ, ਕਈ ਵਾਰ ਜਗ ਵਿਚ ਪਰਲੋ ਹੋਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਥੇ ਬੈਠ ਕੇ ਹਗੀ

ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਂਦਾ ਹਾਂ।”

ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਮਹਾਨ ਭਗਤ ਹੋ। ਤੁਹਾਡਾ ਮੌਹ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਆਤਮ ਗਿਆਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹੋ। ਤੁਹਾਡਾ ਕਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ ?”

ਕਾਗ ਭਸੰਡ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਕਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰ ਧਾਰਿਆ, ਸੁਣੋ। ਇਕ ਜਨਮ ਮੇਰਾ ਸ਼ੁਦਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਸ਼ਿਵਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੇ ਭਗਤੀ ਮਨ ਲਾ ਕੇ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਜੀ ਨਾਲ ਬੀਰਖਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਅਯੁੱਧਿਆ ਪੁਰੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਥੇ ਇਕ ਸਮੇਂ ਕਾਲ ਪੈ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉਥੋਂ ਉਜੈਨ ਨਗਰੀ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਇਕ ਮਨਚੈਨ ਨਾਮ ਦਾ ਤੱਤਬੇਤਾ ਬਾਹਮਣ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਦੂਐਤ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਜੀ ਦੀ ਭਗਤੀ ਦਿੜ੍ਹਾਉਂਦਾ। ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦੀ ਭਗਤੀ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰਾ ਹਿਰਦਾ ਸੜ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਸਦਾ ਸ਼ਿਵਜੀ ਦੀ ਭਗਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਸੀ। ਮੈਂ ਹਠ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਮੌਜ਼ ਦਿਆ ਕਰਾਂ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣਨਾ ਨਾ ਚਾਹਵਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਬਹੁਤ ਤਗੀਕੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਪਰ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਮੰਨਾਂ। ਮੈਂ ਹੰਕਾਰ ਤੇ ਪਖੰਡ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ।

ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਸ਼ਿਵਜੀ ਦੇ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਸੀ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆ ਗਏ। ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਉੱਠ ਕੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਹੰਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ। ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੱਤਬੇਤੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਦਰ ਅਨਾਦਰ, ਖੁਸ਼ੀ ਗਮੀ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਸਰਾਪ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ਿਵਜੀ ਦੇ ਮੰਦਰ ਤੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ ਕਿ ਹੇ ਦੁਸ਼ਟ, ਤੂੰ ਹੁਣ ਨਰਕਾਂ ਵਿਚ ਪੈ। ਫਿਰ ਟੇਢੀਆਂ ਜੂਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾਹ। ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ਭੋਗ। ਤੂੰ ਪਖੰਡੀ ਤੇ ਹੰਕਾਰੀ ਹੈਂ। ਤੂੰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਜੀ ਨਾਲ ਨਿੱਤ ਈਰਖਾ ਕਰਦਾ ਹੈਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਕਾ ਨਿਰਾਦਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਤੂੰ ਜਮਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਸਹਿ।

ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਸਰਾਪ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਦਇਆ ਆ ਗਈ। ਸ਼ਿਵਜੀ ਅੱਗੇ ਬਹੁਤ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸ਼ਿਵਜੀ ਬੋਲੇ, “ਹੇ ਬਾਹਮਣ, ਤੇਰੀ ਦਇਆ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਜਨਮਾਂ ਦੀ ਖਬਰ ਰਹੇਗੀ। ਸਾਡਾ ਸਰਾਪ ਬਿਅਰਥ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਨਰਕ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਭੋਗੇਗਾ।”

ਕਾਗ ਭਸੰਡ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਨਰਕਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਜਮਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਤਾੜਨਾ ਹੋਈ। ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ‘ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਨਰਕਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਚੌਰਾਸੀ ਲੱਖ ਜੂਨਾਂ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਐਸਾ ਸਰੀਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਜੋ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਧਾਰਿਆ।

ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਬਾਹਮਣ ਦਾ ਜਨਮ ਮਿਲਿਆ। ਮੈਂ ਸਰਗੁਣ ਦੀ ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੇ ਜਨਮਾਂ ਦੀ ਖਬਰ ਰਹੀ। ਸ਼ਿਵਜੀ ਦਾ ਵਰ ਤੇ ਸਰਾਪ ਸਹੀ ਨਿਕਲਿਆ।

ਇਕ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਲੋਮਸ ਰਿਖੀ ਜੀ ਆਏ। ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣਨ ਵਾਸਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਨੋਰਥ ਸੁਣਾਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨਿਰਗੁਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਨਿਰਗੁਣ ਦੀ ਕੋਈ ਰੁਚੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ। ਮੈਂ ਬਾਰ ਬਾਰ ਸਰਗੁਣ ਦੀ ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਹੀ ਪੁੱਛਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਨਿਰਗੁਣ ਨੂੰ ਤਰਕਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੇਰੀ ਉਲਟੀ ਗੀਤੀ ਵੇਖ ਕੇ ਲੋਮਸ ਰਿਖੀ ਜੀ ਕੁਝ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਬੋਲੇ, “ਤੇਰਾ ਬੋਲ ਤਰਕਾਂ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਬਚਨ ਬਾਰ ਬਾਰ ਮੋੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਣ ਕੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤੂੰ ਅਧਮ ਪੰਛੀ ਬਣ। ਮੇਰਾ ਸਰਾਪ ਸਹਿ।”

ਰਿਖੀ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਨਾਲ ਉਦੋਂ ਮੇਰੀ ਕਾਂ ਦੀ ਦੇਹ ਹੋ ਗਈ। ਮੈਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਸਤਤੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ, “ਰਿਖੀ ਜੀ, ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਸੱਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦਾਸ ਜਾਣੋ, ਮੇਰੇ ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ।” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਚਨ ਕਰੋ ਕਿ ਕਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰ ਧਾਰ ਕੇ ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚੋਂ ਗਿਆਨ ਨਾ ਵਿਸਰੋ।”

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਲੋਮਸ ਰਿਖੀ ਜੀ ਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਕੇ ਬਚਨ ਕਰੇ, “ਤੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸਦਾ ਗਿਆਨ ਰਹੇਗਾ। ਤੇਰੇ ਤੇ ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਤੈਨੂੰ ਮੈਂ ਇਕ ਵਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਤੇਰੀ ਮੌਤ ਤੇਰੀ ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।” ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਮਸ ਰਿਖੀ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਇਸ ਥਾਂ ਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਹੁਣ ਇਹ ਦੇਹੀ ਛੱਡਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਮੈਂ ਕਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਪਾ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮਾ-ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸਦਾ ਅਨੰਦ ਹੈ। ਕਾਗ ਭਸੁੰਡ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਸਾਗੀ ਕਬਾ ਸੁਣਾਈ। ਉਥੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਗਏ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾਗ ਭਸੁੰਡ ਕੋਲ ਕਿਸ ਰਸਤੇ ਗਏ ?
2. ਜਦੋਂ ਕਾਗ ਭਸੁੰਡ ਨੇ ਮਰਦਾਨੇ ਕੋਲੋਂ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਪੁੱਛਿਆ ?
3. ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਰੋਤੇ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਦੱਸੇ ?
4. ਕਾਗ ਭਸੁੰਡ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਕਿੰਨੀ ਦੱਸੀ ?
5. ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਵਿਚ ਕਾਗ ਭਸੁੰਡ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ਕੀਤੀ ?
6. ਲੋਮਸ ਰਿਖੀ ਦਾ ਸਰਾਪ ਕਾਗ ਭਸੁੰਡ ਨੂੰ ਕਿਸ ਕਰਾਂ ਕੇ ਹੋਇਆ ?

ਗੁਰੂ ਜੀ ਧੂ ਭਗਤ ਕੋਲ ਗਏ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਭਗਤ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ, ਦੱਤਾ ਤ੍ਰੈ ਆਦਿਕਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਸੁਖੇਰ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਧੂ ਪੁਰੀ ਨੂੰ ਗਏ। ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਗੁਰੂ ਜੀ! ਇਥੇ ਤਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦਿਸ ਰਹੇ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤਾਰੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਬੱਲੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਉਪਰ ਧੂ ਤਾਰਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਇਥੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਤਪ ਕਰ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।” ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੂ ਨੇ ਭਗਤੀ ਕਰ ਕੇ ਅਚੱਲ ਰਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਣਾਉ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਅਸਥਾਨ ਵਿਖਾਓ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸਤਜੁਗ ਵਿਚ ਉਤਾਨਪਾਦ ਨਾਮ ਦਾ ਇਕ ਰਾਜਾ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਰਾਣੀਆਂ ਸਰੁਚੀ ਤੇ ਸੁਨੀਤਾ ਸਨ। ਰਾਜਾ ਸਰੁਚੀ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਸੀ। ਸੁਨੀਤਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਧੂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਸਰੁਚੀ ਨੇ ਮਗਰੋਂ ਉੱਤਮ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਧੂ ਪੰਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਹੋਇਆ

ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਉਤਾਨਪਾਦ ਕੋਲ ਗਿਆ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਗੋਦ ਵਿਚ ਬਿਠਾਇਆ ਤੇ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖ ਕੇ ਸਰੁਚੀ ਨੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਧੂ ਨੂੰ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਕੇ ਰਾਜੇ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚੋਂ ਉਠਾ ਦਿੱਤਾ। ਆਖਣ ਲੱਗੀ, “ਜੇ ਤੂੰ ਇਹ ਪਦਵੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਗੀਰ ਛੱਡ ਕੇ ਮੇਰੇ ਉਦਰ ਬਾਣੀਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਕੇ ਆ।” ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਰਾਜਾ, ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਕਹਿ ਸਕਿਆ।

ਧੂ ਰੋਂਦਾ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਕੋਲ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਦੱਸੀ। ਧੂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਸੌਂਕਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹੋਈ। ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਗੋਦੀ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਹੋ ਪੁੱਤਰ! ਦੁੱਖ ਸੁੱਖ ਪਿਛਲੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਫਲ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਪੁੰਨਾਂ ਤੋਂ ਸੁੱਖ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪਾਪਾਂ ਤੋਂ ਦੁੱਖ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਰਾਣੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਵਿਚ ਭਗਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਗੋਲੀਆਂ ਬਰਾਬਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। ਜੇ ਤੈਨੂੰ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੂੰ ਮਨ ਟਿਕਾ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰ।”

“ਤੇਰੇ ਦਾਦੇ ਮਨੂੰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਯੱਗ ਕੀਤੇ ਤੇ ਹਰੀ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਕੇ ਸੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ।” ਧੂ ਨੇ ਮਾਤਾ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਸੁਣ ਕੇ, ਮਾਤਾ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ‘ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਜੰਗਲ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਰਦ ਮੁਨੀ ਮਿਲੇ। ਮੁਨੀ ਜੀ ਨੇ ਧੂ ਦੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰ ਕੇ ਕਿਹਾ,

“ਹੋ ਪੁੱਤਰ! ਤੂੰ ਮੜ੍ਹੇਈ ਮਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਜੰਗਲ ਨੂੰ ਆ ਗਿਆ ਹੈਂ। ਤੇਰੀ ਅਜੇ ਬਾਲ ਉਮਰ, ਖਾਣ, ਪੀਣ, ਖੇਡਣ ਦੀ ਹੈ। ਖੁਸ਼ੀ, ਗਾਮੀ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਹੁਣ ਤੇਰਾ ਤਪ ਕਰਨਾ ਬੇਅਰਬਾਹ ਹੈ। ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਰਹਿ। ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸੁਖ ਨਹੀਂ, ਉਥੇ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰ ਬਹੁਤ ਹਨ। ਉਹ ਤੈਨੂੰ ਦੁੱਖ ਦੇਣਗੇ।”

“ਜੇ ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਤਪ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਅਨੇਕ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਵੀ ਤੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਾਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਜਵਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇਂਗਾ, ਇਹ ਕੰਮ ਉਦੋਂ ਕਰੀਂ।” ਨਾਰਦ ਮੁਨੀ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਧੂ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਖੋਟਾ ਪੁਰਸ਼ ਹਾਂ। ਮੜ੍ਹੇਈ ਮਾਂ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਡਾਤੀ ਸੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਸਦਾ ਹੀ ਪਰਉਪਕਾਰ ਵਾਸਤੇ ਵਿਚਰਦੇ ਹੋ। ਜਿਸ ਪਦਵੀ 'ਤੇ ਮੇਰਾ ਦਾਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਿਆ, ਉਸ ਪਦਵੀ 'ਤੇ ਮੇਰੀ ਜਾਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ।”

ਨਾਰਦ ਮੁਨੀ ਨੇ ਧੂ ਤੋਂ ਸ਼ਰਧਾ ਵਾਲੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਪਰਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤੇਰੀ ਮਾਤਾ ਨੇ ਜੋ ਤੈਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਠੀਕ ਹੈ। ਤੂੰ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਟਿਕਾ ਕੇ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰ। ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਗੁਰ-ਮੰਤਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਤੂੰ ਮਨ ਟਿਕਾ

ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਤੈਨੂੰ ਮਨ-ਇੱਛੇ ਫਲ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ।” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਰਦ ਮੁਨੀ ਨੇ ਧੂ ਨੂੰ ਗੁਰ-ਮੰਤਰ ਦਿੱਤਾ। ਧੂ ਨਾਰਦ ਮੁਨੀ ਨੂੰ ਬੰਦਨਾ ਕਰੈ ਕੇ ਜੰਗਲ ਨੂੰ ਚਲਿਆ ਗਿਆ।

ਨਾਰਦ ਮੁਨੀ ਰਾਜੇ ਕੋਲ ਆਇਆ। ਰਾਜੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਵਿਯੋਗ ਵਿਚ ਚਿਹਰਾ ਕੁਮਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਰਿਖੀ ਨੂੰ ਰਾਜੇ ਨੇ ਆਦਰ ਨਾਲ ਬਿਠਾ ਕੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਨਾਰਦ ਮੁਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਹੋ ਰਾਜਨ! ਤੇਰਾ ਚਿਹਰਾ ਮਲੀਨ ਕਿਉਂ ਹੈ, ਤੇਰਾ ਕੀ ਕੰਮ ਵਿਗੜ ਗਿਆ ਹੈ?” ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਹੋ ਮੁਨੀ ਜੀ! ਮੈਂ ਮੱਤਹੀਣਾ ਹਾਂ। ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਤਪ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਭੁੱਖ, ਤ੍ਰੈਹ, ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਦੁੱਖ ਹਨ। ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹੇਗਾ?”

ਮੁਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਹੋ ਰਾਜਨ! ਤੂੰ ਪੁੱਤਰ ਬਾਰੇ ਨਾ ਸੋਚ, ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਸਾਰੇ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਬਾਲਕ ਬਹੁਤ ਤਪ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਤੇਰੇ ਪਾਸ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸ ਦਾ ਜੱਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੋਵੇਗਾ।” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਖ ਕੇ ਮੁਨੀ ਚਲਿਆ ਗਿਆ।

ਧੂ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕਠਨ ਤਪ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਤਪ ਕਰਦਿਆਂ ਧੂ ਜੰਗਲ ਵਿਚੋਂ ਤੀਸਰੇ ਦਿਨ

ਫਲ ਖਾ ਲੈਂਦਾ। ਪਹਿਲਾ ਮਹੀਨਾ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਤਾਇਆ। ਦੂਸਰੇ ਮਹੀਨੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚੋਂ ਘਾਹ ਖਾ ਲੈਂਦਾ। ਤੀਜੇ ਮਹੀਨੇ ਸੁੱਕੇ ਪੱਤੇ ਤੇ ਪਾਣੀ ਪੀ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਚੌਥੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਰੁੜੇਂ ਦਿਨ ਕੁਝ ਖਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਪੰਜਵੇਂ ਮਹੀਨੇ ਪੌਨ-ਆਹਾਰੀ ਰਹਿ ਕੇ ਇਕ ਪੈਰ 'ਤੇ ਖੜਾ ਹੋ ਕੇ ਤਪ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਕਠਨ ਤਪ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਛੋਲ ਗਈ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਘਬਰਾਹਟ ਪੈ ਗਈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇਵਤੇ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਜੀ ਪਾਸ ਗਏ ਤੇ ਕਿਹਾ, “ਹੋ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ! ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਦੁਖੀ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਕਰੋ।”

ਉਦੋਂ ਹਰੀ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਡਰੋ ਨਾ। ਮੇਰਾ ਬਾਲ-ਭਗਤ ਬਹੁਤ ਕਠਨ ਤਪ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਪਾਸ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ।” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਦੇਵਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਧੂ ਨੇ ਜੋ ਅੰਦਰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਜੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਵਸਾਇਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਹਰੀ ਜੀ ਉਥੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਅੰਦਰਲਾ ਸਰੂਪ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਨੇ ਅਲੋਪ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਧੂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਗਈਆਂ। ਉਹੋ ਸਰੂਪ ਉਸ ਨੇ ਬਾਹਰ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਧੂ ਨੇ ਹਰੀ ਦੀ ਉਸਤਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ, ਪਰ ਉਸਤਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜਾਣ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸੰਖ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਛਹਾਇਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਧੂ ਅੰਦਰ ਉਸਤਤੀ

ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਬਹੁਤ ਉਸਤਤੀ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਮੱਬਾ ਟੇਕਿਆ। ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਜੀ ਨੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਹੋ ਰਾਜਕੁਮਾਰ! ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਸੈਂ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਜਾਣ ਲਈ ਹੈ। ਤੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਦਵੀ ਪਾਉਣਾ ਕਰ, ਜਿਸ ਪਦਵੀ 'ਤੇ ਹੁਣ ਤਕ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ।”

“ਤੂੰ ਛੱਤੀ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਰਾਜ ਕਰ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੈਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਪਦਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਤੇਰਾ ਜੋ ਮਡ੍ਰੇਆ ਭਰਾ ਉੱਤਮ ਹੈ, ਉਹ ਸਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਣ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੇਵਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਗੇ। ਤੇਰੀ ਮਡ੍ਰੇਈ ਮਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਭਾਲਣ ਵਾਸਤੇ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਹ ਦਾਵਾਨਲ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸੜ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਾਰਾ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਤੂੰ ਕਰ। ਹੁਣ ਤੂੰ ਘਰ ਨੂੰ ਜਾਹ। ਤੇਰੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਤੇਰੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।” ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਅੰਤਰ-ਧਿਆਨ ਹੋ ਗਏ।

ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਧੂ ਅਚੱਲ ਰਾਜ ਦਾ ਵਰ ਲੈ ਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਆ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਰਾਜੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਆਉਣਾ ਸੁਣਿਆਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ। ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਧੂ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਖਬਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਦਾਰਥ ਦਿੱਤੇ। ਉਦੋਂ ਰਾਜਾ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਵਾਜਿਆਂ ਨਾਲ ਲੈਣ ਗਿਆ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਰਾਣੀਆਂ ਵੀ ਨਾਲ ਗਈਆਂ।

ਧੂ ਦਾ ਮਤੇਆ ਭਰਾ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਨਾਲ ਗਏ। ਜਦੋਂ
ਗਾਜੇ ਨੇ ਧੂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਰੱਬ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਆਪਣੇ
ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਤੇ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਟ ਹੋਇਆ।
ਧੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਦੋਵੇਂ
ਮਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ
ਧੂ ਨੂੰ ਅਸੀਸ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾਇਆ। ਉੱਤਮ
ਵੀ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ। ਗਾਜੇ ਨੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਮਹਿਲਾਂ ਵਿਚ
ਲਿਆਂਦਾ। ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਟੀਆਂ ਮਨਾਈਆਂ। ਗਾਜੇ
ਨੇ ਆਪਣੀ ਬ੍ਰਿਧ ਅਵਸਥਾ ਵੇਖ ਕੇ ਧੂ ਨੂੰ ਗਾਜ-ਭਾਗ ਦੇ
ਦਿੱਤਾ। ਆਪ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਤਪ ਕਰਨ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਧੂ ਦਾ ਭੂਮੀ ਨਾਮੇ ਕੰਨਿਆ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ।
ਉਸ ਤੋਂ ਵਤਸਰ ਤੇ ਕਲਪੰਕ ਨਾਮ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ।
ਉੱਤਮ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਣ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਜੱਛਾਂ
ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਉੱਤਮ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ
ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਗਈ।
ਉਹ ਦਾਵਾਨਲ ਅੱਗ ਨਾਲ ਸੜ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਧੂ ਨੇ ਉੱਤਮ
ਦੀ ਮਰੇ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਣੀ ਤਾਂ ਉਹ ਜੱਛਾਂ ਨਾਲ ਜੰਗ ਕਰਨ
ਵਾਸਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਜੰਗ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਜੱਛ ਮਾਰ
ਦਿੱਤੇ।

ਉਦੋਂ ਧੂ ਦੇ ਦਾਦੇ ਮਨੂੰ ਨੂੰ ਜੱਛਾਂ ਉਪਰ ਦਇਆ ਆ
ਗਈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਸਥਾਨ ਤੋਂ ਆਇਆ ਤੇ ਧੂ ਨੂੰ
ਕਿਹਾ, 'ਬਿਨਾਂ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਜੱਛਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰ। ਤੂੰ ਹੋਰੀ

ਦਾ ਭਗਤ ਹੈਂ। ਦਇਆ ਕਰ। ਤੇਰਾ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਇਕ ਭਰਾ ਮਾਰਿਆ ਹੈ, ਤੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਅਣਗਿਣਤ ਛੌਜ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹੋ ਪੁੱਤਰ! ਹੁਣ ਜੰਗ ਨਾ ਕਰ। ਜੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਧੂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ਮਨੂੰ ਰਾਜਾ ਆਪਣੇ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਉਦੋਂ ਕੁਬੇਰ ਆਇਆ ਤੇ ਧੂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਹੋ ਰਾਜਨ, ਤੂੰ ਧੰਨ ਹੈਂ। ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾਮੇ ਦਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ। ਹਿਰਦੇ ਤੋਂ ਕ੍ਰੋਧ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਤੇਰੇ ਭਾਤਾ ਨੂੰ ਜੱਛਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ, ਤੂੰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਜੱਛ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਕ ਕਾਲ ਹੈ। ਤੂੰ ਬਾਲ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹਰੀ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ। ਤੂੰ ਜੋ ਵਰ ਚਾਹੇਂਗਾ, ਉਹ ਤੈਨੂੰ ਦਿਆਂਗਾ।”

ਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਨੂੰ ਇਹੋ ਵਰ ਦਿਉ ਕਿ ਮੇਰੀ ਹਰੀ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਅਚੱਲ ਪ੍ਰੀਤੀ ਲੱਗੀ ਰਹੇ।” ਕੁਬੇਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇਗਾ।” ਉਹ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਧੂ ਆਪਣੀ ਪੁਰੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ।

ਧੂ ਨੇ ਛੱਤੀ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਰਾਜ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਆਪ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਗੰਗਾ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਤੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤਪ ਕੀਤਾ। ਆਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਇਕ ਬਿਬਾਨ ਆਇਆ। ਜਿਹੜੇ ਗਣ ਨਾਲ ਆਏ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਧੂ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ, “ਆਪ

ਜੀ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ, ਬਿਬਾਨ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਚੱਲੋ ਤੇ ਅਚੱਲ ਸੁਖ ਭੋਗੋ।" ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਧੂ ਨੇ ਗੰਗਾ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਬਿਬਾਨ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਵਾਜੇ ਵਜਾਏ ਤੇ ਛੁੱਲ ਵਰਸਾਏ ਤੇ ਜੈ ਜੈਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਚਲਿਆ ਗਿਆ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਧੂ ਦੀ ਸਾਖੀ ਸੁਣਾ ਕੇ ਧੂ ਪੁਰੀ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ।

ਉਥੇ ਧੂ ਆਪਣੇ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਟਹਿਲ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੱਲ ਵੈਖ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਇਹ ਤਿੰਨ ਮਨੁੱਖ ਕਿਸ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਆਏ ਹਨ ?" ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਗਏ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ 'ਸਤਿ ਕਰਤਾਰ' ਕਿਹਾ। ਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਤੁਸੀਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵਿਚਰਣ ਵਾਲੇ, ਆਕਾਸ਼ 'ਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਗਏ ਹੋ ਤੇ ਕੌਣ ਹੋ ? ਅੱਗੇ ਕਿਧਰ ਜਾਉਗੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।"

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਦੀ ਭਗਤੀ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਰਸਤਾ ਲੰਘ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਤਰੜ ਤੇ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਏ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਵਰ ਦਿਉ, ਅਸੀਂ ਛੇਤੀ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੀਏ। ਤੂੰ ਬਾਲ ਉਮਰ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਬਹੁਤ ਭਗਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਨਾਮ ਨਾਨਕ ਹੈ।" ਜਦੋਂ ਧੂ ਨੇ ਨਾਮ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੈਕਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਮੈਨੂੰ

ਪਹਿਲਾਂ ਖਬਰ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰ ਕੇ ਆਏ ਹਨ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਕੇ ਆ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਨ-ਬਿਲਾਸ ਹੋਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੁਝ ਕੁ ਸਮਾਂ ਉਥੇ ਰਹੇ। ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਤੇ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਉਥੇ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪ ਸੱਚਖੰਡ ਨੂੰ ਗਏ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ

੧. ਗੁਰੂ ਜੀ ਭਗਤ ਧੂ ਕੋਲ ਕਿਥੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਗਏ ?
੨. ਧੂ ਦੀ ਮਤ੍ਰੇਈ ਮਾਂ ਨੇ ਧੂ ਨੂੰ ਰਾਜੇ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚੋਂ ਕੀ ਆਖ ਕੈ ਉਠਾਇਆ ?
੩. ਜਦੋਂ ਧੂ ਰੋਂਦਾ ਹੋਇਆ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਤਾ ਨੇ ਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ?
੪. ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਧੂ ਨੇ ਕਿਤਨੇ ਚਿਰ ਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਪ ਕੀਤਾ ?
੫. ਜੱਛਾਂ ਨੂੰ ਧੂ ਨੇ ਜੰਗ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੰਗ ਕਰਨੋਂ ਕਿਸ ਨੇ ਰੋਕਿਆ ?
੬. ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਧੂ ਨੇ ਕਿਤਨੇ ਚਿਰ ਰਾਜ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਥੇ ਗਿਆ ?

ਸੱਜਣ ਠੱਗ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ (ਰਾਇ ਭੋਇ ਦੀ ਤਲਵੰਡੀ) ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ, ਮਰਦਾਨੇ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਨੂੰ ਤੇ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲੇ ਸਨ। ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਇਕ ਤੁਲੰਭਾ ਨਾਮ ਦਾ ਨਗਰ ਆਇਆ।

ਤੁਲੰਭਾ ਪਿੰਡ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁਲਤਾਨ ਵਿਚ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਇਕ ਸੱਜਣ ਨਾਮੇ ਠੱਗ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉੱਥੇ ਇਕ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ (ਡੇਰਾ) ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਡੇਰੇ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਮਸੀਤ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੰਦਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਸਤੇ ਸਰਾਂ ਵੀ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਧੂਆਂ ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਭੇਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਵਾਸਤੇ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਉਸ ਪਾਸ ਜੇ ਕੋਈ ਰਾਹੀਂ ਮੁਸਾਫਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੀ ਬੜੀ ਸੇਵਾ ਟਹਿਲ ਕਰਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਣ ਵਾਸਤੇ ਚੰਗੇ ਭੋਜਨ ਦਿੰਦਾ। ਸੌਣ ਵਾਸਤੇ ਮੰਜਾ ਬਿਸਤਰਾ ਦਿੰਦਾ, ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਧਨ ਮਾਲ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮਾੜੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾੜੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮੀ ਲਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸੱਜਣ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੁਲੰਭੇ ਨਗਰ ਦੇ ਲਾਗੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਨੂੰ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਆਗਿਆ ਲੈ ਕੇ ਨਗਰ ਵਿਚ ਭੋਜਨ ਛਕਣ ਵਾਸਤੇ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਧਰਮਸਾਲਾ ਵੇਖੀ। ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਨੇ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਸੱਜਣ ਨੂੰ ਦੁਆ ਸਲਾਮ ਕੀਤੀ। ਸੱਜਣ ਨੇ ਆਦਰ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, “ਆਉ ਭਾਈ, ਤੂੰ ਕਿਥੋਂ ਆਇਆ ਹੈਂ ਤੇ ਤੇਰਾ ਨਾਉਂ ਤੇ ਜਾਤ ਕੀ ਹੈ ?”

ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਉਸ ਕੋਲ ਬੈਠ ਗਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ, “ਮੇਰਾ ਨਾਉਂ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਹੈ। ਜਾਤ ਦਾ ਮੈਂ ਮਰਾਸੀ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਘਰ ਬਹੁਤ ਦੁਰ ਹਨ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਭੋਜਨ ਛਕਣ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਹਾਂ।” ਸੱਜਣ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਭੋਜਨ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਤੇਰਾ ਜਜਮਾਨ ਕੌਣ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਤੂੰ ਮਰਾਸੀ ਹੈਂ ? ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ ਜਾਂ ਛੋਟਾ ?” ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ।

ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਜੋ ਮੰਗੀਏ, ਉਹੋ ਹੀ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਛੱਤ੍ਰੀ
ਕੁਲ ਵਿਚੋਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਨਾਨਕ ਹੈ।”

ਸੱਜਣ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਵੱਡੇ
ਪੁਰਖ ਦਾ ਮਰਾਸੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾ ਕਰੋ।”
ਸੱਜਣ ਦਾ ਸੇਵਕ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਛਕਾਉਣ
ਵਾਸਤੇ ਅੰਦਰ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਥੋਂ ਤਿੰਨ ਮਨੁੱਖ
ਆ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਤੇ ਉਸ
ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਕੱਪੜੇ ਉਤਾਰ
ਲਏ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਟਣ ਲੱਗੇ ਤੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ, “ਤੇਰੇ
ਪਾਸ ਹੋਰ ਜੋ ਵੀ ਵਸਤੂ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ
ਤੈਨੂੰ ਇਥੇ ਹੀ ਮਾਰ ਦਿਆਂਗੇ।”

ਉਦੋਂ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਨ ਲੱਗਾ, “ਗੁਰੂ ਜੀ, ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ
ਭੋਜਨ ਛਕਣ ਵਾਸਤੇ ਭੇਜਿਆ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ
ਹੋਇਆ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਾਧੂ ਜਾਣ ਕੇ ਭੁੱਲ ਗਿਆ।
ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਿਆ, ਇਹ ਕੋਈ ਪਾਪੀ ਹੈ।”

ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਨੇ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ
ਪੁਕਾਰਿਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਉਥੋਂ ਤੁਰ ਪਏ। ਗੁਰੂ
ਜੀ ਨੇ ਉਥੋਂ ਆ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ, ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਕਿਹਾ ਤੈ
ਸੱਜਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਸਾਡਾ ਮਰਾਸੀ ਤੇਰੇ ਪਾਸ ਭੋਜਨ
ਛਕਣ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਸੀ ਪਰ ਮੁੜ ਕੇ ਸਾਡੇ ਪਾਸ
ਨਹੀਂ ਗਿਆ।” ਸੱਜਣ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਵੱਡੇ ਸੰਤ

ਜਾਣੀਦੇ ਹੋ, ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਮੈਂ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ। ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਥੇ ਦੇਖ ਲਉ ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਲਿਆ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮੁੰਹ ਕਾਲਾ ਕਰ।” ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਜੀ ਛੇਤੀ ਅੰਦਰ ਗਏ। ਉੱਥੇ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਨੂੰ ਰੱਸੀਆਂ ਨਾਲ ਬੰਨਿਆ ਸੀ। ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬਾਹਰ ਲਿਆਂਦਾ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਨੰਗਾ ਕਿਉਂ ਹੈ, ਤੇਰੇ ਕੱਪੜੇ ਕਿਸ ਨੇ ਉਤਾਰੇ ?” ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਚੰਗੀ ਜਗ੍ਹਾ ਭੋਜਨ ਛਕਣ ਭੇਜਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਲਾਹ ਲਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਕੱਪੜੇ ਦੁਆ ਦਿਉ। ਇਹ ਦੁਸ਼ਟ ਪਾਪੀ ਹਨ।” ਉਹ ਬੰਦੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਇਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਇਆ ਸੀ।” ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਇਹ ਚੰਗਾ ਸਾਧ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਜੈਸਾ ਪਾਪੀ ਠੱਗ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੈ ਗਏ, ਮੇਰੇ ਕੱਪੜੇ ਉਤਾਰ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਰੱਸੀਆਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਜੋ ਵੀ ਧਨ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿਆਂਗੇ।”

ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰਤੂਤ ਸੁਣਾਉਂਦਾ, ਤਿਵੇਂ ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਸੱਜਣ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਹੋਈ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਆਪਣੀ ਧੌਣ ਨੀਵੀਂ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਲੁਕਣ ਵਾਸਤੇ

ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਉਸ ਵਕਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੱਜਣ ਦੇ ਪ੍ਰਬਾਇ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਅਰਥ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ :

“ਹੋ ਸੱਜਣ! ਤੂੰ ਉਪਰੋਂ ਭੇਖ ਫਕੀਰਾਂ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਅੰਦਰੋਂ ਪਾਪ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਅੰਤ ਨੂੰ ਤੇਰੇ ਗਲ ਵਿਚ ਜਮਾਂ ਦੀ ਫਾਹੀ ਪਵੇਗੀ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਕੌਣ ਛੁਡਾਵੇਗਾ? ਪਾਪਾਂ ਨਾਲ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਮਾਇਆ ਉਦੋਂ ਤੇਰੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਤੂੰ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਤੈਨੂੰ ਜਮਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਛੁਡਾ ਸਕਦੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਰਲੋਕ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਤੂੰ ਓਦੋਂ ਨਰਕਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ ਦੁੱਖ ਭੋਗੋਂਗਾ ਤੇ ਪਛਤਾਏਂਗਾ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਰ ਵਾਲੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਸੱਜਣ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ! ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਪਾਪ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਮੈਨੂੰ ਬਖਸ਼ਲ ਵੱਡੇ। ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਹਾਂ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਸੁਭਾਉ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਤੋਂ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੀ ਖਬਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਤੂੰ ਅੱਗੇ ਵਾਸਤੇ ਪਾਪ ਕਰਨੇ ਛੱਡ ਦੇਵੇਂਗਾ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਬਖਸ਼ਲ ਵੱਡੇਗਾ।” ਸੱਜਣ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ, ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਕਦੀ ਵੀ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਮੇਰੇ ਪਿਛਲੇ

ਅੰਗੁਣ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖ
ਬਣਾਉ। ਮੇਰੇ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਮੇਰਾ ਭਲਾ
ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇਧਰ ਆਏ ਹੋ।” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿ
ਕੇ ਸੱਜਣ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਪੈ ਗਿਆ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੂੰ ਸਦਾ ਹੀ ਸਤਿਨਾਮ
ਸਿਮਰਿਆ ਕਰ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਤੇਰਾ ਭਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।
ਇਸ ਮਰਾਸੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਮੰਨ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ
ਬਚਨ ਮੰਨ ਕੇ ਸੱਜਣ ਨੇ ਉਦੋਂ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ
ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜੋ ਤੂੰ ਪਾਪਾਂ ਨਾਲ
ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਸਾਰਾ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਲੁਟਾ
ਦੇ।” ਸੱਜਣ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਮੰਨ ਕੇ ਸਾਰਾ ਧਨ
ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਲੁਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੱਜਣ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ
ਰਸਤੇ ਪਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਗਏ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਸੱਜਣ ਨੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਭੇਖ ਧਾਰਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਕਿਹੋ
ਜਿਹਾ ਬੰਦਾ ਸੀ ?
2. ਜਦੋਂ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਸੱਜਣ ਕੌਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕੀ
ਕਿਹਾ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਦੀ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ?
3. ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੱਜਣ ਦੇ ਪ੍ਰਥਾਏ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਿਆ
ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ ਸੀ ?
4. ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੱਜਣ ਨੂੰ, ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਨੂੰ ਕੀ ਧਾਰਨ
ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ ?

ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਇਕ ਖੜੂਰ ਨਾਮ ਦਾ
ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਪਿੰਡ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਵੇਲੇ
ਉਥੇ ਇਕ ਧਰਮੀ ਬੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ
ਲਹਿਣਾ ਸੀ। ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਪਿੰਡ
ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ੨ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਮੱਤੇ ਦੀ
ਸਰਾਂ ਹੈ। ਇਕ ਵੇਰ ਉਸ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਬਲੋਚ ਲੁਟੋਰਿਆਂ
ਨੇ ਲੁੱਟ ਲਿਆ ਤੇ ਉਜਾੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਆਪ
ਜੀ ਖੜੂਰ ਸਾਹਿਬ ਆ ਕੇ ਵੱਸ ਗਏ ਸਨ।

ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਸੰਮਤ ੧੫੬੧,
੨੦ ਵੈਸਾਖ ਮੁਤਾਬਿਕ ੧੫੦੪ ਈਸਵੀ, ੧੫ ਮਾਰਚ
ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਬਾਬਾ ਫੇਰੂ ਮੱਲ ਤੇ ਮਾਤਾ ਦਯਾ ਕੌਰ
(ਸਭਗਾਈ) ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਨਾਂਗੇ ਦੀ ਸਰਾਂ ਵਿਚ
ਹੋਇਆ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਮਹਲ ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ ਜੀ ਖੜੂਰ
ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਹੀ ਸਨ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸਹੁਰਾ ਦੇਵੀ ਦਾਸ,

ਸੱਸ ਭਿਰਾਈ ਜੀ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਸੰਘਰ ਖੜੂਰ ਸਾਹਿਬ ਆਤੋਂ 4 ਕਿਲੋਮੀਟਰ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਖੜੂਰ ਸਾਹਿਬ ਆਕੇ ਵੱਸ ਗਏ ਸਨ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਦਾਸੂ ਜੀ ਤੇ ਦਾਤੂ ਜੀ ਤੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰੀਆਂ ਬੀਬੀ ਅਮਰੋ ਜੀ ਤੇ ਬੀਬੀ ਅਨੋਖੀ ਜੀ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇਵੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਮੁਖੀ ਬਣ ਕੇ ਹਰ ਸਾਲ ਲਾਗੇ-ਲਾਗੇ ਦੇ ਦੇਵੀ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਜਥਾ ਜਾਂ ਸੰਗ ਲੈ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਜੁਆਲਾਮੁਖੀ, ਕਾਂਗੜੇ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਆਪ ਜੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸਹੁਰਾ ਜੀ ਜੁਆਲਾਮੁਖੀ, ਮੁਖੀ ਬਣ ਕੇ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ (ਜੋ ਹਿਮਾਚਲ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਹੈ)।

ਉਸੇ ਪਿੰਡ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਇਕ ਸਿੱਖ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਭਾਈ ਜੋਧਾ ਸੀ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਬੁਰੀ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨਦਾ। ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉੱਠ ਕੇ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦੇ ਤੇ ਬਹਿ ਕੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਉੱਥੇ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਚਲੇ ਗਏ। ਪਾਠ ਸੁਣ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਬੜਾ ਅਨੰਦ ਆਇਆ ਤੇ ਭਾਈ ਜੋਧਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਜਿਸ ਬਾਣੀ ਦਾ ਤੁਸੀਂ ਪਾਠ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਉਹ ਕਿਸ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ?”

ਭਾਈ ਜੋਧਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ

ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।” ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਜੋਪਾ ਜੀ ਤੋਂ ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖਾਇਆ। ਉਸ ਵਕਤ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਲੀ ਬਾਣੀ ਉਚਾਰੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਕਰਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੋਸ਼ਟ ਜੱਸ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਸੀ। ਜੁਆਲਾਮੁਖੀ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਥੇ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਹੋ ਕੇ ਜਾਵਾਂਗੇ।

ਜੁਆਲਾਮੁਖੀ ਜਾਣ ਦਾ ਦਿਨ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਜਥੇ ਦੇ ਪ੍ਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਐਤਕੀਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਿਚ ਦੀ ਹੋ ਕੇ ਚੱਲੀਏ। ਉੱਥੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਂਗੇ।” ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸਾਰੇ ਹੀ ਖੱਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਪੁੱਜ ਗਏ ਤੇ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਇਕ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਇਹ ਪਿੰਡ ਕਿਸ ਦਾ ਹੈ ?” ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਪਿੰਡ ਤਪੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਦੂਰੋਂ ਦੂਰੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਧਾਰਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।”

ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਨਾਲ ਦੇ ਸੰਗੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਇਥੇ ਟਿਕੋ, ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ

ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ।”

ਉਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਸਾਡਾ ਸੇਵਕ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਡੀ ਗੁਰ-ਗੱਦੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣਨਾ ਹੈ, ਉਹ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਣਾ ਆਸਣ ਛੱਡ ਕੇ ਪਿੰਡੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਉਸ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਸ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਖਲੋਤਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆ ਜਾਓ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾ ਦਿਆਂਗਾ।” ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਤੁਰ ਪਏ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਘੋੜੀ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਗਏ।

ਜਦੋਂ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਲਾਗੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਘੋੜੀ ਨੂੰ ਇਥੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ, ਸਾਹਮਣੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੋਂ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਲਵੋ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੋਂ ਅੰਦਰ ਆ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਸਣ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਘੋੜੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਤੇ ਵੇਖ ਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਤਾਂ ਉਹੋ ਹੀ ਹਨ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਰਸਤਾ ਦੱਸ ਕੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ।” ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਸੋਚਿਆ, ਮੈਥਾਂ ਵੱਡਾ ਗੁਨਾਹ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੇ ਮੈਂ

ਜਾਣਦਾ ਤਾਂ ਘੋੜੀ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਮੱਥਾ
ਟੇਕਦਾ। ਮੈਂ ਕਿਵੇਂ ਬਖਸ਼ਿਆ ਜਾਵਾਂਗਾ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਜਾਣ ਕੇ ਕਿਹਾ,
“ਪੁਰਖਾ! ਤੁਹਾਡੇ ਸਭ ਸੁਖ ਅਨੰਦ ਹੈ?” ਲਹਿਣਾ
ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਬਹੁਤ
ਅਨੰਦ ਆਇਆ ਹੈ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪੁਰਖਾ! ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਕੀ ਹੈ
ਤੇ ਘਰ ਕਿਥੇ ਹੈ?” ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਜੀ
ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਲਹਿਣਾ ਹੈ, ਪਿੰਡ ਮੇਰਾ ਖੜੂਰ ਹੈ। ਆਪ
ਜੀ ਦਾ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਜੱਸ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮਨ ਵਿਚ
ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਤਾਂਘ ਸੀ। ਸੋ ਆਪ ਜੀ
ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪੁਰਖਾ!
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੈਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਘੋੜੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ
ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਤੁਰ
ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।”

ਉਸ ਵਕਤ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜੇ
ਇਹ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪੇ ਹੀ ਘਰ ਜਾਣ
ਵਾਸਤੇ ਆਖ ਦੇਣ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਪਿੰਡੋਂ ਜਾ ਕੇ ਆਵਾਂਗਾ।
ਉਸ ਵਕਤ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ,
“ਪੁਰਖਾ! ਤੂੰ ਹੁਣ ਘਰ ਨੂੰ ਜਾਹ, ਫਿਰ ਘਰੋਂ ਹੋ ਕੇ
ਆਉਣਾ।” ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸ੍ਰੀ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਮਨ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਧਾਰ

ਲਿਆ ।

ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਵਿਦਾ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਾਬੀਆਂ ਪਾਸ ਆ ਗਏ ਤੇ ਸਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਜੁਆਲਾਮੁਖੀ ਜਾਓ । ਮੈਂ ਖੜੂਰ ਨੂੰ ਜਾਵਾਂਗਾ ।” ਸਾਬੀ ਜੁਆਲਾਮੁਖੀ ਚਲੇ ਗਏ ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਸੰਗ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕਰ ਕੇ ਖੜੂਰ ਨੂੰ ਆ ਗਏ । ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਆਪ ਜੀ ਜੁਆਲਾਮੁਖੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਗਏ ?” ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਉੱਤਰ ਨਾ ਦਿੱਤਾ । ਸਿੱਧੇ ਘਰ ਨੂੰ ਆ ਗਏ । ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉੱਠ ਕੇ ਸਵਾ ਮਣ ਲੂਣ ਦੀ ਪੰਡ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਨੂੰ ਆ ਗਏ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਡੇਰੇ ਆ ਕੇ ਲੂਣ ਦੀ ਪੰਡ ਰੱਖਣ ਮਗਰੋਂ ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਿਥੇ ਗਏ ਹਨ ?” ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਸੇਵਕਾਂ ਪਾਸੋਂ ਕੰਮ ਕਰਾਉਣ ਗਏ ਹਨ ।” ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਮਿਲੇ ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪੈਲੀ ਵਿਚੋਂ ਘਾਹ ਬੂਟ ਕਢਵਾ ਰਹੇ ਸਨ । ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਉਸੇ ਕੰਮ ਲੱਗ ਗਏ । ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਸਮਾਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪੁਰੰਖਾ ! ਇਹ ਕੰਮ ਤੁਹਾਥੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਜੋ ਘਾਹ ਕੱਢਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਪੰਡ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਓ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਪਸੂਆਂ ਨੂੰ ਪਾ ਦਿਓ।” ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਪੰਡ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਚੁੱਕ ਲਈ। ਘਾਹ ਵਿਚੋਂ ਚਿੱਕੜ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੇਸ਼ਮੀ ਕੱਪੜਿਆਂ ’ਤੇ ਪਈ ਗਿਆ ਤੇ ਦਾਗ ਪੈ ਕੇ ਕੱਪੜੇ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਏ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਘਰ ਆ ਕੇ ਘਾਹ ਪਸੂਆਂ ਨੂੰ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਬਹੁਤ ਅਸਚਰਜ ਹੋਏ। ਆਖਣ ਲੱਗੇ, “ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਕੱਪੜੇ ਤੇ ਸਿਰ ਚਿੱਕੜ ਨਾਲ ਲਿੱਬੜ ਗਿਆ ਹੈ।” ਜਦੋਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾਸਾਂ ਸਮੇਤ ਆਏ ਤਾਂ ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਅੱਜ ਜੋ ਭਲਾ ਪੁਰਸ਼ ਆਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਗਲ ਦਾ ਬਹੁ-ਮੁੱਲਾ ਚੋਲਾ ਤੇ ਸਿਰ ਸਾਰੇ ਹੀ ਚਿੱਕੜ ਨਾਲ ਭਰ ਗਏ ਹਨ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਜੋ ਸਿਰ ’ਤੇ ਪੰਡ ਰੱਖੀ ਸੀ, ਇਹ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੀਨ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਛਤਰ ਦੇਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੋ ਤੈਨੂੰ ਚਿੱਕੜ ਦਿੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਅਸੀਂ ਕੇਸਰ ਛਿੜਕਿਆ ਹੈ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਇਤਨੇ ਬਚਨਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਚਿੱਕੜ ਕੇਸਰ ਰੂਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਹਾਡੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣੋ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪਾਪਾਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬੇ ਹੋਏ ਕਲਜੁਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਹ ਮਲਾਹ ਹੋਣਗੇ।”

ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਪਿੰਡ ਤੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
2. ਜੁਆਲਾਮੁਖੀ ਕਿਥੇ ਹੈ ?
3. ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਸ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ?
4. ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ, ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ?
5. ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਾਤਾ ਸੁਲਖਣੀ ਜੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪੰਡ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਲੀੜੇ ਲਿੱਬੜਨ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ?

ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਾਸਤੇ
ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸੰਗਤਾਂ ਤੇ ਸਾਧੂ-ਸੰਤ ਆਉਣ
ਲੱਗ ਪਏ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਡੇਰੇ ਲੱਗੇ
ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤਦਾ
ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਸਮਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਆਇਆ ਕਿ ਦੋ
ਕੁ ਦਿਨ ਮੀਂਹ ਪੈਣੋਂ ਨਾ ਹਟਿਆ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਲੰਗਰ
ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਖਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਨੂੰ ਕਿਹਾ,
“ਸਾਹਮਣੇ ਜੋ ਕਿੱਕਰ ਦਾ ਬਿਛ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਚੜ੍ਹ ਕੇ
ਹਲੂਣਾ ਦਿਓ। ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਪਦਾਰਥ
ਤੇ ਮਿਠਿਆਈਆਂ ਡਿੱਗਣਗੀਆਂ। ਸੰਗਤਾਂ
ਛਕਣਗੀਆਂ।”

ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਕਦੀ ਬਿਛਾਂ ਨਾਲ ਭੋਜਨ
ਲੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖੇ, ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੁਣੇ। ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ

ਹੋ ? ਜੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਆਖੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਾਂਗਾ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਵਾਂਗਾ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਕਿੱਕਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਦਾ ।” ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ ਲਖਮੀ ਦਾਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਪੁੱਤਰ ! ਕਿੱਕਰ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਾਸਤੇ ਭੋਜਨ ਢੇਰੋ ।” ਲਖਮੀ ਦਾਸ ਨੇ ਵੀ ਸ੍ਰੀਚੰਦ ਵਰਗਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ । ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਪੁਰਖਾ ! ਤੂੰ ਹੀ ਇਹ ਕਾਰਜ ਕਰ । ਸੰਗਤਾਂ ਭੁੱਖੀਆਂ ਹਨ ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਕਿੱਕਰ ਥੱਲੇ ਲੈ ਗਏ । ਆਪ ਕਿੱਕਰ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹਿਲਾਇਆ । ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਮਿਠਿਆਈਆਂ ਤੇ ਪਦਾਰਥ ਡਿੱਗੇ, ਪਰ ਕਿੱਕਰ ਨਾਲ ਲੱਗਿਆ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਸਦਾ, ਡਿੱਗਦੇ ਹੀ ਦਿੱਸਦੇ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਛਕ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਤ੍ਰ੍ਯਾਪਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਸੰਗਤਾਂ ਸਮੇਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਆਏ ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮੱਬਾ ਟੇਕਿਆ ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਵਾ ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਰਹਿੰਦੀ ਤੋਂ ਰਾਵੀ 'ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ । ਆਪ ਜੀ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਫੜ ਕੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ । ਇਕ ਸਮੇਂ ਸਿਆਲ ਦੀ ਰੁੱਤ ਸੀ ਤੇ ਮੀਂਹ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਰਾਵੀ ਕਿਨਾਰੇ

ਠੰ� ਨਾਲ ਬੇਸੁਰਤ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਝਟ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਆਪਣਾ ਚਰਨ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦੇ ਮੱਥੇ ਨਾਲ ਛੁਹਾਇਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨ-ਛੋਹ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸੁਰਤ ਆ ਗਈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪੁਰਖਾ ! ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਕੀ ਬੀਤੀ ?” ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮਹਾਰਾਜ਼, ਠੰ� ਨਾਲ ਮੈਂ ਬੇਸੁਰਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨ-ਛੋਹ ਨਾਲ ਸੁਰਤ ਆਈ ਹੈ।”

ਇਕ ਰਾਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਸ੍ਰੀਚੰਦ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਪੁੱਤਰ ! ਦਰਿਆ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਮੇਰਾ ਚਾਦਰਾ ਧੋ ਕੇ ਤੇ ਸੁਕਾ ਕੇ ਲਿਆ।” ਸ੍ਰੀਚੰਦ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਆਰਾਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਠੰਡੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਠਰ ਜਾਣਗੇ। ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇਗਾ ਤਾਂ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਯੁਆਦਿਆਂਗਾ।” ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਲਖਮੀ ਦਾਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਉੱਤਰ ਦੇ ਕੇ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਪੁਰਖਾ ! ਸਾਡੀ ਚਾਦਰ ਧੋ ਕੇ ਲਿਆ।” ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਝੱਟ ਨਦੀ 'ਤੇ ਚਾਦਰ ਧੋਣ ਚਲੇ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਉਥੇ ਗਏ ਤਾਂ ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਖੀ। ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਚਾਦਰ ਧੋ ਕੇ ਸੁਕਾ ਕੇ ਲੈ ਆਏ। ਜਦੋਂ ਡੇਰੇ ਆਏ ਤਾਂ ਉਥੇ ਰਾਤ ਪਈ ਵੇਖੀ।

ਇਕ ਵੇਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਕਟੋਰਾ ਚਿੱਕੜ ਦੇ ਟੋਏ

ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀਚੰਦ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਬੇਟਾ ! ਸਾਡਾ ਕਟੋਰਾ ਗੰਦੇ ਟੋਏ ਵਿਚ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਕੇ ਲਿਆ।” ਸ੍ਰੀਚੰਦ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਸ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਕੱਪੜੇ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਆਖ ਕੇ ਕਢਵਾ ਲਉ।” ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਲਖਮੀ ਦਾਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਕਟੋਰਾ ਕੱਢ ਕੇ ਲਿਆ।” ਲਖਮੀ ਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪਿਤਾ ਜੀ ! ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸਿਆਣੇ ਹੋ। ਜੋ ਮੰਦਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਪਾਸੋਂ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋ। ਮੈਂ ਕਦੀ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ।” ਉਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਪੁਰਖਾ ! ਕਟੋਰਾ ਕੱਢ ਕੇ ਲਿਆ।” ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਟੋਏ ਵਿਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਕਟੋਰਾ ਕੱਢ ਲਿਆਏ ਤੇ ਮਾਂਜ ਕੇ ਧੋ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੱਪੜੇ ਤੇ ਸਿਰ ਚਿੱਕੜ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ। ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਸਾਰੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਧੰਨ ਧੰਨ ਆਖਣ ਲੱਗੇ।

ਇਕ ਵੇਰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਆਈ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਦਾ ਹਾਂ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਹਿਣੇ ਉੱਤੇ ਇਤਨੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ? ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਜਾਣ ਕੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ, “ਬੂੰਝੇ ! ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖ ਰਾਤ

ਕਿਤਨੀ ਕੁ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਜੀ, ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਬਾਕੀ ਹੈ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਤਨੀ ਨਹੀਂ, ਇਕ ਪਹਿਰ ਬਾਕੀ ਹੈ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ, “ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖ ਕੇ ਦੱਸ। ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਫਿਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਜੀ ! ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰੀ ਕਿਹਾ, “ਵੇਖੋ ਕਿਤਨੀ ਰਾਤ ਹੈ।” ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਫਿਰ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਜੀ, ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।”

ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਪੁਰਖਾ ! ਤੂੰ ਵੇਖ ਰਾਤ ਕਿਤਨੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।” ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਜੀ ਨੇ ਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਜੀ, ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਬਾਕੀ ਹੈ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ, “ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖ, ਇਕ ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।” ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਫਿਰ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖਿਆ, ਰਾਤ ਤਾਂ ਠੀਕ ਅੱਧੀ ਹੈ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਹੋ ਜਾਨਣ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮਹਾਰਾਜ ! ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੀਂਦ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਭੁੱਲ ਕੇ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਕਹੀ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਜਿਤਨੀ ਰਾਤ ਬਿਤਾਈ ਹੈ, ਉਤਨੀ ਬੀਤ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਤਨੀ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਰੱਖੀ ਹੈ, ਉਤਨੀ

ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।” ਇਹ ਉੱਤਰ ਸੁਣ ਕੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਸਮਝ ਗਏ ਕਿ ਮੈਂ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਵਾਂਗੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹਨ।

ਇਕ ਵੇਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜੋਰ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹੁ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਡੇਰੇ ਦੀ ਇਕ ਕੰਧ ਛਿੱਗ ਪਈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਕੰਧ ਬਣਾਓ।” ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਆਪ ਜੀ ਪਾਸ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਸਿੱਖ ਹਨ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਫਿਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਕੰਧ ਬਣਾਓ।” ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜੀ! ਦਿਨ ਚੜ੍ਹ ਲੈਣ ਦਿਓ ਤੇ ਮੀਂਹ ਹਟ ਲੈਣ ਦਿਓ।” ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕੰਧ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਸਤਿਬਚਨ ਕਹਿ ਕੇ ਕੰਧ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਕੱਚੀ ਕੰਧ ਮੀਂਹ ਨਾਲ ਡਿੱਗਦੀ ਜਾਵੇ ਤੇ ਉਹ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਜਾਣ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਕੰਮ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹੇ ਜਾਂ ਨਾ ਚੜ੍ਹੇ, ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵੱਸ ਹੈ।”

ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਪਰਖ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ’ਤੇ ਇਕ ਲੰਗੋਟਾ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਤੇ ਲੱਕ ਨਾਲ ਇਕ ਛੁਰਾ ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆ। ਨਾਲ ਕੁਝ ਕੁ ਕੁਤੇ ਲੈ ਲਏ। ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਨਾਲ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਘਬਰਾਓ ਨਾ,

ਇਹ ਸਾਡੀ ਪਰਖ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।” ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਗਏ ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਿੱਖ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਚਲੋ ਜਾਓ।” ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਨਾ ਗਏ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਰੁਪਈਏ ਤੇ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਮੋਹਰਾਂ ਦਾ ਧਰਤੀ ’ਤੇ ਢੇਰ ਪਿਆ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਲੈ ਕੇ ਚਲੋ ਜਾਓ।” ਕੁਝ ਕੁ ਤਾਂ ਮਾਇਆ ਲੈ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜੀ, ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹਾਂ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਹਾਂਗੇ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਤਕੇ (ਡੰਡੇ) ਮਾਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਜਦੋਂ ਡੰਡਿਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਪੀੜ ਹੋਈ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਭੱਜ ਕੇ ਡੇਰੇ ਨੂੰ ਆ ਗਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਜਦੋਂ ਥੋੜੇ ਸਿੱਖ ਰਹਿ ਗਏ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਇਥੇ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਜਾਂਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ?” ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹਾਂ, ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਹਾਂਗੇ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਕਦੋਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹੋ ?” ਸਿੱਖਾਂ ਨੌ ਕਿਹਾ, “ਜਦੋਂ ਦੇ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਸਿੱਖ ਹੋ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਆਓ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੂਰ ਉਜਾੜ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਸਿੱਖ ਸਨ। ਉਸ ਵਕਤ ਗੁਰੂ

ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਕੌਤਕ ਰਚਿਆ, ਉਥੇ ਇਕ ਮੁਰਦਾ ਪਿਆ ਵੇਖਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਉਪਰ ਚਿੱਟਾ ਵਸਤਰ ਪਿਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਸਿੱਖ ਹੋ ਤਾਂ ਇਸ ਮੁਰਦੇ ਨੂੰ ਖਾਉ। ਜੇ ਨਹੀਂ ਖਾਉਗੇ ਤਾਂ ਪਛਤਾਉਗੇ।” ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਏ। ਉਦੋਂ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਵਰਗੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਝਾੜੀਆਂ ਉਹਲੇ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਕਈ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਆ ਗਏ। ਉਥੇ ਸਿਰਫ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੂੰ ਇਥੇ ਕਿਉਂ ਖੜਾ ਹੈ, ਜਾਂਦਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ। ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਸਿੱਖ ਹਾਂ। ਭਾਵੇਂ ਮਾਰੋ ਭਾਵੇਂ ਛੱਡੋ। ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਸਾਬ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਸਕਦਾ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਤੂੰ ਸਾਡਾ ਸਾਬ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਤਾਂ ਇਹ ਮੁਰਦਾ ਖਾਹ।” ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਉਸ ਮੁਰਦੇ ਦੇ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਫਿਰਨ ਲੱਗੇ ਪਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਖਾਂਦਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ। ਦੇਰ ਕਿਉਂ ਲਾਈ ਹੈ ?” ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਖਾਵਾਂ ?” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਿਰ ਤਕ ਸਾਰਾ ਖਾਹ।”

ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਬਸਤਰ ਚੁੱਕਿਆ ਤਾਂ ਮੁਰਦੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਬਣਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਇਹ ਕੌਤਕ ਵੇਖ ਕੇ ਅਸਚਰਜ ਹੋ

ਗਏ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਪੈ ਗਏ। ਆਖਣ ਲੱਗੇ, “ਆਪ ਜੀ ਸਰਬ-ਕਲਾ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਹੋ।” ਕੁਝ ਕੁ ਸਮਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵੀ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ।

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡਾ ਹੀ ਰੂਪ ਹੋ ਗਏ ਹੋ। ਸਾਡੇ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤਾ, ਇਹੋ ਹੀ ਸਾਡੀ ਪਰਖ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਉਤਰੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਹੀ ਪੂਰੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਹੀ ਗੁਰ-ਗੱਦੀ ਦੇ ਲਾਇਕ ਹਨ।

ਕੁਝ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਧਰਮਸਾਲਾ ਵਿਚ ਸੱਦਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪੰਜ ਪੈਸੇ ਤੇ ਨਰੇਲ ਰੱਖ ਕੇ ਤਿੰਨ ਪਰਕਰਮਾਂ ਕਰ ਕੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਗੁਰਤਾ-ਗੱਦੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਉਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਅੱਜ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਸਭ ਦੇ ਗੁਰੂ ਹੋ। ਜਗਤ ਤੁਹਾਡਾ ਦਾਸ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਗਾਂ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਰਗਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਅੰਗਦ ਹੈ।” ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕੋ।” ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ

ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਮੱਥਾ ਨਹੀਂ ਟੇਕਿਆ। ਉਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਪੁਰਖਾ ! ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਨਗਰ ਚਲੇ ਜਾਓ। ਇਥੇ ਸਾਡੇ ਪੁੱਤਰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਈਰਖਾ ਕਰਨਗੇ।” ਉਦੋਂ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਖੜ੍ਹਰ ਸਾਹਿਬ ਆ ਗਏ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਜਦੋਂ ਦੋ ਕੁ ਦਿਨ ਮੀਂਹ ਪੈਣੋਂ ਨਾ ਹਟਿਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਤੇ ਉਹ ਕਾਰਜ ਕਿਸ ਨੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ?
2. ਰਾਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦਰਿਆ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ, ਤੇ ਉਹ ਸੇਵਾ ਕਿਸ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ?
3. ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦਾ ਡਰਨਾ ਜਾਣ ਕੇ ਕੀ ਕਿਹਾ, ਅੰਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਕਿਸ ਨੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ?
4. ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੁਰਦਾ ਖਾਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੇ ਕੀ ਵੇਖਿਆ ?

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸੱਚਖੰਡ ਜਾਣਾ

ਇਕ ਦਿਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ ਕੁਝ ਕੁ ਸਮਾਂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਸੱਚਖੰਡ ਨੂੰ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਹੈ।” ਭਾਈ ਸਧਾਰਨ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਸ੍ਰੀਚੰਦ ਤੇ ਲਖਮੀ ਦਾਸ ਨੂੰ ਸੱਦ ਲਿਆਉ।” ਉਸ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਅੱਜ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੱਚਖੰਡ ਨੂੰ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੱਦਿਆ ਹੈ।” ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਤਨੀ ਛੇਤੀ ਤਿਆਰੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਗਈ।” ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਉਹ ਨਹੀਂ ਆਏ।

ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮਹਿਲ ਮਾਤਾ ਸੁਲਖਣੀ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਪਤੀ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸੱਚਖੰਡ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪੁੱਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਖੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਅਤੀ ਵੈਰਾਗਵਾਨ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲ

ਆਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸੁਭਾਗੇ ! ਜੋ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਕਰ ਲੈਂ। ਪਿੱਛੋਂ ਨਾ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਕੀਤੀ।” ਮਾਤਾ ਜੀ ਬਹੁਤ ਦੀਨ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲੇ, “ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਕੇ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਜਾਇਓ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਕ ਦਿਨ ਹੋਰ ਠਹਿਰ ਜਾਓ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੂੰ ਠੀਕ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਅਸ਼ਟਮੀ ਤੇ ਨੌਮੀ ਦੋ ਦਿਨ ਰਹਾਂਗੇ ਤੇ ਦਸਵੀਂ ਨੂੰ ਜਾਵਾਂਗੇ।” ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ ਹੋਏ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪਦਾਰਥ ਬਣਵਾ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਛਕਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜਾਣਾ ਸੁਣ ਕੇ ਦੂਰੋਂ ਦੂਰੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰਵਿਚਬਹੁਤਭੀੜਹੋਗਈ। ਮਾਤਾਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਦੀਨ ਮਨ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦਾ ਜਾਣਾ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੈਰਾਗ ਦਾ ਜਲ ਵਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਭ ਦੇ ਮਨ ਮੁਰਝਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਹ ਦਸ਼ਾ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਸਗੀਰ ਸਾਰੇ ਹੀ ਵਿਛੜਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਉਹ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਵਿਛੜਦੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਨਾਮ ਨੂੰ ਸਿਮਰ ਕੇ

ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਫਿਰ ਨਹੀਂ ਵਿਛੜਦੇ। ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਪਾਸਾਰਾ ਸਭ ਨਾਸ਼ਵੰਤ ਹੈ।” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਧੀਰਜ ਦਿੱਤੀ।

ਦਸਵੀਂ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸੁਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਧਰਮਸਾਲਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਏ। ਅਸਾਣ ਵਿਛਾ ਕੇ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਕਨਾਤ ਤਣਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮਾਤਾ ਸੁਲਖਣੀ ਜੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, “ਹੁਣ ਆਪ ਜੀ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦ ਲਵੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਪਛਤਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪ ਜੀ ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਹਿਲਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣ ਕੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਭੇਜਿਆ। ਸਿੱਖ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਗੁਰੂ ਜੀ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਲਵੋ। ਜੋ ਕੁਝ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਕਰ ਲਵੋ।” ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜਿਵੇਂ ਸਪਤਮੀ ਨੂੰ ਸਮਾਉਣ ਲੱਗੇ ਸਨ, ਉਵੇਂ ਅੱਜ ਵੀ ਸਮਾਉਣਗੇ।” ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਉਹ ਨਾ ਆਏ। ਸਿੱਖ ਨੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਚੁਪ ਰਹੇ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਇਸ ਕਨਾਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਓ ਤੇ ਸਤਿਨਾਮ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰੋ। ਸਿੱਖ ਕਨਾਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਪਰ ਚਿੱਟਾ ਚਾਦਰਾ ਲੈ ਕੇ ਲੰਮੇ ਪੈ ਗਏ।

ਉਦੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੌਲਾ ਪੈ ਗਿਆ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਹਨ। ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੈਰਾਗ ਦਾ ਜਲ ਵਰਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਦੋਂ ਰੌਲਾ ਸੁਣ ਕੇ ਸ੍ਰੀਚੰਦ ਤੇ ਲਖਮੀ ਦਾਸ ਜੀ ਆਏ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, “ਹੇ ਸਰਬੱਗ ਪਿਤਾ ਜੀ! ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸੱਚਮੁੱਚ ਆਪ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਹੀ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾ ਜਾਉਗੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡੀ ਬੇਨਤੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਦੋ ਘੜੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਜਾਓ।” ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਉੱਠ ਬੈਠੇ ਤੇ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡਾ ਬਹੁਤੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜੀਵਨ ਮੰਗਦੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਉਹ ਬੇਨਤੀ ਵੀ ਪਰਵਾਨ ਕਰ ਲੈਣੀ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਕੇਵਲ ਦੋ ਘੜੀਆਂ ਹੀ ਮੰਗੀਆਂ ਹਨ। ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹੋ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਜੋ ਕੁਝ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹੈ, ਦੱਸੋ।” ਸ੍ਰੀਚੰਦ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਪਿਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੁੱਤਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਖਾਲੀ ਡੱਡ ਕੇ ਆਪਣੇ ਥਾਂ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬਾਪ ਚੱਲੇ ਹੋ। ਇਹ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਅਯੋਗ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਾਂ, ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦੀ ਆਪ ਨੂੰ ਹੀ ਲਾਜ ਹੈ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਕਰਤਾਰ ਦੇ ਹੱਥ ਹੈ।” ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਆਪ ਜੀ ਅੱਗੇ ਸਾਡਾ ਕੋਈ

ਜੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।” ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚ ਰਿਧੀਆਂ ਸਿਧੀਆਂ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਕਿਸੇ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਤੋਟ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। ਸਾਡੇ ਸਿੱਖ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੂਜਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਪੀਰਾਂ ਦੇ ਕੂਕਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਗਤ ਦੇ ਲੋਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਪੁੱਤਰ ਹੋ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਮੰਨਣਗੇ। ਪਰੰਤੂ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਹੈ, ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਅੰਗਦ ਜੀ ਨੂੰ ਬਣਿਆਈ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ’ਤੇ ਦੁੱਖ ਨਾ ਕਰੋ।’’ ਇੰਨੋਂ ਨੂੰ ਦੋ ਘੜੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਕਨਾਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਪ ਉਪਰ ਚਿੱਟਾ ਚਾਦਰ ਲੈ ਕੇ ਲੰਮੇ ਪੈ ਗਏ ਤੇ ਦੇਹ ਸਣੇ ਸੱਚਖੰਡ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਿਬਾਨ ’ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਸੱਚਖੰਡ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਜੈ ਜੈ-ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਈਆਂ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੱਚਖੰਡ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ।

ਇਧਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ, ਅਨੋਖਾ ਝਗੜਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਸਨ, ਉਹ ਕਹਿਣ, ਅਸਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਦੇਹ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜੋ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਨ, ਉਹ ਕਹਿਣ ਅਸਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕਬਰ ਵਿਚ ਦਫਨਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚ ਝਗੜਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਵਰਗੇ ਮੁਖੀ

ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਝਗੜੇ ਨਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ।” ਜਦੋਂ ਅੰਦਰ ਗਏ ਤਾਂ ਉਥੇ ਸਰੀਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਥੇ ਕੇਵਲ ਉਪਰ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਚਾਦਰਾ ਹੀ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਉਹੀ ਚਾਦਰਾ ਅੱਧਾ ਅੱਧਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਨ ਭੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਬਰ ਵਿਚ ਦਫਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਹਿੰਦੂ ਉਸ ਮੜੀ ਨੂੰ ਪੂਜਣ ਲੱਗੇ, ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਉਸ ਚਾਦਰੇ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਉਸ ਕਬਰ ਨੂੰ ਪੂਜਣ ਲੱਗੇ ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਚਾਦਰ ਦਫਨਾਈ ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗੱਲਾਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਰਾਵੀ ਦਰਿਆਂ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਅਸਥਾਨ ਮੜੀ ਤੇ ਕਬਰ ਰੋੜ੍ਹ ਦਿੱਤੇ। ਉਸ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਦਰਿਆ ਨੇ ਆਪਣਾ ਵਹਿਣ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਸੰਮਤ ੧੫੯੯, ੮ ਅੱਸੂ, ਅੱਸੂ ਵਦੀ ਦਸਵੀਂ, ਐਤਵਾਰ ਮੁਤਾਬਿਕ ੭ ਸਤੰਬਰ, ੧੫੩੯ ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੱਚਖੰਡ ਨੂੰ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ੬੯ ਸਾਲ ੧੦ ਮਹੀਨੇ ੧੮ ਦਿਨ ਬਿਤਾਈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ

- ਜਦੋਂ ਸਧਾਰਨ ਜੀ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਵਾਸਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ?

2. ਮਾਤਾ ਸੁਲਖਣੀ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਕਾਰਜ
ਕਰ ਕੇ ਸਮਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ ?
3. ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਆਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ?
4. ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੱਚਖੰਡ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਸਸਕਾਰ
ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕੀ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ?